Hakikat Kitabevi
Publikacija

Iman I Islam

ANOTIRANI PRIJEVOD KNJIGE

I'TIKADNAMA

Mevlana Halid-i
Bagdadi

Hakikat Kitabevi Publikacija Br. 1

IMAN I ISLAM

ANOTIRANI PRIJEVOD KNJIGE

I'TIKADNAMA

Koju je napisao veliki evlijullah, riznica Allahovih dželle-šanuhu blagodati, uzvišen čovjek u svakom pogledu, posjednik nedokučivog znanja, svjetlo pravoga puta, istine, i vjere

MEVLANA HALID-I BAGDADI

Preveo na turski jezik i uredio
HUSEJN HILMI IŠIK

6. IZDANJE

HAKIKAT KITABEVI
Daruššefeka Cad. 53 P.K.: 35
34083 Fatih-ISTANBUL/TURKEY
Tel: 90.212.523 4556-532 5843 Fax: 90.212.523 3693
http://www.hakikatkitabevi.com
e-mail: info@hakikatkitabevi.com
MARTA-2016

BILJEŠKA

Autor ove knjige **I'tikadnama**, mevlana Halid Bagdadi Osmani kaddesallahu teala sirrehul 'aziz-je rođen 1192/1778. godine u gradu Šehrezuru koji se nalazi sjeverno od Bagdada. On je 1242/1826. godine u Damasku preselio na ahiret. On se zove Osmani zato što je on potomak trećeg halife Osmana Zinnurejna radijallahu teala anh. Dok je podučavao svoga mlađeg brata mevlanu Mahmuda Sahiba čuveni hadis koji se zove **Hadis-i Džibril**, drugi hadisi šerif u zbirci hadisa pod naslovom **Hadis-i erba'in**, koju je napisao veliki alim hazreti imam Nevevi, mevlana Mahmud Sahib je zamolio svoga starijega brata da napiše komentar na taj hadisi šerif. Mevlana Halid je, da bi zadovoljio svijetlo bratovo srce, prihvatio ovaj zahtijev i objasnio ovaj hadisi šerif na perzijskom jeziku u knjizi kojoj je dao ime **I'tikadnama**. Njen prijevod na turski jezik **-Herkese Lazım Olan Iman-** je preveden 1969. godine na engleski jezik pod naslovom **Belief and Islam**, na francuski jezik pod naslovom **Foi et Islam**, i na njemački jezik pod naslovom **Glaube und Islam**, a kasnije na još nekoliko drugih jezika kao što su tamil, yoruba, havsa, malajski i danski. Da Allah dželle-šanuhu blagoslovi nedužnu i nevinu omladinu i da im dadne da pročitaju ovu knjigu i ispravno nauče vjerovanje (i'tikad) koji nam je prenijela ehli sunnet ulema!

Štamparska bilješka:

Dajemo dozvolu svima onima koji žele da u originalu i bez promjene preštampaju ovu knjigu ili da je prevedu na neki drugi jezik. Mi činimo dovu i molimo Allaha dželle-šanuhu da ih blagoslovi za ovaj korisni rad i mi im se jako puno zahvaljujemo. Dozvola se daje pod uslovom da je papir na kojem štampaju ovu knjigu dobrog kvaliteta i da su dizajn i okvir teksta ispravni, uredni, i bez grešaka.

Prevodiočeva bilješka:

Ova knjiga je doslovno prevedena sa engleskog jezika. Prevodilac se je davno odselio iz Bosne. Moguće je da su se, u međuvremenu, desile neke promjene u bosanskom jeziku. Molimo čitaoce da obrate pažnju na sadržaj ove cijenjene knjižice a ne na njene eventualne gramatičke greške. Mi smo i u ovom prijevodu, kao i u svim drugim našim prijevodima, stavili u zagradu () originalne riječi koje su upotrijebljene u turskom originalu teksta.

Izdavač:
Ihlas Gazetecilik A.Š.
Merkez Mah. 29 Ekim Cad. İhlâs Plaza No: 11 A/41
34197 Yenibosna-İSTANBUL Tel: 90.212.454 3000

IMAN I ISLAM

PREDGOVOR

Knjigu započinjem sa Bismilom
Allah dželle-šanuhu je najbolje utočište
Njegovim ni'metima nema kraja
On je milostivi Rabb koji voli afv!

Allah dželle-šanuhu sažaljeva sav narod na zemaljskoj kugli. On stvara korisne stvari i svakom ih šalje. On pokazuje put vječne sreće. On daje uputu (hidajet) kome hoće između onih koji su - zavedeni svojim nefsom (ljudske strasti), lošim društvom, lošim knjigama, i propagandom - napustili pravi put i koji slijede kufr (nevjerstvo) i dalalet (krivovjerstvo, stranputicu). On ih spašava od vječne propasti. On ove Svoje ni'mete (usluge, blagodati) ne daje onim, koji su azgin (obijesni) i zalim (tiranin, zulumćar). On ih ostavlja u kufru koji su oni odabrali, i koji vole. On će na onom svijetu oprostiti onome kome hoće, od onih mu'mina (pravovjernih) koji su zaslužili Džehennem, i daće im Džennet. Samo On daje život svakom živom biću i stvara svako živo biće. On daje svim bićima život i štiti ih od strave i užasa. Povjeravajući se časnom i uzvišenom imenu takvoga Allaha dželle-šanuhu ja započinjem sa pisanjem ove knjige.

Neka je Allahu dželle-šanuhu svaka hvala i svaka zahvala. Neka je salat i selam na Njegovog Poslanika Muhammeda alejhisselam. Neka su sve hajr (lijepe i dobre) dove na njegov čisti ehli bejt i na svakog od njegovih adil (pravednih) i sadik (iskrenih) ashaba.

O islamskom vjerovanju, naredbama, i zabranama je napisano na hiljade dragocjenih knjiga od kojih su se mnoge - prevođenjem na strane jezike - raširile po cijelom svijetu. U drugu ruku, zli i kratkovidni ljudi neprestano napadaju korisne, lijepe, i lagane propise islama, i nastoje da ih ukaljaju i promijene, i da na taj način zavedu muslimane.

Vidimo, sa zadovoljstvom, da u skoro svakoj državi alimi islama nastoje da rašire i odbrane pravi put. Međutim, još uvijek smo svjedoci neskladnih predavanja i članaka za koje autori, koji nisu ni pročitali ni shvatili knjige alima ehli sunneta, tvrde da su - pogrešno razumijevši - iz Kur'ani

kerima i hadisi šerifa. Ovakvi članci i govori pokazuju da su njihovi autori neznalice. Oni niti su efektivni niti imaju uticaja kada naiđu na čvrst iman braće muslimana.

Osobu koja tvrdi da je musliman, i koju vidimo da u džema'atu obavlja namaz, moramo smatrati muslimanom. Ako se kasnije, u riječima te osobe, u njenom pisanju ili ponašanju, vidi nešto što se ne slaže sa imanom koji su nam prenijeli alimi ehli sunneta, takvoj osobi ćemo reći da je to što radi, kufr (nevjerstvo) ili delalet (krivovjerstvo, jeres). Takvoj osobi ćemo reći da sa tim odmah prestane i da učini tevbe (da se pokaje). Ako ta osoba, pogrešno razmišljajući, kaže da sa tim neće prestati i da se neće pokajati, shvatićemo da je licemjer, murted ili kafir. Takva osoba je kafir, bez obzira što klanja, ide na hadždž, čini dobra djela i svakakve ibadete. Takva osoba neće biti musliman, to jeste neće izbjeći ovu propast i kufr sve dok ne odustane od uzroka kufra i dok se ne pokaje (učini tevbe). Svaki musliman treba da se zaštiti da ne bi postao kafir na taj način što će naučiti dobro sve ono što izaziva kufr. Svaki musliman mora da dobro zna šta izaziva kufr, da se kloni kafira, i lažova koji se predstavljaju kao muslimani.

Naš efendija (sejjid, gospodar, gospodin) Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je rekao u jednom svom hadisi šerifu da će se Kur'ani kerim i hadisi šerif krivo i lažno tumačiti, i da će se tako pojaviti sedamdeset i dvije krivovjerne grupe. Ovaj hadisi šerif se nalazi u zbirkama hadisa pod nazivom ***Buharija*** *i* ***Muslim*** *(sahihejn) a njegovo objašnjenje se nalazi u knjigama čija su naslovi* ***Berika*** *i* ***Hadika****. Ne bi smjeli dopustiti da nas zavaraju knjige i konferencije (predavanja) pristaša ovih krivovjernih grupa koji su nam predstavljeni kao "veliki alimi islama" i "profesori vjere". Mi moramo stalno biti na oprezu, da ne bi zapali u zamke koje su ovi kradljivci vjere i imana postavili. Pored ovih džahila (vjerski neukih) muslimana, takođe i komunisti, franmasoni, hrišćanski misionari, protagonisti engleskih interesa, vehabije i jevrejski cionisti se trude da zavedu muslimansku omladinu i da unište iman i islam putem izmišljenih i lažnih člankaka, filmova, pozorišnih komada kao i radio i televizijskih programa. Oni u ove svoje napore troše basnoslovne sume novaca. Alimi islama rahime-humullahu teala su im svima dali neophodne odgovore i pokazali šta je Allahova dželle-šanuhu vjera, huzur (rahatluk, mir) i put sreće i spasa.*

Mi smo od ovih odgovora izabrali knjigu velikog alima islama, mevlane (počasna titula za glasovite islamske učenjake) Halida Bagdadija Osmanija kuddise sirruh, koja se

*zove **İ'tikadname**. Ovu knjigu je merhum (umrli) hadži Fejzullah efendija iz mjesta Kemah, Erzindžan, preveo na turski jezik i dao joj naslov **Feraid-ul-fevaid**. Ova knjiga je 1312. godine po hidžri izdata u Egiptu. Ovaj turski prijevod je pojednostavljen u knjizi pod naslovon* **Herkese Lazım Olan Iman (Iman koji je svakom potreban)**. *Mi smo stavili naša objašnjenja u četvrtaste zagrade [ ]. Neka je Allahu dželle-šanuhu, koji nam je dodijelio i omogučio štampanje ove knjige, beskrajni šukr i hamd (hvala i zahvala). Original ove knjige, koji je na perzijskom jeziku, se čuva u Univerzitetskoj biblioteci u Istanbulu (Ibnul Emin Mahmud Kemal beg pod imenom **İ'tikadname** i pod brojem F. 2639.*

*Autor knjige **Dur-ul-muhtar** rahime-hullahu teala piše na kraju poglavlja o nikahu (ženidbi) kafira, "Ako muslimanka sa nikahom [udajni ugovor koji islam propisuje] ne zna osnove islama kada postane punoljetna njen nikah (zaruke) ne važi. [Ona postaje murted (kafir, izlazi iz islama).] Njoj moramo reći Allahove dželle-šanuhu sifate (atribute), koje ona mora ponoviti, i reći, "Ja ih vjerujem". Objašnjavajući ovo, Ibni Abidin rahime-hullahu teala kaže, "Kada je djevojka maloljetna ona pripada vjeri njenih roditelja. Ona je muslimanka. Ako ona ne zna islam kada postane punoljetna (tj. kada dođe u puberitet) ona postaje kafi r. Ona nije muslimanka – čak i ako izgovori **Kelime-i tevhid**, to jeste **La ilahe illallah, Muhammedun resulullah** – sve dok ne nauči i vjeruje šest imanskih temelja, i vjeruje da mora živjeti po islamu. (Kelime-i tevhid = 'La ilahe illallah, Muhammedun resulullah'. Da bi neko postao musliman moramo izgovoriti kelime-i tevhid i vjerovati njeno značenje, tj. 'Allah dželle-šanuhu je sve sam stvorio. Samo je On hakiki ma'bud odnosno, samo se Njemu moramo moliti. Ljudsko stvorenje koje se zove Muhammed alejhisselam je Njegov Poslanik, koji je objavio čovječanstvu Allahovu dželle-šanuhu riječ.') Ona mora da vjeruje šest osnovnih temelja vjerovanja (imana), to jeste, **Amentu billahi**... i da kaže, "Ja vjerujem i prihvatam Allahova dželle-šanuhu naređenja i zabrane". Ovo Ibni Abidinovo objašnjenje nam govori i pokazuje da kafir postaje musliman čim izgovori Kelime-i tevhid i vjeruje njegovo značenje. Međutim, kao i svaki drugi musliman i on ili ona mora da nauči sljedeće riječi napamet i da nauči njihovo značenje: **"Amentu billahi ve Melaiketihi ve Kutubihi ve Rusulihi vel Jevmil-ahiri ve bil Kaderi hajrihi ve šerrihi minallahi teala vel-ba'su ba'delmevti hakkun, ešhedu en lailahe illallah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu."** Isto tako i dječak, musliman, postaje kafir ako ne zna ovih šest osnovnih*

principa, i ako, kada dođe u puberitet, ne kaže da ih vjeruje. Ova knjiga sadrži detaljnu informaciju o ovih šest osnovnih temelja koje moramo vjerovati. Svaki musliman treba da dobro prouči ovu knjigu i da je, što je moguće više, preporući svojoj djeci i svim svojim prijateljima i poznanicima. Ako dijete muslimana koje je mentalno zdravo ne nauči ovih šest temelja vjerovanja (šartova, uslova) i šeriatsko znanje, i ako ga kada sazrije (dođe u doba puberteta) ne potvrdi, on ili ona postaje murted (otpadnik, kafir). Nakon što su potvrdili iman, za njih postaje farz da pitaju i da nauče ***šerijatsko znanje*** *to jeste, farzove, harame, abdest, gusul, i da znaju kako se ispravno klanja namaz kao i da odmah pokriju svoje dijelove tijela koji su avret (koji se moraju pokriti). Takođe je i farz onima koje su pitali da ih poduče ili da im daju (pokažu) prave vjerske knjige. Ako oni ne nađu nekog (ko će ih podučiti) ili knjige, za njih postaje farz da ih traže. Ako to ne učine oni postaju kafiri. Neznanje u međuvremenu nije izgovor. Ko ne izvršava farzove i ko radi harame će biti u džehennemskom azabu (patnji). U ovoj knjizi je ovih šest temelja vjerovanja opširno opisano. Svaki musliman treba da pažljivo pročita ovu knjigu i da podstakne svoju djecu i prijatelje da je takođe pročitaju.*

U ovoj knjizi su značenja ajeti kerima data kao ***meal****, to jeste, “značenja koja su nam prenijeli alimi tefsira.” Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je jedini bio u stanju da razumije značenje ajeti kerima. On je ova značenja prenijeo svojim ashabima. Alimi tefsira (nauke koja se bavi tumačenjem Kur’ani kerima) su razdvojili prave hadisi šerife od onih koje su izmislili munafici, mulhidi, zindici, i takozvani vjerski ljudi – nemezheblije koji su se prodali engleskim kafirima i koji su pravili takozvane tefsire Kur’ani kerima. Ajeti kerimima za koje nisu mogli naći odgovarajuće hadisi šerife su dali značenja, slijedeći, pravila i principe ilm-i tefsira. Ono što shvate vjerski džahili (neuki ljudi) koji govore arapski jezik, a koji nemaju pojma o ilm-i tefsir, nije* ***tefsir Kur’ana****. Radi ovog razloga hadisi šerif kaže,* ***“Ko tumači Kur’ani kerim po svom shvatanju postaje kafir.”***

Molimo Allaha dželle-šanuhu da nas On sve održi na pravom putu koji su nam pokazali alimi ehli sunneta! Molimo Ga da nas On zaštiti da ne povjerujemo u krive, lukave, i podmukle laži islamskih džahila, munafika, i onih koji ne slijede nı jedan od četiri mezheba i koji se kriju iza imena “veliki alim islama”! Amin.

Miladi	**Hidžri Šemsi**	**Hidžri kameri**
2001	**1380**	**1422**

UVOD

Mevlana Halid-i Bagdadi kaddesallahu teala sirrehul'aziz je, da bi ukrasio svoju knjigu i dobio bereket, započeo predgovor svoje knjige citatom iz sedamnaestog pisma, iz knjige **Mektubat**, imama Rabbanija Ahmeda Faruka Serhendija rahmetullahi alejh. Imam Rabbani kuddise sirruh[1] piše:

Ja započinjem ovo moje pismo sa Bismilom (Bismillahirrahmanirrahim). Neka je vječno hamd i šukr (hvala i zahvala) Allahu dželle-šanuhu koji nam je dao svakakve blagodati i koji nas je počastio na taj način što nam je dao da budemo muslimani i što nam je, davajući nam da budemo Muhammedovi alejhisselam sljedbenici, dao vrijednost, što je nesumnjivo najveća od svih Njegovih blagodati!

Mi trebamo dobro razmisliti, i shvatiti, da samo Allah dželle-šanuhu daje svakome svaku blagodat. On, sam, sve stvara. Samo On održava svako biće u životu. Visoke i fine osobine ljudi su Njegov ihsan (dobročinstvo) i lutf (usluga). On nam je dao naš život, razum, znanje, snagu, ćulo sluha i moć govora. On je onaj koji šalje bezbrojne blagodati i dobročinstva. On je onaj koji izbavlja ljudska bića iz nevolje i žalosti, onaj koji ispunjava dove i koji nas štiti od žalosti i belaja (nesreće, zla, muke, patnje). Samo On stvara sredstva za život i daje nam da ta sredstva dođu do nas. Njegovi ni'meti (blagodati) su tako mnogobrojni da ih On ne ukida ni onim koji griješe. Njegovo pokrivanje grijeha je toliko da On ne uskraćuje Svoju milost, ne prezire niti cijepa veo poštenja onih koji su nemarni prema Njegovim naređenjima, kao ni prema onim koji se ne čuvaju od Njegovih zabrana. On je onaj koji tako puno oprašta i koji je tako milostiv. On ne žuri da kazni one, koji zaslužuju Njegovu kaznu i azab (mučenje). On obasipa Svojom milošću i one koje voli i one koji su Njegovi neprijatelji.

On nikome ništa ne uskraćuje. Kao največa i najdragocjenija od svih Njegovih milosti je to što nam je

---

[1] Imam Rabbani je preselio na ahiret 1034/1624. godine

pokazao pravi put, put sreće i spasa. On nas hrabri da koračamo u Džennet i da ne zalutamo. On nam naređuje da svoj način života prilagodimo načinu života Njegovog Poslanika sallallahu teala alejhi ve sellem a sve sa ciljem da steknemo Njegovu neograničenu milost u Džennetu, vječna i neprestana zadovoljstva, Njegovo zadovoljstvo i ljubav. Allahova dželle-šanuhu milost je jasna kao sunce. Usluge koje nam drugi čine, u stvari dolaze od Njega. On je onaj koji druge čini posrednicima, i daje im želju, moć, i snagu, da čine usluge. Prema tome, uvijek je On onaj koji nam šalje sve milosti koje nam dolaze kroz razna mjesta i preko raznih ljudi. Nadati se uslugama od bilo koga, osim Njega, bi bilo slično kao kada bi tražili nešto od čuvara ili zahtijevali sadaku od bijednika. Kako neznalice tako i oni koji su učeni, glupi kao i pametni, znaju da je ovo što mi ovdje navodimo tačno i ispravno, jer, ovo su sve jasne stvari. Čak, o njima ne treba ni razmišljati.

Onom ko čini usluge treba biti zahvalan i treba Ga poštovati. Dakle, zahvaljivati se Allahu dželle-šanuhu, koji nas obasipa raznovrsnim uslugama i koristima, je ljudska dužnost. To je dužnost koju nam razum nalaže. Međutim, ovu dužnost, to jeste zahvalu Allahu teala, nije lako izvršiti pošto su ljudska bića prvobitno stvorena iz ničega. Ljudi su zato slabi, oskudni, i imaju grešaka i mana. A Allah dželle-šanuhu je zauvijek, vječnopostojeći. On nema ni mana ni nedostataka. On je savršen. Ljudi nemaju sa Njim, ni u kom pogledu, nikakve ni sličnosti ni srodstva (proksimiteta). Mogu li se ljudi, koji su tako niski, zahvaliti Allahu dželle-šanuhu na način dostojan Njegove veličine? Ima toliko stvari koje ljudi smatraju lijepim i dragocjenim, a koje Allah dželle-šanuhu zna kao zle i odvratne. Ono što mi smatramo poštovanjem i zahvalom može biti obično, i nešto što Allah dželle-šanuhu ne voli. Radi toga ljudi, svojim manjkavim razumom i kratkovidnošću, ne mogu pronaći ono što će služiti kao zahvala i obožavanje Allaha dželle-šanuhu. Da nam Allah dželle-šanuhu nije pokazao način na koji Mu se treba zahvaljivati, ono, što se smatra zahvalom, bi bila uvreda.

Njegov dragi Pejgamber sallallahu teala alejhi ve sellem nam je pokazao način na koji Mu se treba zahvaljivati kao i ljudske dužnosti prema Allahu dželle-šanuhu koje se trebaju obavljati srcem, jezikom, i tijelom. Ljudske

dužnosti koje je Allahu teala naredio se zovu **islam (islamijjet).** Allahu dželle-šanuhu se zhvaljuje slijedeći put koji nam je Njegov Poslanik zacrtao. Allah dželle-šanuhu ne voli i ne prima ništa drugo. Ima puno stvari koje ljudi smatraju lijepim a islam ih ne voli i smatra ih ružnim.

Oni koji su razumni će se u svojoj zahvali prilagoditi Muhammedu alejhisselam. Njegov put se zove **islam.** Ko slijedi Muhammeda alejhisselam zove se **musliman.** Zahvaljivati se Allahu dželle-šanuhu, to jeste slijediti Muhammeda alejhisselam, se zove **činiti ibadet.** Islamska učenja se sastoje iz dva dijela; vjerskih učenja i naučnih učenja. I vjersko učenje se takođe sastoji iz dva dijela:

1. **Usul-i din** ili vjerovanje (iman) su ona učenja koja se moraju srcem vjerovati.

2. **Ibadet**, to jeste učenja koja se izvršavaju tijelom ili srcem, a koja se zovu **furu-i din**, ahkam-i islamijje ili šeri'at (šerijat).

Vjersko učenje din-i islama (islamske vjere) je učenje koje je zapisano u knjigama alima ehli **sunneta.** Ako neko od ovih učenja imana i šerijata, koja su nam prenijeli alimi **ehli sunneta**, ne vjeruje samo ijedan od Nassova (tj. Kur'ani kerima i hadisi šerifa) sa jasnim značenjem on postaje **kafir.** Onaj ko to svoje nevjerovanje drži u tajnosti on je **munafik.** Onaj ko ne samo da to svoje nevjerovanje ne drži u tajnosti već, predstavljajući se kao musliman nastoji da ga prenese i na druge muslimane, i da ih tako zavede, on se zove **zindik.** (Zindik je neprijatelj vjere koji se pretvara da je musliman sa ciljem da zavara muslimane i tako iznutra ošteti islam) Onaj ko objašnjava ajeti kerime i hadisi šerife sa jasnim značenjem a nema znanja (tj. nije kvalifikovan), to jeste pogrešno ih objasni i pogrešno vjeruje, on postaje kafir koji se zove **mulhid** (Mulhid je kafir koji ne zna a objašnjava nassove sa jasnim značenjima). Onaj ko (je kvalifikovan da tumači i objašnjava ajeti kerime i hadisi šerife ali) pogrešno vjeruje zato što je pogrešno protumačio i objasnio (te'vil učinio) ajeti kerime i hadisi šerife sa nejasnim značenjem ne postaje kafir. Ali, on će otići u Džehennem zato što je skrenuo sa pravoga puta ehli sunneta. Pošto takva osoba vjeruje nassove sa jasnim značenjima ona neće vječno ostati u Džehennemu nego već će na kraju iz njega izaći i ući u Džennet. Ovake se osobe

nazivaju **ehl'i bid'at** ili **dalalet grupa** (jeretici, krivovjernici, sljedbenici novotarije). Postoje sedamdeset dvije takve bid'at ili dalalet grupe ili firke. Njihov nijedan ibadet (molenje Allahu dželle-šanuhu, klanjanje i učenje, bogosluženje) se ne prima. Muslimani sa ispravnim vjerovanjem ili i'tikadom se zovu **ehli sunnet vel-džema'at** ili **sunnije**. Muslimani sunnije, u odnosu na ibadet, slijede jedan od četiri (ispravna) mezheba. Onaj ko slijedi jedan od četiri mezheba kaže da i sljedbenici druga tri mezheba pripadaju ehli sunnetu. Oni se međusobno vole. Ko ne pripada nijednom od ova četiri mezheba ne pripada ni ehli sunnetu. "Ko ne pripada ehli sunnet mezhebu je ili kafir ili sljedbenik bid'ata." Ovaj podatak je napisan u pismima imama Rabbanija, a naročito u njegovom dvije stotine osamdeset šestom pismu prvoga toma, u Tahtavijevom komentaru na knjigu **Durr-ul-muhtar** (u poglavlju pod nazivom Zebajih), kao i u knjizi **El-besair li munkir-it tevessul-i bi-ehl-il-mekabir** koju je napisao mevlana Hamdullah Dadžvi. Obje knjige su na arapskom jeziku. Ova zadnja, koja je napisana i izdata u Indiji, je, 1395/1975. godine, ponovo reprodukovana u Istanbulu.

Ako neko, ko ibadeti (bogosluži, uči i klanja, moli se Allahu dželle-šanuhu) u skladu sa četiri mezheba, učini grijeh ili napravi grešku u svom ibadetu, Allah dželle-šanuhu će mu je, ako to hoće, oprostiti i nikada ga neće staviti u Džehennem. On će ga, ako to hoće, mučiti onoliko koliko su njegovi grijesi, ali će ga na kraju osloboditi mučenja. Oni koji ne vjeruju ijednu od jasnih činjenica koje se u islamu moraju vjerovati, to jeste ako ne vjeruju ijednu od onih činjenica za koje su čak i džahili (neznalice) čuli, se zovu kafiri ili nevjernici i oni će biti vječno mučeni u Džehennemu.

Postoje dvije vrste kafira ili nevjernika. Kafiri sa Svetim knjigama i kafiri bez Svetih knjiga. Ako musliman napusti svoju vjeru on se zove **murted** ili otpadnik. Ibni Abidin rahime-hullahu teala piše u predmetu "širk sebebi ile nikah haram" i kaže, "Murted, mulhid, zindik, medžusija (obožavalac vatre), putperest (idolopoklonik), stari grčki filozofi, munafici, pripadnici sedamdeset dvije grupe koji su zašli u kufr, [brahmani, budisti], batini, ibahi i durzi su svi kafiri bez Svetih knjiga. Komunisti i franmasoni

(slobodni zidari, masoni) su takođe kafiri bez Svetih knjiga. Hrišćani i jevreji su kafiri sa Svetim knjigama, to jeste kafiri kitabije. Oni vjeruju u objavljene knjige (**Tevrat** i **Indžil**) koje su, kasnije, iskvarene. Oni koji, među kafirima kitabijama, vjeruju da i u jednom stvorenju postoji Allahov dželle-šanuhu atribut (uluhijjet sifat), oni su postali **mušrici**. Allahovi dželle-šanuhu **sifat-i zatijje** i **sifat-i subtijje su uluhijjet sifati**.

Ako kafir sa ili bez Svete knjige primi islam on će izbjeći Džehennem. On će postati bezgriješan i čist musliman. Međutim, on mora da postane sunnija musliman, to jeste da čita i nauči vjerovanje (iman) iz knjige jednog od uleme ehli sunneta i da svoj iman, djela, i riječi prilagodi prema onome što je tako naučio. Na ovom svijetu se zna je li neko musliman ili nije po izrečenim riječima i po djelima, koja su učinjena dobrovoljno. Na son nefesu ili izdisaju se zna definitivno je li neko otišao na ahiret sa imanom ili nije. Ako se musliman sa velikim grijesima pokaje (učini tevbe) za svoje grijehe njemu (ili njoj) će sigurno biti oprošteno i on će postati bezgrešan i čist musliman. U ilmihalima, kao na primjer u ilmihalu pod naslovom **Se'adet-i ebedijje**, je detaljno objašnjeno šta je pokajanje (**tevbe**) i kako se čini.

IMAN I ISLAM

U ovoj knjizi, **I'TIKADNAME**, će biti objašnjen jedan hadisi šerif našeg efendije (sejjida, gospodara, gospodina) Resuli Ekrema sallallahu alejhi ve sellem. Taj hadisi šerif govori o imanu i o islamu. Ja se nadam da će se preko bereketa ovog hadisi šerifa vjerovanje muslimana usavršiti i da će oni na taj način steći spas i sreću. I opet se nadam da će on meni - Halidu kuddise sirruh koji ima mnogo grijeha - biti uzrok (sebeb) da budem spašen.

Molim Allaha dželle-šanuhu - za kog vjerujem On ne treba ništa ni od kog, da je Njegov oprost (afv) tako ogroman, da su Njegove blagodati tako velike, i da On toliko sažaljeva Svoje robove - da On oprosti ovom fakiru (bjedniku, siromahu) i da mu usliša njegov manjkavi ibadet. Molim Ga da nas zaštiti od zla poganog i lažljivog šejtana [i da nas zaštiti od lažnih i pogrešnih riječi i članaka neprijatelja islama] i da nas učini sretnim! On je naj

milostiviji od svih milostivih i najdarežljiviji od darežljivih.

Alimi islama su rekli da **mukellef**, to jeste svaka odrasla i pametna muška ili ženska osoba - musliman, koja je došla u doba puberiteta, treba da ispravno zna i vjeruje u Allahove dželle-šanuhu sifate zatijje i sifate subtijje (atribute). To je ono što je svakome farz. Ne znati ih nije izgovor i isprika već grijeh. Ahmedov sin Halid-i Bagdadi nije napisao ovu knjigu sa ciljem da se pred drugim hvali sa svojim znanjem, ni da sa ciljem da postane čuven, nego da bi iza sebe ostavi jednu uslugu i uspomenu. Da Dženabi Hakk (Allah dželle-šanuhu) pomogne poniznom Halidu Svojim snagom i kroz mubarek dušu Njegovog Resula (Poslanika)! Amin.

[Allah dželle-šanuhu ima šest **sifata zatijje**: **Vudžud**, postojanje, to jeste Allah dželle-šanuhu ima i vječno postoji. **Kidem**, Allah dželle-šanuhu postoji oduvijek, to jeste Allah dželle-šanuhu postoji bez početka i vječno u prošlost. **Beka**, Allah dželle-šanuhu je za uvijek, to jeste Allah dželle-šanuhu postoji beskrajno i vječno u budućnosti. **Vahdanijjet**, Allah dželle-šanuhu je jedan, to jeste Njemu nije niko ni ravan ni sličan. **Muhalefet-u lil-havadis**, Allah dželle-šanuhu nije ničemu ni u kom pogledu sličan. **Kijam-u bi-nefsihi**, Allah dželle-šanuhu postoji sam o Sebi, to jeste On nikoga i ništa ne treba za Svoje postojanje. Nijedno stvorenje nema nijedan od ovih šest atributa i nema nikakav odnos sa njima. Ovi atributi samo i ekskluzivno pripadaju Allahu dželle-šanuhu. Izvjesna ulema je rekla da su Muhalefet-u lil-havadis i Vahdanijjet jedno te isto, odnosno, da postoji pet **sifata zatijje**.]

Sve drugo osim Allaha dželle-šanuhu se zove **ma-siva** ili **alem** (stvorenja, univerzum). Danas se oni nazivaju **priroda (tabi'at)**. Sva stvorenja su (prvobitno) bila nepostojeća. Allah dželle-šanuhu ih je sve sam Sobom stvorio. Oni su svi mumkin (neobavezni) i hadis (stvorenja). To znači, postoji mogućnost da budu stvoreni, to jeste da postanu iz stanja nepostojanja, i postali su (tj. stvoreni su) iz stanja nepostojanja (dok su bili nepostojeći). Hadisi šerif, **"Allah dželle-šanuhu je postojao, ništa drugo nije postojalo"** nam kaže da je ovo tačno.

Drugi podatak, koji nam govori da su sav univerzum i

sva stvorenja hadis (stvorena, postala iz ničega), je činjenica da se stvorenja stalno transformišu i mjenjaju jedno u drugo. Nešto, što je kadim (što nema početak i što postoji vječno u prošlost), se nikad ne mijenja. Zat (osoba, ličnost) Dženabi Hakk-a i Njegovi atributi su kadim i oni se nikad se ne mjenjaju. [Međutim, u univerzumu, stanje materija se mijenja u fizičkim procesima. U hemijskim reakcijama se bit ili struktura materije mijenja. Mi vidimo da predmeti ili materije nestaju i preobražavaju se i postaju druge materije. U promjenama i reakcijama u atomskom jezgru, koje su otkrivene u novije vrijeme, takođe i materija ili elemenat prestaje da postoji i pretvara se u energiju.] Promjene u stvorenjima ne dolaze iz vječne prošlosti. One moraju imati početak i postanak od elemenata ili materija koje su morale biti stvorene iz ničega.

Još jedan podatak za činjenicu da je alem (univerzum) mumkin, to jeste da može biti stvoren iz stanja nepostojanja, je to što su stvorenja, koja vidimo, hadis, to jeste postala su iz ničega.

[**Vudžud** znači postojanje, biće. Postoje tri vrste postojanja. Prva vrsta postojanja je **Vadžib-ul-vudžud** (biće ili postojanje koje je neophodno). On uvijek postoji. On nije nikada bio nepostojeći u prošlosti niti će ikada prestati postojati u vječnoj budučnosti. Samo je Allah dželle-šanuhu Vadžib-ul-vudžud. Druga vrsta postojanja je **mumteni'-ul-vudžud** koji ne može postojati. On nikada ne treba da postoji. Ovakav je šerik-i bari (Allahov dželle-šanuhu drug, partner, ortak). Drugi bog, Allahov dželle-šanuhu partner, ili Njemu sličan, nikada ne može postojati. Treća vrsta postojanja je **mumkin-ul-vudžud**. On može a i ne mora postojati. Ovakvi su univerzum i sva stvorenja, bez izuzetka. Suprotno vudžudu je **adem** (nepostojanje). Sva stvorenja su prvobitno, prije nego što su stvorena, bila u ademu, to jeste ona su bila nepostojeća.

Postoje dva bića: **mumkin** i **vadžib**. Kada bi samo mumkin postojao, ili ako Vadžib-ul-vudžud ne bi postojao, ništa ne bi postojalo. [Zato što je, biti stvoren iz nepostojanja, promjena i događaj, a prema našem znanju iz fizike, da bi se u materiji odvila promjena na nju mora da utiče neka sila, čiji izvor mora da bude prije materije]. Iz ovog razloga, mumkin ne bi mogao sam sebe stvoriti niti

postojati sam po sebi. Kad na njega ne bi djelovala neka sila mumkin bi uvjek ostao u nepostojanju i ne bi mogao biti stvoren. Pošto mumkin ne može sam sebe stvoriti svakako je da ne može stvoriti ni druge mumkine. Onaj koji je stvorio mumkina mora biti Vadžib-ul-vudžud. Postojanje alema (univerzuma, svemira) dokazuje postojanje Stvaraoca koji ga je stvorio iz ničega. Dakle, jedinstveni Stvaralac svega što je mumkin, to jeste stvorenja, je jedini Vadžib-ul-vudžud koji nije ni hadis ni mumkin već je uvijek postojeći i kadim (vječan). Vadžib-ul-vudžud (neophodno biće odnosno Allah dželle-šanuhu) je onaj za čije postojanje nije niko potreban. On postoji samo o sebi, to jeste On je uvjek samopostojeći, to jeste niko Ga nije stvorio. Da to nije tako, on bi morao biti stvorenje, odnosno mumkin i hadis koje je neko drugi stvorio. A to bi bilo u suprotnosti sa onim što je gore zaključeno. Na perzijskom jeziku riječ **Huda**, koja se upotrebljava kao Allahovo dželle-šanuhu ime, znači kadim, to jest vječan i uvijek sam o sebi postojeći[1].

Mi vidimo da su alemi (svjetovi) u zapanjujućem skladu, a nauka svake godine pronalazi nove zakone. Stvaralac jednog ovakvog reda mora biti **Haj**-koji vječno živi, **Alim**-koji sve zna, **Kadir**-koji je svemoguć, **Murid**-koji sve svojom voljom čini, **Semi'**-koji sve čuje, **Basir**-koji sve vidi, **Mutekellim**-koji govori svojim govorom, **Halik**[2]-koji sve stvara. Jer, smrt, neznanje, nemoć ili izvršavanje sa naporom, gluhoća, sljepilo i glupost su mane. Nemoguće je da u Onom, koji je ovako precizno stvorio ovaj alem (svijet) ili kainat (univerzum, svemir) i koji ga štiti od uništenja, postoje ovake mane. [Sva stvorenja, od atoma do zvijezda, su stvorena s proračunom i zakonima. Preciznost u poznatim zakonima fizike, hemije, astronomije i biologije zapanjuje ljudski razum. Čak je i Darvin jenom rekao da, kada pomisli na delikatnost i strukturu oka, osjeća kao da će poludjeti. Je li moguće da je defektan Onaj, koji je stvorio ove sve zakone, precizne proračune i formule koje

---

[1] Ovo je kasnije detaljno objašnjeno u poglavlju pod naslovom "Selefijje".

[2] Ovo su Allahovi dželle-šanuhu savršeni atributi koji se zovu **sifat-i subtijje**. Oni se takođe još nazivaju i **sifat-i hakikijje** ili **sifat-i kamile**.

se izučavaju kao naučno znanje?].

Šta više, mi takođe i u stvorenjima vidimo ove Njegove savršene atribute(sifat-i kamile). On ih je stvorio i u Svojim stvorenjima. Kada ovi atributi ne bi postojali u Njemu kako bi ih On mogao stvorio u Svojim stvorenjima, i ne bi li Njegova stvorenja bila superiornija od Njega?

Trebamo još dodati i to da Onaj koji je stvorio sve aleme (svjetove) mora imati ove sve savršene atribute i ne smije imati nijedan atribut manjkavosti zato što manjkavost ne može stvarati.

Na stranu razumna evidencija, ajeti kerimi i hadisi šerifi nam jasno govore da Allah dželle-šanuhu ima savršene atribute, savršena svojstva. U to ne smijemo sumnjati. Sumnja izaziva nevjerstvo (kufr). Gore navedenih osam atributa se zovu **sifat-i subtijje**. To znači da Allah dželle-šanuhu ima svih osam savršenih atributa. Allah dželle-šanuhu ima sve savršene atribute. U Njegovom zatu (ličnosti, biti), sifatima i djelima nema mana, nesklada ni promjena. Oba, i **sifat-i zatijje** i **sifat-i subtije** se nazivaju **uluhijjet sifati** (božiji atributi). Ko vjeruje da mahluk (neko stvorenje) ima ijedan uluhijjet sifat on postaje **mušrik**.

ISLAMSKI ŠARTOVI
(OSNOVE ISLAMA)

Sa pomoći i snagom koju nam daje Allah dželle-šanuhu, koji održava sve aleme (svjetove) u životu, i koji nam čini sve usluge i koji nam daje sve ni'mete (blagodati) i koji nikada ne spava mi započinjemo sa objašnjenjenjem mubarek hadisi šerifa našeg Pejgambera sallallahu alejhi ve sellem.

Naš dragi i uzvišeni Omer-ibnul-Hattab - koji je bio hrabri vođa muslimana, i jedan od najviših ashaba kiram, i koji je bio čuven po svojoj istinoljubivosti - je rekao:

"Bijaše takav dan, kada je nas, nekoliko ashaba kiram, bilo u prisustvu i službi našeg efendije Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem." Taj dan, taj sat, je bio tako vrijedan i cijenjen da je pitanje hoće li ga on ikada više doživjeti. Toga dana mu je bilo suđeno da bude počašćen, da bude zajedno sa Poslanikom, i da sluša Pejgamberove

sallallahu alejhi ve sellem riječi (va'z), i da gleda njegovo mubarek lice koje je bilo hrana spokoj i zadovoljstvo dušama. Da bi naznačio vrijednost i čast toga dana, on je rekao, "Bijaše takav dan...". Može li ikoje drugo vrijeme biti tako časno i cjenjeno kao ono u kom mu je bilo suđeno da vidi meleka Džebraila alejhisselam u ljudskom obliku i čuje njegov glas, i da čuje znanje koje je bilo ljudima tako potrebno, na što je moguće ljepši i jasniji način, direktno iz mubarek usta Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem?

"Priđe nam jedan čovjek, kao kad se rađa mjesec. Njegove haljine su bile prebjele a kosa mu je bila precrna. Na njemu se nisu vidjeli znaci putovanja, kao što su prašina ili znoj. Niko od nas, Resulullahovih sallallahu alejhi ve sellem ashaba ga nije znao, to jeste on nije bio od onih koje smo viđali ili znali odranije. On je smireno sjeo pred Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem. Njegova su koljena bila blizu mubarek Pejgamberovih sallallahu alejhi ve sellem koljena." Ova osoba je bila melek Džebrail u ljudskom obliku. Njegov način sjedenja, iako ne izgleda u skladu sa edebom (ponašanjem), nas uči jednu vrlo važnu činjenicu, to jeste da u sticanju vjerskog znanja, stid, ponos i arogancija ne smiju biti gospodar. Hazreti Džibril alejhisselam je htio da pokaže ashabima kiram da svako ko hoće da nauči o islamu treba da slobodno, i bez ustručavanja pita mu'allime (učitelje), da ne smije biti stidan kada izučava vjeru, i da se ne osjeća neugodno kad uči, podučava, ili izvršava Allahov dželle-šanuhu hakk (istinu, pravo).

"Taj zat-i šerif (časna osoba, plemenita osoba, sveta osoba) stavi svoje ruke na mubarek stegna našeg efendije, Resul-i ekrema (najplemenitijeg Poslanika) sallallahu alejhi ve sellem. On upita Resulullaha, **'O Resulullah! Reci mi šta je Islam i objasni mi kako ću biti musliman'** ".

Leksičko značenje riječi **islam** je teslimiti (predati se), pokoriti se. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je na sljedeći način objasnio, da je riječ islam (zajedničko) ime za pet osnovnih, temeljnih stubova islama.

1 – Resul-i ekrem sallallahu alejhi ve sellem je rekao da je **prvi islamski šart** (prvi uslov da se bude musliman) **proučiti Kelime-i šehadet**. To znači da trebamo reći, **"Ešhedu en la ilahe illallah ve ešhedu enne**

Muhammeden abduhu ve resuluh”. Drugim riječima, pametna osoba koja je došla u doba polne zrelosti, i koja može govoriti, mora reći glasno, **“Ni na zemlji ni na nebesima ne postoji niko osim Allaha dželle-šanuhu ko je vrijedan da ga ibadetimo** (obožavamo). **Samo je Allah dželle-šanuhu hakiki ma’bud** (Onaj koga treba obožavati). On je Vadžib-ul-vudžud. Njemu pripadaju sve superiornosti. On nema mana. Njegovo ime je **Allah,”** i u to potpuno srcem vjerovati. Takođe trebamo vjerovati i reći, **“Uzvišeni zat-i ali** (uzvišena, plemenita osoba) **Muhammed, sin Abdullaha, je Allahov dželle-šanuhu rob i resul, to jeste Pejgamber”**. Pejgamberova majka, hazreti Amina, je bila Vehebova kći. Resulullah alejhisselam je rođen u gradu Mekki [pred zoru (sabah), u ponedjeljak, 20. aprila 571. godine]. Kada mu je bilo četrdeset godina, u godini zvanoj **Bi’set**, rečeno mu je da je Pejgamber. On je nakon ovog, u Mekki, trinaest godina pozivao (činio da’vet) narod u islam. Onda je, sa Allahovom dželle-šanuhu dozvolom, [622. godine] preselio (učinio hidžru) u grad Medinu. Odatle se islamska vjera (din-i islam) svukud raširila. On je, deset godina kasnije, u ponedjeljak, 12 Rabi ul-evvela (Jul, 632), počastio ahiret (budući svijet) svojim dolaskom na njega. [Prema istoričarima, Pejgamber sallallahu alejhi ve sellem je za vrijeme svoje seobe iz Mekke mukarreme u Medinu munavveru ušao u četvrtak predveče, 27 safera (622. godine), u pećinu na Sevr Planini. On je u ponedeljak uveče napustio pećinu i, u ponedjeljak, osmog Rabi-ul evvela (20 Septembra, 622.), ušao u predgrađe Medine zvano Kuba. Ovaj radosni dan obilježava početak muslimanskog **Hidžr-i šemsi** kalendara. U četvrtak su dan i noć bili iste dužine. On je na Džum’u napustio Kubu i ušao u Medinu. Početak mjeseca Muharrema iste godine (Džum’a, 16. juna) je prihvaćen kao početak **Hidžri kamer-i** kalendara. Hidžr-i šemsi godina se poklapa sa svakom zapadnom Novom godinom samo što je kraća za 622 godine. Svaka zapadna Nova godina se poklapa sa svakim danom Hidžr-i šemsi godine, samo što je 621 godinu duža od Hidžr-i šemsi Nove godine.]

2 - Drugi od pet osnovnih temelja (šartova) islama je, **“kad dođe vrijeme** ispravno **namaz klanjati”**, svaki dan pet puta [to jeste, u skladu sa njegovim šartovima i farzovima]. Pet puta dnevno namaz klanjati, kada nastane

vrijeme namaza i znati da smo ga klanjali prije izlaska njegovog vremena, je farz za svakog muslimana. Klanjati namaz prije vremena, slijedeći pogrešne takvime koje su napravili džahili (vjerski neuki ljudi) ili oni koji ne slijede mezheb, je veliki grijeh i takav namaz nije sahih. Ovakvi kalendari (takvimi) su uzročnici (sebeb) da klanjamo prvi sunnet podne namaza kao i farz akšama u kerahet vremenu (mekruh vremenu). [Kada muezzin uči ezan shvatićemo da je nastalo vrijeme za namaz. Ono što kafiri i sljedbenici novotarija (ehli bid'at) uče preko zvučnika, kao i zvuk koji proizvode zvučnici, se ne zove **ezan-i Muhammedi**.] Namaz moramo klanjati prije izlaska namaskog vremena, paziti na njegove farzove, vadžibe i sunnete, i predati naše srce Allahu dželle-šanuhu. U Kur'ani kerimu se namaz naziva salat. Leksičko značenje riječi salat je za čovjeka da čini dovu, za meleke da čine istigfar a za Allaha dželle-šanuhu da se smiluje i sažali. U islamu riječ salat znači činiti izvjesne radnje i učiti izvjesne stvari onako kako nam je pokazano u ilmihalima (koje nas ispravno uče našoj vjeri). Salat se započinje sa riječima **Allahu ekber**, što se naziva **iftitah tekbir**, a izgovara se od momenta nakon što smo podigli ruke do ušiju pa do vezanja ruku ispod pupka (za ljude). Namaz završavamo selamom, to jeste okretanjem glave na kraju zadnjeg sjedenja prvo prema desnom a onda prema lijevom ramenu.

3 - Treći temelj islama je **"Od imovine dati zekat"**. Leksičko značenje riječi zekat je, "čistiti, hvaliti i postati dobar i lijep". U islamu riječ zekat znači da onaj, ko ima **zekat imovine** više nego što mu treba, to jeste više od izvjesne granice koja se zove **nisab**, treba da izdvoji, bez komentara, izvjesnu količinu (od te imovine) i da je dadne muslimanima koji su spomenuti u Kur'ani kerimu. Ima sedam kategorija ljudi kojima se daje zekat. U sva četiri mezheba postoje četiri vrste zekata: Zekat od zlata i srebra, zekat od komercijalne robe, zekat od stoke [ovce, koze i goveda] koja pase napolju više od šest mjeseci, i zekat od svih materija koje su potrebne i koje rastu iz zemlje, to jeste **ušr**, i koji se daje se čim se plodovi poberu. Prethodna tri (zlato i srebro, komercijalna roba, stoka) se daju godinu dana nakon što su dostigli nisab (granicu).

4 - Četvrti od pet temelja islama je, **"Postiti svaki dan mjeseca Ramazan-i šerifa** (časnog, svetog)**."** Post se zove

savm. Savm znači zaštititi nešto od nečeg. U islamu savm znači suzdržati se [za vrijeme dana] u mjesecu Ramazanu od tri stvari: Jela, pića i seksualnog odnosa. Mjesec Ramazan počinje kada se na nebu vidi hilal (mlađak, mladi mjesec). Ramazan-i šerif ne počinje po kalendaru (takvimu).

5 – Peti temelj islama je, **"sposobnoj osobi jednom u životu obaviti hadždž".** Sposobnoj osobi je farz jednom u životu obići (učiniti tavaf) oko Ka'be-i mu'azzam i učiniti vakf (zastati) na otvorenom prostoru Arefata, ako, pored dovoljne imovine koju je ostavio za izdržavanje svoje familije do svog povratka ima dovoljno novca da ode i da se vrati iz grada Mekke-i mukerreme, i ako je tijelo zdravo i put siguran.

"Osoba, nakon što je čula Resulullahov odgovor reče, **'O Resulullah! Tačno si rekao.'** Mi, koji smo to slušali, smo se začudili ovim njegovim riječima," reče hazreti Omer radijallahu anh, misleći da su ashabi kiram koji su tu bili prisutni bili začuđeni ponašanjem ove osobe, koja prvo postavlja pitanje a onda potvrđuje odgovor kao tačan. Pita se da bi se nauči lo ono što se ne zna, međutim reći, "Tačno si rekao," nam govori da je to ta osoba već znala.

Najveći od pet temelja, koji su gore nabrojani, je izgovoriti **kelime-i šehadet** i vjerovati njeno značenje. Sljedeći najviši temelj je klanjati namaz. Poslije njega je post. Nakon njega je hadždž. Zadnji je dati zekat. Sva ulema je jednoglasno rekla da je kelime-i šehadet najviši od pet temelja islama. Što se tiče redosljeda ostala četiri temelja većina uleme je rekla kako smo mi gore naveli. Kelime-i šehadet je prvo, u početku islama, postalo farz. Klanjati pet puta dnevno je postalo farz u dvanaestoj godini bi'seta, u noći mi'radža, godinu i nekoliko mjeseci prije hidžre. Ramazan-i šerif postiti je postalo farz u drugoj godini hidžre, u mjesecu ša'banu. Dati zekat je postalo farz u mjesecu Ramazanu iste godine kada je i post postao farz. Hadždž je postao farz u šestoj godini po hidžri. Prema tome, u redosljedu superiornosti zekat je zadnji a u redosljedu postajanja farzom hadždž je zadnji.

Ako neko poriče, ne vjeruje, odbije, šali se sa, ili ne poštuje ijedan od ovih pet temelja islama on postaje ne'uzubillah (da nas Allah dželle-šanuhu sačuva) kafir.

Slično tome, takođe postaje kafir i onaj ko ne primi ijednu od stvari za koje je jednoglasno i jasno rečeno da su halal (dozvoljene, koje je Allah dželle-šanuhu dozvolio), ili haram (zabranjene, koje je Allah dželle-šanuhu zabranio), ili ko kaže da je zabranjeno dozvoljeno (tj. da je haram halal) i obratno (tj. da je halal haram). Takođe postaje kafir i onaj ko poriče i negira, ili ne voli, ijedno od nužnih (prijeko potrebnih) islamskih učenja, to jeste ona učenja za koja su čuli i koja znaju i obični ljudi. Ako obična osoba ne zna učenje koje nije tako rasprostranjeno, poznato ili nužno da bi ga znao on nije u kufru (nevjerstvu) nego u fisku (grijehu).

[Na primjer, haram je jesti krmetinu, piti alkoholna pića, i kockati se (bez obzira na vid kocke, lutrija, loto, tombola i slično). Ženama i djevojkama je haram izlaziti pred druge nepokrivenih glava, kose, ruku i nogu. Ljudima je haram izlaziti pred druge ako im je dio tijela izmedju pupka i koljena otkriven. Allah dželle-šanuhu je ovo sve zabranio. Četiri mezheba, koji nam govore o Allahovim dželle-šanuhu naredbama i zabranama, su drukčije ocrtala granice privatnih dijelova na tijelu u koja je zabranjeno gledati ili ih drugima pokazivati. Svaki musliman se mora pokriti onako kako to zahtijeva mezheb kojem pripada. Takođe je haram i drugima, gledati u one kod kojih su ovi dijelovi tijela nepokriveni. U knjizi **Kimja-i se'adet** piše da je ženama i djevojkama haram izlaziti nepokrivenih glava, kose, ruku i nogu. Isto tako im je haram i izlaziti u tankim, drećavo obojenim, tijesnim i namirisanim haljinama. Njihove majke, očevi, muževi, i braća, koji im dozvole da ovako izlaze, i koji misle da je to prikladno, i koji ih ispričavaju, će takođe dijeliti njihov grijeh i mučenje, to jeste oni će zajedno gorjeti u Džehennemu. Ako se pokaju, biće im oprošteno i neće gorjeti. Allah dželle-šanuhu voli one koji se pokaju i dođu na tevbe. U trećoj godini po Hidžri je naređeno djevojkama i ženama koje su došle u doba zrelosti da se ne viđaju sa onim koji im nisu mahrem (muškarci za koje se mogu udati) i da se pokriju.

Ne bi smjeli dozvoliti da nas prevare izjave britanskih špijuna i neznalica koji su pod njihovom kontrolom, i koji kažu da se prije hidžab ajet-i kerima nije pokrivalo, i koji kažu da su alimi fikha, kasnije, izmislili ovu naredbu.

Musliman mora da zna da je sve što radi u skladu sa šerijatom, islamom. Ako nije, musliman mora da nauči od ehli sunnet alima, ili čitajući njihove knjige, kako će sve što radi biti u skladu sa šeri'atom. Ako ono što on radi nije u skladu sa šeri'atom on neće izbjeći džunah i kufr, koji će biti prouzrokovani rađenjem tog djela. On mora da se stalno i iskreno kaje (čini tevbe). Kada se pokaje i učini tevbe, džunah (grijeh) ili kufr koji je to djelo prouzrokovalo, će sigurno biti oprošten. Ako se ne pokaje, on će za to platiti i na ovom svijetu, i u Džehennemu. Kazna kojom će biti kažnjen je napisana na raznim mjestima u našoj knjizi.

Dijelovi tijela koje ljudi i žene moraju pokriti za vrijeme namaza, i uopšte, se zovu **avret mahalli** (stidna mjesta na čovječijem tijelu, privatni dijelovi tijela, koje muškarci i žene moraju uvijek imati pokrivene). Ako neko kaže da islam ne propisuje da se izvjesni dijelovi tijela, kao avret mahalli, pokriju, takva osoba postaje kafir. Izvjesni dijelovi tijela su avret (stidna mjesta) prema saglasnosti (idžma') sve četiri mezheba. Dijelovi tijela koji su stidna mjesta (avret) su različiti kod ženskih i muških osoba. Ako osoba ismijava važnost pokrivanja ovih dijelova tijela, ako on ili ona ne osjećaju strah od azaba (mučenja) koji će ih snaći zbog kršenja ove zabrane, on ili ona postaju kafir. U hanbeli mezhebu, kod muškarca, dio tijela između pupka i koljena nije avret.

Ako neko kaže, "Ja sam musliman" on mora da nauči imanske i islamske šartove, farzove i harame u kojima su sve četiri mezheba saglasna (idžma') i da im pridaje važnost. Ne znati ih nije izgovor i opravdanje. Neznanje je isto kao i svjesni kufr (nevjerovanje). Svo tijelo žene, osim šaka i lica, je avret u sve četiri mezheba. Isto tako je ženama avret (haram), pokazivati dijelove tijela koji su avret, pjevati, ili glasno učiti mevlud u prisustvu ljudi. Ako osoba, omalovažavajući, pokaže dio tijela koji nije idžmom (jednoglasno) avret, to jeste koji nije avret u jednom od druga tri mezheba, iako je avret po njegovom mezhebu i u još druga dva od tri mezheba, takva osoba će učiniti veliki grijeh. Međutim, ta osoba neće postati kafir ovim njenim kršenjem te odredbe. Kao primjer, navodimo otkrivanje nogu između pupka i koljena, što, kao što smo vidjeli, u hanbeli mezhebu nije avret iako je avret u druga tri mezheba. Farz je naučiti naredbe islama koje neznamo.

Laž, ogovaranje, klevetanje, krađa, varanje, izdaja, vrijeđanje, činjenje štete, uzimanje tuđe imovine bez dozvole, ne plaćanje radnika ili hamala, pobuna, to jeste suprotstavljanje zakonima i državnim naređenjima, ne plaćanje takse, su takođe grijesi. Činiti ih protiv kafira ili u nemuslimskim zemljama je takođe haram.] Vidi četiri stotine šezdeset drugu stranicu pomenute knjige!

IMANSKI ŠARTOVI
(OSNOVE VJEROVANJA)

“Ova uzvišena osoba je ponovo upitala, **‘O Resulullah! Reci mi šta je iman’** ”**.** Nakon što je upitao šta je islam, i dobio odgovor, Džebrail alejhisselam je upitao našeg efendiju (sejjida) Resul-i ekrema sallallahu alejhi ve sellem da objasni bit i stvarnost imana. Leksičko značenje riječi iman je znati osobu kao savršenu i istinoljubivu i vjerovati u nju. U islamu iman znači vjerovati u činjenicu da je hazreti Resul-i ekrem sallallahu alejhi ve sellem Allahov dželle-šanuhu Pejgamber, Nebi, koga je Allah dželle-šanuhu izabrao, ovo srcem vjerovati, i ukratko vjerovati ono što nam je preneseno ukratko i u detalje vjerovati ono što nam je od Allaha dželle-šanuhu detaljno preneseno, i kada god je moguće izgovoriti kelime-i šehadet. Jak iman znači vjerovati Allaha dželle-šanuhu i Njegov atribut velik, biti u to potpuno srcem siguran, žudjeti za Njegovim zadovoljstvom i džemalom (ljepotom) i strahovati od Njegovog gazaba (gnjeva) i dželala (ljutine), isto onako kako se plašimo vatre za koju znamo da prži i zmije otrovnice za koju znamo da ima smrtonosan ujed. Ovakav iman nam mora biri duboko izrezbaren na srcu isto kao što je natpis uklesan u mermeru.

Iman i islam su jedno te isto. U oba moramo vjerovati značenje kelime-i šehadet. Iako se generalno i specifično razlikuju i imaju različita leksička značenja među njima, u islamu, nema razlike.

Je li iman jedna stvar ili je sastavljen od više dijelova? Ako je sastavljen od više dijelova od koliko se dijelova sastoji? Jesu li djela (amel) ili ibadeti uključeni u iman ili nisu? Kada neko kaže “ja imam iman” je li, ili nije, ispravno reći inšallah? Ima li malo imana ili puno imana? Je li iman

stvorenje? Je li u našoj moći da vjerujemo, ili su vjernici primorani da vjeruju? Ima li prisiljavanja u vjerovanju? Zašto je svakom naređeno da vjeruje? Nas bi uzelo dugo vremena da se ovo sve jedno po jedno objasnimo. Prema tome, ovdje nećemo posebno odgovarati na ova pitanja. Međutim, za sada trebamo znati da, prema Eš'ari mezhebu (jednom od dva ispravna mezheba u vjerovanju, koji je osnovao hazreti Ebul Hasen-i Eš'ari. Drugi ispravni i korektni mezheb u vjerovanju je Maturidijja mezheb) i Mu'tezile mezhebu, nije džaiz (vjerovatno, moguće) da nam Allah dželle-šanuhu naredi nešto što je nemoguće. A prema Mu'tezilama nije moguće da nam Allah dželle-šanuhu naredi nešto što je džaiz (moguće) ali je van ljudske moći. Prema Eš'arijama je džaiz ali On to nije naredio. Narediti ljudima da lete bi bilo naređenje ovakve vrste. Allah dželle-šanuhu nije naredio Svojim stvorenjima ni u imanu (vjerovanju) ni u ibadetu da rade nešto što nisu u stanju uraditi. Iz ovog razloga je onaj ko poludi, ili postane gafil (nemaran, nehajan), ili zaspi, ili umre dok je musliman, i dalje musliman, iako nije u stanju potvrde.

U ovom hadisi šerifu ne smijemo misliti o imanu u leksičkom značenju jer u Arabiji nije bilo nijednog džahila (neznalice) koji nije znao to značenje. Naravno je, i ashabi kiram su ga takođe znali. Džebrail alejhisselam je svojim pitanjem htio da poduči ashabe kiram islamsko značenje imana. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je rekao da je iman vjerovanje u šest izvjesnih činjenica.

1 – "**Prvo**, rekao je, **moramo vjerovati u Allaha dželle-šanuhu**". Iman znači srčano vjerovati i jezikom potvrditi šest izvjesnih činjenica – koje su pronađene kroz kešf (ili otkrovenje, znanje koje je uliveno u srca evlija) ili vidždan (svijest, zanos), ili ih je razum shvatio kroz dokaz – ili vjerovati i slijediti jasnu i odobrenu izjavu.

Prva od ovih šest činjenica je ta da je Allah dželle-šanuhu Vadžib-ul-vudžud i Hakiki ma'bud (tj. jedini kome se se molimo i koga obožavamo, ibadet činimo) i Stvaralac svih stvorenja. Moramo bez ikakve sumnje vjerovati da On sam sve stvara iz nepostojanja, [svaku materiju, ćeliju, život, smrt, svaki događaj, svaku reakciju, svaku snagu i svaku vrstu energije, svaki pokret, zakon, dušu, sve meleke, i sve živo i neživo, iz ničega, i da ih On sve

održava] i na ovom i na onom svijetu bez ičega, bez vremena ili sličnosti. Isto onako kako je Allah dželle-šanuhu stvorio [iz nepostojanja, u jednom momentu] sve svjetove u univerzumu On će ih isto tako, [stvarajući ih uvijek jedne iz drugih, kada dođe vrijeme za kijamet, u jednom momentu] sve uništiti. Allah dželle-šanuhu je stvaralac, vlasnik i hakim (apsolutni Gospodar) svih stvorenja. Mora se vjerovati i priznati da nad Njim niko ne postoji, da Mu niko ne naređuje i da ne postoji niko viši od Njega. Svaka superiornost i svaki atribut savršenosti pripadju samo Njemu. On nema mana i defektivnih atributa, osobina. On može uraditi šta hoće. Namjera Njegovih radnji nije da one budu Njemu ili drugima korisne. On ne radi nešto da bi dobio nagradu. Međutim, u svemu što On uradi je sakriven hikmet (konačna mudrost), faida (korist), lutf (usluga) i ihsan (dobročinstvo, usluga, ljubaznost).

Allah dželle-šanuhu ne mora da učini nešto što je dobro i korisno za Njegova stvorenja, niti mora ikome dati sevab (nagradu), niti mora ikoga staviti u azab (mučiti). Kada bi On stavio sve asije (griješnike, odmetnike, buntovnike) u Džennet to bi odgovaralo Njegovoj uzvišenosti i dobročinstvu. Kada bi On stavio sve one koji su Mu bili pokorni, i koji su Ga obožavali (ibadetili) u Džehennem to bi bila Njegova pravda. Ali, On je rekao da će muslimanima, onim koji Ga ibadete, dati Džennet i da će im učiniti usluge, a da će kafiri biti vječno u džehennemskom azabu. On ne gazi Svoju riječ. Njemu ne bi koristilo kada bi Ga sva stvorenja vjerovala i ibadetila, niti bi Mu štetilo kad bi sva stvorenja postala kafiri, činili grijehe, i bili Mu nepokorni. Samo je On sam onaj koji stvara svaki pokret ljudskih stvorenja i svih stvari. Ako On neće i ne stvori, ništa se ne može pomaći. Ako On ne želi, niko ne može postati kafir niti se može pobuniti. On stvara kufr i grijehe, ali, On nije sa njima zadovoljan. Niko ne može uticati na ono što On čini. Niko nema ni prava ni snage da ispituje zašto je On ovo ili ono učinio, niti smije da komentariše kako On mora da nešto uradi. On, ako to hoće, može oprostiti nekom Svom robu koji je učinio bilo kakav veliki grijeh - osim kufra i širka - i koji je umro bez tevbe. On, ako to hoće, može staviti Svog roba za najmanji grijeh u azab. On je rekao da kafirima i murtedima neće nikada oprostiti i da će

oni biti vječno u azabu (mučenju i patnji).

On će staviti u džehennemski azab **ehli kible** muslimane, to jest muslimane koji Ga obožavaju (ibadete) ali čije vjerovanje (i'tikad) nije u skladu sa imanom **ehli sunneta** i koji su umrli bez tevbe (pokajanja), dakle, one muslimane koji su **bid'at sahibije** (jeretici, otpadnici, krivovjernici). Oni će na kraju izaći iz džehennema.

Džaiz je (vjerom je dopušteno, moguće je) vidjeti Allaha dželle-šanuhu na dunjaluku, očima, ali Ga nije niko vidio. Na kijametskom danu, na mahšeru, će Ga griješni vjernici (mu'mini) i kafiri vidjeti u Njegovom gnjevu (kahru) i ljutini (dželalu), dok će Ga dobri vjernici (salih mu'mini) vidjeti u uslužnosti (lutfu) i ljepoti (džemalu). Meleci i žene će Ga takođe vidjeti. Kafirima će ovo biti uskraćeno. Postoji pouzdana vijest (haber) da će ovo i džinnima biti uskraćeno. Prema većini alima, "Pravovjerni (mu'mini) koje Allah dželle-šanuhu voli će biti počašćeni da svakog sabaha (zore) i akšama (prvi dio večeri neposredno poslije zalaza sunca) vide ru'jetom (u viziji) i mušerrefom (kao čast) Njegov tedžell i džemal (Allahovu dželle-šanuhu ljepotu). Mu'mini na manjem stepenu će vidjeti Njegovu ljepotu svakog petka (Džum'e), a žene i djeca nekoliko puta godišnje kao što su ovosvijetske proslave (bajrami)."

[Hazreti šejh Abdulhak Dehlevi (preselio u Delhiju 1052/1642. godine) je napisao sljedeće u svom djelu **Tekmil-ul-iman**, koje je na perzijskom jeziku, "Hadisi šerif kaže, **'Vidjećete svoga Gospodara (Rabba) na Sudnjem danu kao što vidite pun mjesec na njegovu četrnaestu noć.'** Kao što znamo Allaha dželle-šanuhu na ovom svijetu, bez razumijevanja, tako ćemo Ga, bez razumijevanja, vidjeti na ahiretu. Veliki alimi kao što su Ebul Hasan-i Eš'ari, imam Sujuti i imam Bejheki su rekli da će takođe i meleci vidjeti Allaha dželle-šanuhu u Džennetu. Imam a'zam Ebu Hanifa i izvjesni alimi su rekli da džinni nisu zaradili sevab (nagradu na ahiretu) i da neće ući u Džennet i da će samo džinni mu'mini izbjeći Džehennem. Žene će vidjeti Allaha dželle-šanuhu nekoliko puta godišnje kao što su to ovosvjetski bajrami. Savršeni mu'mini će Ga vidjeti svakog sabaha i akšama dok će Ga drugi vjernici vidjeti u petak (na džumu). Ovom fakiru ove vesele vijesti takođe obuhvataju i mu'minke (žene), meleke,

i džinne. Odgovaralo bi da postoji specijalan tretman, da se specijalano postupa sa kamil i arif hatunama (kadunama) i drugim hanumama kao što su Fatimat-uz-Zehra i Hadidžet-ul-Kubra i Ajša-i siddika i druge ezvadž-i tahirat (čisne [Pejgamberove] hanume), Merjem, i Asije, radijallahu teala anhunne edžma'in. I imam Sujuti je takođe ovako mislio."]

Mi moramo vjerovati da ćemo vidjeti Allaha dželle-šanuhu. Mi ne smijemo razmišljati kako ćemo Ga vidjeti. Allahovi dželle-šanuhu poslovi se ne mogu razumom shvatiti. Oni nisu kao ovozemaljski poslovi. [Oni se ne mogu mjeriti fizičkim ili hemijskim procesima.] Pojmovi kao što su smijer, biti nasuprot, ili, prema nečemu, nemaju nikakve veze sa Allahom dželle-šanuhu. On nije (sastavljen) od materije. On nije predmet, [niti je On elemenat, legura, ili smješa]. Njega se ne može izbrojati, izmjeriti, niti izračunati. U Njemu nema promjene. On nije na mjestu. On nije u vremenu. On nema prošlost, nema budućnost, nema prednji ili zadnji dio, dno ili vrh, desno ili lijevo. Dakle, o Njemu ljudski razum ne može ništa shvatiti, niti su ljudski intelekt i znanje za to dovoljni. Prema tome, ljudi ne mogu shvatiti kako ćemo Ga vidjeti. Iako riječi kao što su ruka, stopalo, smijer, mjesto, i slično - koje ne odgovaraju Allahu dželle-šanuhu - postoje u ajeti kerimima i hadisi šerifima, one nisu upotrebljene u onom smislu koji mi danas znamo i upotrebljavamo. Takvi ajeti kerimi i hadisi šerifi se zovu **Mutešabihat**. Mi ih moramo vjerovati ali ih ne smijemo nastojati razumjeti šta su i kako su. Oni se mogu ukratko ili detaljno objasniti, protumačiti (**te'vil** učiniti), to jeste može im se dati značenje koje je dostojno Allaha dželle-šanuhu. Na primjer, riječ ruka se može interpretirati kao snaga, ili energija.

Muhammed alejhisselam je za vrijeme Mi'radža vidio Allaha dželle-šanuhu. Ali, ovo viđenje nije bilo očima, kao što vidimo ovdje na ovom svijetu. Ko kaže da je vidio Allaha dželle-šanuhu na ovom svijetu je zindik (kafir). Viđenje evlija kaddesallahu teala esrarehum edžma'in nije kao viđenje na ovom svijetu ili na ahiretu. Dakle to nije **ru'jet**. Oni su osjetili **šuhud** [to jest, oni vide očima srca misal (kopije).] Izvjesne evlije su rekle da su Ga vidjele. Međutim, oni su zamijenili šuhud - koji su doživjeli (iskusili) dok su bili u sekru, dakle, kad su bili nesvjesni - za ru'jet. Ili, ove

njihove riječi se trebaju te’vil učiniti (protumačiti).

Pitanje: “Prethodno je rečeno da je džaiz (moguće) očima vidjeti Allaha dželle-šanuhu na dunjaluku. Zašto je onda onaj, koja kaže nešto što je moguće, zindik (kafir)? Ako će osoba koja tako kaže postati kafir, može li se reći da je to džaiz?

Odgovor: Leksički, “džaiz je”, znači da je moguće da se desi a i nije. Prema Eš’ari[1] mezhebu mogućnost ru’jeta (viđenja) znači da je Allah dželle-šanuhu kadar (u stanju) u čovjeku stvoriti drukčije čulo koje Ga može vidjeti na dunjaluku koje je drukčije od onog koje je On stvorio za dunjaluk, koje vidi izbliza, ili licem u lice sa Njim, i koje je drukčije od onog koje vidi zakonima fizike. Na primjer, On je kadar, pa prema tome moguće je (džaiz je), pokazati sljepcu u Kini komarca u Andaluziji, kao i bilo šta na mjesecu ili na bilo kojoj zvijezdi čovjeku na zemlji. Ovaj kuvvet (moć i snaga) je specifičan samo za Allaha dželle-šanuhu. Drugo, reći da smo Ga vidjeli na dunjaluku se ne slaže sa ajeti kerimama i onim što je ulema rekla. Treće, rečenica, “džaiz Ga je vidjeti na dunjaluku”, ne znači da Ga je moguće vidjeti na ovom svijetu u okviru zakona fizike. Kad neko kaže da je vidio Allaha dželle-šanuhu na dunjaluku on misli da Ga je vidio kao što se vide druge stvari. Ovako viđanje nije džaiz (nije moguće). Onaj ko izgovori riječi koje izazivaju kufr se zove mulhid ili zindik (kafir). Nakon što je odgovorio [hazreti mevlana Halid] kaže, “Pazi se!” On nam na taj način usmjerava pažnju na ispravnost drugog odgovora. [I **mulhid** i **zindik** kažu da su musliman. **Mulhid** to kaže iskreno. On zaista misli da je musliman i da je na pravom putu. Međutim, **zindik** je din dušman (neprijatelj vjere). On se pretvara da je, kao bajagi musliman, sa ciljem da zavara muslimane i da iznutra ošteti islam.]

Prolazak vremena, dan i noć, nemaju nikakve veze sa Allahom dželle-šanuhu. U Njemu nema nikakve promjene ni u kom pogledu, niti se može reći da je bio ovako u prošlosti, ili da će biti onako u budućnosti. On se ne uvlači ni u šta (ne čini hulul). On se ni sa čim ne sjedinjuje. On

---

[1] Ebul Hasen-i Ali bin Ismail Eš’ari je preselio na ahiret 330/941. godine u Bagdadu.

nikada nema suprotnost, odozada, sličnost, ortaka (partnera), pomagača ili vodića. On nema oca, majku, sina, kćerku ni ženu. On je uvijek sa svakim prisutan, okružuje, i sve nadgleda. On je svakome bliži od njegove vratne arterije. Međutim, Njegovo okruživanje, Njegova prisutnost, ili blizina nisu onakvi kako mi razumijemo te riječi. Njegova se blizina ne može shvatiti znanjem uleme, razumom naučnika, niti kešfom i šuhudom evlija, kaddesallahu teala esrarehum edžma'in. Ljudski razum nije u stanju da shvati njihovo unutarnje značenje. Allahov dželle-šanuhu zat i sifati su jedinstveni (unikat, originalni). Nijedan od njih se ne mijenja. Ni u jednom od njih nema promjene.

Allahova dželle-šanuhu imena su **tevkifi**. To znači da nam je dozvoljeno zvati Allaha dželle-šanuhu samo onim imenima kojim nam je islam dozvolio da Ga zovemo i da i za Njega upotrebljavamo samo ona imena koja je islam odobrio da se za Njega upotrebljavaju. [Na primjer, Allaha dželle-šanuhu možemo zvati alim (onaj koji sve zna), ali Ga ne možemo zvati fakih, što takođe znači alim (učenjak, specijalista u islamskim naukama), pošto nam islam nije odobrio da uptrijebimo riječ fakih za Allaha dželle-šanuhu. Isto tako nije džaiz (dozvoljeno) ni upotrijebiti riječ bog (ilah) umjesto Allah. Riječ ilah (bog) znači idol. Na primjer, kažemo, vo je bog Hindustanaca. Dozvoljeno je reći, "Allah je jedan, osim Njega nema drugog boga". Riječi kao što su, Dieu (na francuskom), Gott (na njemačkom) i God (na engleskom) se mogu upotrijebiti za idola (ilah) ali ne za Allaha.]

Imenima Allaha dželle-šanuhu nema broja. Dobro je poznato da On ima hiljadu i jedno ime. To znači da je On ljudskim bićima otkrio hiljadu i jedno od Svojih imena. Devedeset i devet od njih je objavljeno u Muhammedovoj alejhisselam vjeri. Ona se zovu **Esma-i husna**.

Allah dželle-šanuhu ima šest **sifat-i zatijja**. [Sifat-i zatijje su Allahovi dželle-šanuhu zatijje atributi. Oni su objašnjeni prethodno, u poglavlju pod naslovom Iman i islam.] U **Maturidijje** mezhebu ima osam **sifat-i subtijja** dok ih je u **Eš'arijje** mezhebu sedam. (Maturidijje mezheb je jedan od dva ispravna mezheba u imanu koji je osnovao hazreti Abu Mensur Maturidi. Drugi mezheb, koji je takođe

ispravan i tačan u odnosu na iman je Eš’ari mezheb) Ovi Njegovi sifati (atributi, svojstva, osobine) su ezeli (tj. postoje vječno u prošlost) i ebedi (tj. postojaće vječno u budućnost) kao i Njegov Zat (Biće), odnosno, oni vječno postoje. Oni su sveti (mukaddes). Oni nisu kao osobine stvorenja. Njih ne možemo razumom ili pretpostavkom shvatiti, poredeći ih sa ovosvjetskim stvarima. Allah dželle-šanuhu je poklonio ljudskim bićima po primjer od svakog od Svojih atributa. Kroz njihov primjer možemo malo razumjeti Allahove dželle-šanuhu atribute. Pošto čovjek ne može ni shvatiti ni razumjeti Allaha dželle-šanuhu, nije mu dozvoljeno razmišljati i nastojati da Ga shvati. Ovih osam Allahovih dželle-šanuhu atributa nisu isto što i Njegov zat. Oni nisu nešto drugo od Njegovog zata. Njegovi atributi ne sačinjavaju Njegov zat. Oni nisu drukčiji od Njega. Ovih osam atributa su:

Hajat (Allah dželle-šanuhu živi Svojim vječnim životom), **Ilm** (Allah dželle-šanuhu sve zna), **Sem’** (Allah dželle-šanuhu sve čuje), **Basar** (Allah dželle-šanuhu sve vidi), **Kudret** (Allah dželle-šanuhu je svemoćan), **Kelam** (Allah dželle-šanuhu govori Svojim govorom), **Irade** (Allah dželle-šanuhu sve Svojom voljom čini) i **Tekvin’** (Allah dželle-šanuhu sve stvara, uzdržava i rastvara)[1]. U Eš’ari mezhebu atribut tekvin i kudret su jedan te isti atribut. Mešijjet i irade su sinonimi (tj. rječi koje imaju isto značenje). Svaki od ovih osam Allahovih atributa je jedinstven i u jedinstvenom stanju. Ni u jednom od njih nema promjene. Ali, svaki od njih je različit (varira) u odnosnom kvalitetu prema stvorenjima. Variranje (različitost) atributa u odnosu prema stvorenjima ne šteti njegovoj originalnosti i jedinstvenosti. Slično tome, Allah dželle-šanuhu je stvorio mnogo vrsta stvorenja koje On štiti od uništenja. Međutim, On je i dalje jedan. U Njemu nema promjene. Svako stvorenje Ga treba, svakog momenta, u svakom pogledu. On ne treba nikoga ni u kom pogledu.

2 – Drugi od šest temelja imana je, “**vjerovati u Njegove meleke (anđele)**”. Meleci su materijalni ali latif, to jeste

---

[1] Ovo su Allahovi dželle-šanuhu savršeni sifati. Oni se svi nazivaju kolektivnim imenom **sifat-i subtijje** ili **sifat-i hakikijje** ili **sifat-i kamile**.

eteričniji od gasnog stanja materije. Oni su nurani (svijetli, blistavi). Oni su živi. Oni imaju razum. U njima ne postoje zla koja su specifična za ljude. Oni mogu zauzeti svakakav oblik. Kao što se gas može pretvoriti u tečno i čvrsto stanje, i poprimiti različite oblike, tako isto i meleci mogu zauzeti divne oblike. Meleci nisu duše koje su izašle iz tijela velikih ljudi. Hrišćani pretpostavljaju da su meleci ovake duše. Meleci nisu nematerijalni kao što su energija i snaga. Izvjesni stari filozofi su tako pretpostavljali. Svi meleci se kolektivno nazivaju **melaike**. Meleci su stvoreni prije svih drugih živih stvorenja. Prema tome, vjerovanje u meleke je naređno prije vjerovanja u kitabe (Svete knjige), koje dolazi prije vjerovanja u Poslanike. U Kur'ani kerimu su imena ovih vjerovanja data ovim redoslijedom.

Vjerovanje u meleke treba da bude ovako. Meleci su Allahova dželle-šanuhu stvorenja. Oni nisu Njegovi partneri. Oni nisu Njegove kćerke. Kafiri i mušrici tako pretpostavljaju. Allah dželle-šanuhu voli sve meleke. Oni uvijek izvršavaju Allahova dželle-šanuhu naređenja. Oni nikad ne griješe. Oni nikad ne krše Njegove zapovijedi. Oni nisu ni muško ni žensko. Oni se ne žene. Oni nemaju djecu. Oni imaju život, to jest oni su živi. Ima jedna vijest, čije nas porijeklo vodi unazad do Abdullaha ibni Mes'uda radijallahu anh, koja kaže da su neki meleci imali djecu među koje se ubrajaju Iblis (šejtan) i džini. Objašnjenje ove vijesti (habera) je detaljno u knjigama napisano. Kada je Allah dželle-šanuhu rekao da će stvoriti ljudska bića meleci su Ga upitali, "Ja Rabbi! Hoćeš li stvoriti stvorenja koja će pokvariti svijet i proljevati krv?" Ovakva pitanja meleka, koja se zovu **zelle**, ne mijenjaju činjenicu da su oni nevini, čedni. [Zelle nije grijeh. Zelle je nešto što je bolje ne uraditi, nešto što je bolje izostaviti. One nisu greška.]

Meleka ima najviše od svih drugih stvorenja. Samo Allah dželle-šanuhu zna njihov broj. Na nebesima nema slobodnog prostora gdje meleci ne ibadete (obožavaju Allaha dželle-šanuhu). Svaki prostor (mjesto) na nebesima je pun meleka koji su ili na ruku'u (sagnuti do polovine tijela, odupirući se rukama o koljena, tako da se leđa izravnjaju s glavom) ili na sedždi (sagnuti se, klanjajući namaz pasti ničice i čelom i nosem dotaknuti tlo). Meleci imaju dužnosti na nebesima, na zemlji, u travi, na zvijezdama, u svakom živom i neživom stvorenju, u svakoj

kapljici kiše, listu biljke, atomu, molekuli, u svakoj reakciji, pokretu, i u svemu i svugdje. Oni svugdje izvršavaju Allahova dželle-šanuhu naređenja. Oni su posrednici, sredstva (vasita) između Allaha dželle-šanuhu i stvorenja (mahluka). Neki od njih su komandiri drugih meleka. Neki od njih su donijeli Poslanicima haber (vijesti). Neki od njih donose ljudskim srcima lijepe misli koje se zovu **ilham** (inspiracija). Neki od njih su, kada su osjetili Allahov dželle-šanuhu džemal, izgubljeni i nesvjesni svih ljudskih bića i stvorenja. Svaki melek se nalazi na izvjesnom mjestu i ne smije napustiti to mjesto. Izvjesni meleci imaju dva krila, neki četiri i više krila. [Kao što su krila svake vrste životinje različita, kao i ona na avionu, i kao što imaju svoju strukturu, tako i krila meleka imaju svoju strukturu. Kada čujemo ime nečega što nismo vidjeli, ili što ne znamo, mi predpostavimo da je to kao ono što znamo, što je, naravno, neispravno. Mi vjerujemo da meleci imaju krila ali mi ne znamo kakva su ta krila. Slike krilatih žena u crkvama, magazinima, i filmovima, koje se smatraju melecima su neispravne. Muslimani ne prave takve slike. Mi ne smijemo vjerovati našim neprijateljima, i ne smijemo vjerovati u ove neistinite i nacrtane slike.] Meleci koji pripadaju Džennetu su u Džennetu. Njihov vođa je **Ridvan**. Meleci Džehennema, to jeste **Zebani**je, izvršavaju ono što im je u Džehennemu naređeno. Njima džehennemska vatra ne smeta isto kao što ni voda ribi ne smeta. U Džehennemu ima devetnaest pretpostavljenih zebanija. Ime njihovog vođe je **Malik**.

Svako čovjek ima sa sobom četiri meleka koji bilježe njegova dobra i zla djela. Dva (od ova četiri meleka) su sa čovjekom po noći a dva po danu. Ovi meleci se zovu **kiramen katibin** ili **hafaza meleci**. Također je rečeno da su hafaza meleci drukčiji od kiramen katibin meleka. Melek na desnoj strani bilježi čovjekova dobra djela i on je viši od meleka na lijevoj strani, koji piše loša djela. Također postoje i meleci koji će u kaburu mučiti kafire i grešne muslimane kao i meleci koji će ispitivati u kaburu. Meleci koji će ispitivati u kaburu se zovu **Munker** i **Nekir**. Meleci koji će ispitivati mu'mine se zovu **Mubeššir** i **Bešir**.

Izvjesni meleci su uzvišeniji od drugih. Postoje četiri najuzvišenija meleka. Prvi od četiri najuzvišenija meleka je **Džebrail** alejhisselam. Njegova dužnost je da

Pejgamberima donese **vahj**, to jeste da ih obavijesti o naredbama i zabranama. Drugi od njih je **Israfil** alejhisselam koji će puhnuti u **sur**. On će dva puta puhnuti u sur. Kada on puhne u sur prvi put svako živo biće, osim Allaha dželle-šanuhu, će umrijeti. Kada drugi put puhne u sur sve će se proživjeti. Treći je **Mikail** alejhisselam. Njegova je dužnost da daje jeftinoću, skupoću, malo, puno [ekonomski red, i da pravi komfor i huzur (spokoj, mir)] i da pomakne svaki predmet. Četvrti je **Azrail** alejhisselam. On uzima ruhove (duše) [džan je perzijska riječ za arapsku riječ ruh] ljudskih bića. Poslije ova četiri najuzvišenija meleka postoje četiri grupe uzvišenih meleka: Četiri meleka koji se zovu **Hamele-i Arš** kojih će na Kijametu biti osam; **Huzur-i ilahi** meleci, koji se zovu **Mukarrebin**, su meleci koji su u Allahovoj dželle-šanuhu prisutnosti; **Kerubijan** koji su vođe meleka mučenja (azaba); **Ruhanijan** koji su meleci milosti (rahmeta). Svi ovi uzvišeni meleci su također viši od svih ljudskih bića osim Pejgambera alejhimussalavatu vetteslimat. Suleha (dobri muslimani) i evlije među muslimanima su uzvišeniji od običnih ili nižih meleka. Obični meleci su uzvišeniji od običnih, to jest griješnih muslimana. Kafiri su najniži od svih stvorenja.

Kada Israfil alejhisselam puhne u sur svi će meleci biti uništeni, osim četiri najuzvišenija meleka i hamele-i Arš meleka. Zatim će i oni biti uništeni. Kada Israfil alejhisselam puhne u sur po drugi put, svi će se meleci proživjeti. Hamele-i Arš i četiri najuzvišenija meleka će proživjeti malo prije nego što Israfil alejhisselam puhne u sur po drugi put. Dakle, hamele-i Arš i četiri najuzvišenija meleka će biti uništeni poslije svih živih stvorenja i biće proživljeni prije svih živih stvorenja.

3 - Treći od šest temelja imana je, "**vjerovati kitabe (knjige) koje je Allah dželle-šanuhu poslao**." On je ove kitabe poslao izvjesnim Poslanicima na taj način što im je dao da im ih melek pročita. Nekim je poslao knjige na ploći (levhi), a nekim je dao da ih čuju bez meleka. Svi ovi kitabi su Allahova dželle-šanuhu kelam (riječ, govor). Oni su ebedi (vječni u budućnost) i ezeli (vječni u prošlost). Oni nisu stvorenja. Oni nisu riječi koje su meleci napravili. Oni nisu riječi Poslanika. Allahov dželle-šanuhu kelam nije kao jezik koji mi pišemo, pamtimo, i govorimo. On nije u našem pisanju, govoru ili svijesti. On nema slova ili zvuk. Ljudi ne

mogu shvatiti kakav je Allah dželle-šanuhu i Njegovi sifati (atributi, svojstva, osobine). Ljudi mogu čitati (učiti) ovaj kelam. Oni ga mogu zapamtiti i napisati. On postaje, kada je sa nama, hadis (stvorenje). Dakle, Allahov dželle-šanuhu kelam ima dva oblika. Kada je sa ljudskim bićima on je hadis, stvorenje. On je kadim (vječan) kada se o njemu misli kao o Allahovoj dželle-šanuhu Riječi.

Sve knjige koje je Allah dželle-šanuhu poslao su hakk (istinite) i tačne. U njima nema ni laži ni greške. Iako je On rekao da će kazniti i mučiti, rečeno je da je džaiz (moguće) da oprosti (učini afv), što zavisi od Njegove volje i uslova koje ljudi ne mogu razumjeti, ili znači, da će On oprostiti kaznu koju su muslimani zaradili. Pošto riječi "kazna" i "mučenje" ne opisuju događaj, nije laž ako On oprosti. Iako nije moguće da On neće dati obećane nagrade, moguće je da će oprostiti kaznu. Ljudski razum, ajeti kerime i ljudski zakoni ovo potvrđuju kao istinu.

Ajeti kerime i hadisi šerife je potrebno tumačiti u njihovom doslovnom značenju, osim ako postoji opasnost i neprilika. Nije dozvoljeno davati drukčija značenja, koja su slična doslovnom značenju. [Kur'ani kerim i hadisi šerifi su na kurejš jeziku i dijalektu. Riječima se mora dati značenje koje se prije hiljadu i tri stotine godina upotrebljavalo u Hidžazu. Nije ih ispravno prevoditi davajući im današnje, savremeno, značenje koje je rezultat promjena kroz vijekove.] Ajeti kerimi koji imaju nejasno značenje se zovu **Mutešabihat**. Samo Allah dželle-šanuhu zna njihovo značenje i nekoliko velikana ehli sunneta, kojima je dato da znaju **ilm-i ledunni** i da razumiju njihovo značenje onoliko koliko im je dozvoljeno. Niko ih drugi ne može razumjeti. Mi moramo vjerovati da su mutešabihat ajeti kerimi Allahov dželle-šanuhu kelam, i ne smijemo istraživati njihovo značenje. Alimi Eš'ari mezheba su rekli da ih smijemo ukratko ili detaljno objasniti, protumačiti (te'vil učiniti). **Te'vil** učiniti znači izabrati od nekoliko značenja riječi jedno koje nije svakodnevno. Na primjer, za ajeti kerim, "**Allahova ruka je superiornija od njihove**", što je Allahov dželle-šanuhu kelam, trebamo reći, "Ja vjerujem sve što Allah dželle-šanuhu sa ovim misli." Najbolje je reći, "Ja ne mogu shvatiti njegovo značenje. Samo Allah dželle-šanuhu ga zna." Ili moramo reći, "Allahovo dželle-šanuhu znanje nije kao naše znanje.

Njegova želja nije kao naša želja. Isto tako Njegova ruka nije kao ruka Njegovih stvorenja.”

Allah dželle-šanuhu je u knjigama koje je poslao promijenio (učinio **nesh**) ili izgovor, ili značenje izvjesnih ajeta, ili oboje. Kur'ani kerim je poništio i ukinuo, i zamijenio, sve prethodno poslane knjige. U Kur'ani kerimu do kraja svijeta neće nikada biti greška, dodatak, nešto izostavljeno, ili da čak i tačka nedostaje, niti će ikada biti zaboravljen. Svo prošlo i buduće znanje je u Kur'ani kerimu. On je uzvišeniji i cijenjeniji, vrijedniji, od svih drugih kitaba. Kur'ani kerim je Resulullahova sallallahu alejhi ve sellem najveća mu'džiza (natprirodno čudo). Kada bi se sva ljudi i džini sakupili oni ne bi mogli izraziti nešto kao što je kao najmanja sura u Kur'ani kerimu. U stvari, elokventni književnici Arabije su se bili iskupili, i nastojali, što su više mogli, ali nisu uspjeli, da izraze nešto kao što su tri ajeti kerima. Oni nisu mogli pobijediti Kur'ani kerim. Oni su bili zaprepašćeni. Allah dželle-šanuhu je dao da neprijatelji islama budu nemoćni i poraženi pred Kur'an-i kerimom. Elokvencija Kur'an-i kerima je iznad ljudske moći. Ljudi nisu u mogućnosti da se izraze onako kako to Kur'ani kerim može. Ajeti Kur'ani kerima nisu kao poezija, proza ili rimovani stihovi ljudskih bića. Pa ipak, on je izražen slovima jezika kojim govore književni i elokventni ljudi Arabije.

Poslana su nam sto četiri Semavi kitaba (Nebeske knjige, Svete knjige). Dobro je poznata činjenica da je deset suhufa (množina od sahifa, to jest mala knjižica) poslano **Ademu** alejhisselam, pedeset suhufa Šisu (**Šit**) alejhisselam. trideset suhufa **Idrisu** alejhisselam i deset suhufa **Ibrahimu** alejhisselam. **Tevrat** je poslan Musau alejhisselam, **Zebur** (originalni psalami) Davudu alejhisselam, **Indžil** Isau alejhisselam i **Kur'ani kerim** Muhammedu alejhisselam.

Kada neko hoće da nešto naredi ili zabrani, da pita nešto, ili da dadne vijesti, on to prvo razmisli i pripremi u mislima. Ove misli se zovu **kelam-i nefsi**. Za njih se ne može reći da su na arapskom, perzijskom ili engleskom. One se ne mijenjaju samo zato što su one izražene na raznim jezicima. Riječi koje izražavaju ove misli se nazivaju **kelam-i lafzi**. Kelam-i lafzi se može izraziti na raznim jezicima. Nečiji kelam-i nefsi je čist, nepromjenjiv, i jasan

atribut onoga ko ga posjeduje kao i njegovi drugi atributi, kao što su znanje (ilm), želja (irade), moć rasuđivanja i tako dalje. Kelam-i lafzi je grupa slova koja izlaze iz usta osobe koja ih izgovara a koja izražavaju kelam-i nefsi i koja dopiru do ušiju. Prema tome, Allahov dželle-šanuhu kelam je ezeli (vječan u prošlosti), ebedi (vječan u budućnost), glasan, nije stvoren i postoji sa Njegovim Zatom (Bićem). On je Allahov dželle-šanuhu atribut, drukčiji od sifata zatijja i sifata subtijja, kao što su Njegovi atributi ilm (znanje) i irade (želja).

Atribut kelam (Riječ) se nikada ne mijenja. On je čist. On nije u slovima i zvuku. On se ne može klasificirati (svrstati) kao naređenje, zabrana, pripovijedanje, ili arapski, perzijski, hebrejski, turski ili sirijski. On nema takve oblike. On se ne može napisati. Njemu ne trebaju sprave, ili mediji kao što su inteligencija, uho ili jezik. Međutim, on se kroz njih može shvatiti, kao drukčiji od svih bića koja znamo, i može se reći na svakom jeziku. Ako se on kaže na arapskom jeziku on se zove Kur'ani kerim. Ako se kaže na hebrejskom jeziku on se zove Tevrat. Ako se kaže na sirijskom jeziku on se zove Inđil. [U knjizi **Šerh-ul-mekasid**[1] piše da se on, ako se kaže na grčkom jeziku, zove Inđil, a, ako se kaže na sirijskom jeziku, on se zove Zebur.]

Kelam-i ilahi (Allahova teala Riječ) nam govori o raznim stvarima. Ako nam pripovjeda o događajima koji su se desili ili će se desiti on se zove **haber**. Ako ne govori o događajima on zove se **inša'**. Ako nam pokazuje šta trebamo uraditi on se zove **emr** (zapovijed, naređenje). Ako nam pokazuje šta ne smijemo raditi on se zove **nehj** (zabrana). Međutim, u kelam-i ilahi nema ni promjene ni povećavanja. Svaki objavljeni kitab i svaka sahifa (knjižica) su Allahov dželle-šanuhu atribut kelam. Oni su Njegov kelam-i nefsi. Kada je na arapskom jeziku on se zove Kur'ani kerim. **Kelam-i lafzi** ili **Kur'an-i kerim** je u poeziji objavljeni vahj koji se može napisati, izgovoriti, čuti i napamet naučiti. Pošto kelam-i lafzi označava kelam-i nefsi džaiz (dozvoljeno) ga je zvati kelam-i ilahi i sifat-i

---

[1] Knjigu **Šerh-ul-mekasid** je napisao učenjak islama Sa'duddin Teftazani koji je preselio 792/1389. godine na ahiret u gradu Semarkand.

ilahi (Allahov dželle-šanuhu atribut). Kako god se on u cijelosti zove Kur'ani kerim isto se tako i njegovi dijelovi zovu Kur'an.

Svi ehli sunnet alimi su jednoglasno rekli da kelam-i nefsi nije stvorenje već da je kadim (vječan). Ne postoji saglasnost da li je kelam-i lafzi hadis (stvorenje, od skora) ili kadim. Izvjesni od onih koji su ga smatrali da je stvorenje su rekli da je bolje ne reći da je stvorenje jer bi se moglo pogrešno shvatiti i pomisliti da je kelam-i nefsi stvorenje. Ovo je najbolji komentar po tom pitanju. Kada čujemo nešto što označava nešto drugo mi se u isto vrijeme sjetimo označene stvari. Kad čujemo alime ehli sunneta da kažu da je Kur'an-i kerim hadis mi moramo shvatiti da oni govore o zvucima i riječima koje izgovaramo riječima. Alimi ehli sunneta su jednoglasno rekli da su oba, to jeste i kelam-i nefsi i kelam-i lafzi, Allahov dželle-šanuhu kelam. Allahov dželle-šanuhu kelam-i nefsi označava Allahov dželle-šanuhu atribut kelam. Allahov dželle-šanuhu kelam-i lafzi označava Allahovo dželle-šanuhu stvorenje.

Pitanje: "Iz prethodnog teksta razumijemo da se Allahov dželle-šanuhu ezeli (vječan u prošlosti) kelam ne može čuti. Neko ko kaže da je čuo Allahov dželle-šanuhu kelam misli da kaže da je čuo izgovorene riječi i zvukove, ili, da je kroz ove riječi shvatio vječni kelam-i nefsi. Svi Pejgamberi i svako drugi ga može čuti na oba načina. Kakav je razlog da se Musa alejhisselam razlikuje od drugih kao kelimullah, to jeste onaj kome je Allah dželle-šanuhu govorio?"

Odgovor: Musa alejhisselam je čuo Allahov dželle-šanuhu kelam-i ezeli (Riječ, kelam, iz vječne prošlosti), bez slova i zvuka, na drukčiji način nego što je to adet-i ilahi (Allahov dželle-šanuhu običaj). On je čuo na način koji se ne može opisati, isto onako kao što ćemo, na način koji se ne može opisati, vidjeti Allaha dželle-šanuhu u Džennetu. Niko Ga drugi nije ovako čuo. Ili, on je čuo Allahov dželle-šanuhu govor (kelam) zvukom iz svakog pravca, ali ne samo ušima, nego kroz svaki atom svoga tijela. Ili, on Ga je čuo samo iz pravca stabla, ali ne zvukom i vibracijom zraka, ili na neki drugi način. On je počašćen imenom **Kelimullah** zato što Ga je čuo na jedan od ova tri načina. Muhammed alejhissalatu vesselam je također, u noći Mi'radža, čuo kelam-i ilahi. Džebrail alejhisselam je također

čuo kelam-i ilahi kada je primao vahj.

4 - Četvrti od šest temelja imana je, "**Vjerovati u Allahove dželle-šanuhu Poslanike**" koji su poslani ljudima da im pokažu kako mogu steći put koji Allah dželle-šanuhu voli, i da ih upute na pravi put. Leksičko značenje riječi **Rusul** (plural od Resul) je, Poslanici, Vjerovijesnici. U islamu Resul (skraćeno od Resulullah, Allahov dželle-šanuhu poslanik ili pejgamber koji je donijeo novi šerijat) znači plemenita i poštovana osoba čija priroda, karakter, znanje, i intelekt, su na višem nivou od svih drugih ljudi njegovog vremena, osoba koja u svom karakteru nema loših osobina i koja nema odvratnih manira. Pejgamberi imaju atribut **ismet**, to jeste oni nikada nisu učinili ni veliki ni mali grijeh, ni prije ni nakon što su informisani o svom nubuvvetu (poslanstvu). [Kafiri koji podmuklo i lukavo pokušavaju da razore islam kažu da je Muhammed alejhisselam prije nego što je postao Poslanik klao žrtvu (kurban) idolima, i iznose, kao dokaze, knjige čiji autori nisu sljedbenici ni jednog od četiri mezheba.] Nakon što su informisani o svom nubuvvetu (poslanstvu), kao i dok njihovo poslanstvo nije bilo poznato i rašireno, oni nisu imali mana kao što su sljepilo, gluhoća i slićno. Mora se vjerovati da je svaki Poslanik imao sljedećih sedam atributa: **Emanet** (to jest, da je bio pouzdan); **sidk** (to jest, da je bio odan, privržen); **teblig** (to jest, da je tačno i precizno prenijeo Allahovu dželle-šanuhu poruku); **adalet** (to jest, da je bio pravedan); ismet (to jest, da je bio pošten); **fetanet** (to jeste, da je imao natprirodnu inteligenciju); i **emnul-azl** (to jeste, da je bio siguran da neće izgubiti svoje poslanstvo).

Pejgamber koji je donijeo novi šerijat (zakon) se zove **Resul**. Pejgamber koji nije donijeo novi šerijat već je pozivao narod prethodnom šerijatu se zove **Nebi**. Između Resula i Nebija nema razlike u prenošenju i komuniciranju Allahovih dželle-šanuhu zapovijedi i u pozivanju naroda Njegovoj vjeri. Mi moramo vjerovati da su svi Poslanici bili, bez izuzetka, sadik (odani) i istinoljubivi. Ko ne vjeruje jednog od njih ne vjeruje ni jednog od njih.

Poslanstvo (nubuvvet) se ne može zaraditi teškim radom, mukom, patnjom od gladi, ili velikim ibadetom. Poslanstvo se samo može dobiti Allahovim dželle-šanuhu

ihsanom (dobročinstvom, uslugom) i odabiranjem. Vjera je poslana preko Pejgambera, koji su posrednici (vasita), sa ciljem da se za ljude aranžira (uredi) i na dinjaluku i na ahiretu koristan život, da ih se zaštiti od od štetnih djela i da dobiju seadet (sreću), spas (selamet), hidajet (uputa, pravi put) i rahatluk (konfor i udobnost). Poslanici, iako su imali mnogo neprijatelja, iako su bili ismijavani i iako se je sa njima oštro postupalo, se nisu nikada plašili neprijatelja niti nisu se ustručavali da ljudima saopšte Allahove dželle-šanuhu naredbe i činjenice koje se moraju vjerovati i ono što se mora raditi. Allah dželle-šanuhu je pomogao Svoje Pejgambere natprirodnim čudima (mu'džizama), koje su pokazivale da su oni odani i iskreni. Njihovim mu'džizama se nije niko mogao suprotstaviti. Poslanikovi sljedbenici se zovu Poslanikov **ummet**. Na Kijametu će Poslanicima biti dozvoljeno da posreduju (čine šefa'at) za svoje sljedbenike, a naročito za one koji imaju puno grijeha, i njihovo posredstvo će biti primljeno i uslišano (kabul). Allah dželle-šanuhu će također dozvoliti i alimima, salih (dobrim) osobama, i evlijama iz njihovih ummeta, da čine šefa'at. I njihovo posredstvo će također biti primljeno i uslišano. Pejgamberi alejhimussalavatu vetteslimat u svojim mezarevima žive životom koji mi ne znamo. Zemlji nije dozvoljeno da truhne njihova tijela. Radi toga, hadisi šerif kaže, "**Pejgamberi u svojim mezarevima obavljaju namaz i hadž**."

[Danas u Arabiji žive ljudi koji se zovu **vehabije**. Oni ne vjeruju ove hadisi šerife. Oni nazivaju prave muslimane koji ih vjeruju kafirima. Iako oni nisu kafiri, zato što tumače ajeti kerime i hadisi šerife nejasnim značenjem, oni su jeretici, otpadnici (**bid'at sahibije**). Oni nanose puno štete muslimanima. Vehabizam je osnovao jedan ahmak (idiot) iz Nedžda, koji se nalazi u Arabiji, Muhammed bin Abdulvehhab. Hempher, jedan britanski špijun, ga je zaveo upotrebljavajući Ibni Tejmijine[1] otpadničke ideje. Vehabizam se raširio među Turcima, i svugdje, preko knjiga Egipčanina Abduha[2]. Alimi **ehli sunnet**a su, u stotinama svojih knjiga, pokazali i dokazali da vehabije nisu sljedbenici petog mezheba nego da su krivovjernici i

[1] Ahmed ibni Tejmijje je umro 728/1328. godine u Šamu.
[2] Muhammed Abduh je umro u Egiptu 1323/1905. godine.

da su na krivom putu. Ovo je takođe detaljno napisano i u knjigama **Se'adet-i ebedijje**, **Kijamet i Ahiret** i **Advice for Muslim**. Molimo Allaha dželle-šanuhu da zaštiti mlade vjerske službenike, i da im dadne da ne skrenu na put vehabizma, i da nas ne rastavi od pravoga puta alima ehli sunneta, koji su puno hvaljeni u mnogim hadisi šerifima! Amin.]

Dok mubarek oči Poslanika (množina) alejhimusselam spavaju, oči njihovih srca nikad ne spavaju. Svi Poslanici (Pejgamberi) su jednako sprovodili svoje poslaničke dužnosti i svi su bili jednaki u posjedovanju savršenstva Poslanstva. Svi su imali gore pomenutih sedam atributa. Poslanicima nije nikada oduzimano Poslanstvo. Međutim, evlijama može biti uskraćen njihov vilajet. Poslanici alejhimussalavatu vetteslimat su ljudska bića. Poslanici nisu džini. Oni nisu meleci. Džini i meleci ne mogu nikada biti Poslanici za ljude. Oni ne mogu doći na nivo Poslanika. Među Poslanicima postoji hijerarhija, to jest, među njima ima onih koji su viši i odabraniji od drugih. Na primjer, Poslanik ahiri zemana (Poslanik zadnjeg vremena), **Muhammed** alejhisselam je uzvišeniji od svih drugih Poslanika zato što su njegov ummet i zemlje - kojima je on poslat - veći, i zato što se njegovo znanje i ma'rifet puno više raširili, i zato što je imao stalno i više mu'džiza (natprirodnih čuda), i zato što je dobio od Allaha dželle-šanuhu specijalne kimete (počasti) i ihsane (usluge). Poslanik koji se zovu Ulul'azm su najuzvišeniji od svih drugih Poslanika, Resuli su uzvišeniji od Nebija. Nebiji nisu bili Resuli. (**Ma'rifet** ili **ma'rifa** je vjersko znanje koje se može naučiti iz Kur'ani kerima i iz Poslanikovih alejhisselam riječi. To vjersko znanje se ne može shvatiti ćulima i razumom. Alimi islama su naučili ovo znanje i zapisali su ga u svoje knjige. Izvjesno vjersko znanje se ne može riječima izraziti i objasniti. Niti postoje riječi koje bi ga mogle izraziti. Ovakvo znanje se zove ma'rifet. Onaj ko je dobio ovo vjersko znanje (ma'rifet) se zove "muršid". Oni koji žele da dobiju ma'rifet mogu ga samo dobiti direktnim preljevanjem (znanja) iz muršidovog srca, ili, iz duša umrlih. Međutim, da bi se mogao dobili ma'rifet, prvo se moraju ispuniti izvjesni uslovi. Ma'rifet može dobiti svako ko ispuni ove uslove.)

Broj Pejgambera alejhimussalavatu vetteslimat nije

poznat. Dobro je poznata činjenica da ih je bilo više od sto dvadeset četiri hiljade. Od njih su tri stotine i trinaest, ili tri stotine i petnaest, bili Resuli. Šest najuzvišenih Poslanika, među Resulima, se zove **Ulul'azm**. Ulul'azm Poslanici su: **Adem, Nuh, Ibrahim, Musa, Isa i Muhammed Mustafa** alejhimussalatu vesselam.

Sljedeća trideset tri Poslanika su čuvena: **Adem, Idris, Šit** ili **Šist, Nuh, Hud, Salih, Ibrahim, Lut, Isma'il, Ishak, Ya'kub, Jusuf, Ejjub, Šu'ajb, Musa, Harun, Hidir, Juša' bin Nun, Iljas, Eljesa', Zulkifl, Šem'un, Išmoil, Junus bin Meta, Davud, Sulejman, Lokman, Zekerijja, Jahja, Uzejr, Isa bin Merjem, Zulkarnejn i Muhammed Mustafa** alejhi ve alejhimussalatu vesselam.

U Kur'ani kerimu su napisana imena od samo dvadeset osam Pejgambera. Imena Šit, Hidir, Juša', Šem'un i Išmoil nisu napisana. Od ovih dvadeset osam Pejgambera, nije sigurno, jesu li Zulkarnejn, Lokman i Uzejr Pejgamberi ili nisu. U trideset šestom pismu drugog toma knjige **Mektubat-i Ma'sumijje** piše da postoje autentični podaci da je Hidir alejhisselam bio Pejgamber. U stotinu osamdeset drugom pismu piše, "Hidir alejhisselam se (s vremena na vrijeme) pojavljuje u ljudskom obliku. Zato što on čini izvjesne stvari to ne znači da je on živ. Allah dželle-šanuhu je dao njegovoj duši, kao i dušama mnogih drugih Pejgambera i evlija, dozvolu da se pojave u ljudskom obliku. Samo zato što ih vidimo to ne znači da su oni živi." Zulkifl alejhisselam se još zove i Harkil, za kojeg je rečeno da je Iljas, Idris ili Zekerijja.

Ibrahim alejhisselam se još zove i **Halilullah**. On se ovako zove zato što je u njegovom srcu postojala samo ljubav prema Allahu dželle-šanuhu. U njegovom srcu nije bilo ljubavi prema stvorenjima. Musa alejhisselam se još zove i **Kelimullah**. On se ovako zove zato što je on govorio sa Allahom dželle-šanuhu. Isa alejhisselam se još zove i **Kelimetullah**. On se ovako zove zato što on nema oca i zato što je rođen na Allahovu dželle-šanuhu riječ (kelime-i ilahije) **BUDI**! Pored toga, Allahove dželle-šanuhu riječi, pune hikmeta (konačnih mudrosti), su preko njegovih va'zova (propovjedi) doprle do ljudskih ušiju.

Muhammed alejhisselam koji je razlog za stvaranje svega, i koji je najčasniji, najcjenjeniji, i najuzvišeniji od

svih ljudskih bića koja su stvorena i koja će biti stvorena do Kijameta (Sudnjega dana), je **Habibullah** (Allahov dželle-šanuhu miljenik). Ima puno dokaza koji nam pokazuju njegovu veličinu i uzvišenost kao i to da je on Habibullah. Riječi kao što su “bio je pobijeđen” i “bio je poražen” se iz ovog razloga se se ne smiju za njega upotrebljavati. On će na Kijametu prvi ustati iz svog kabura (groba). On će prvi otići na Mahšer (mjesto suđenja). On će prvi ući u Džennet. Iako se predivne crte njegovog karaktera se ne mogu izbrojati, niti je za to dovoljna ljudska moć, mi ćemo ukrasiti ovu našu knjigu sa par njih. Jedno od njegovih natprirodnih čuda (mu’džiza) je Mi’radž:

Dok je bio u krevetu, u gradu Mekki, Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je bio probuđen i njegovo blagoslovljeno (mubarek) tijelo je odnešeno u Jerusalim (Kudusu), u Aksa džamiju (Mesdžid-i Aksa), a odatle na nebesa, a zatim, nakon sedmog neba, na mjesta koja je Allah dželle-šanuhu odredio. Mi moramo ovako vjerovati u Mi’radž. [Isma’ilije krivovjernici i neprijatelji vjere, maskirani kao alimi islama, nastoje da zavedu omladinu, pa kažu, i pišu, da mi’radž nije bio tijelesan već da je to bilo jedno duševno stanje (hal). Mi ne smijemo kupovati ovakve pokvarene knjige. Mi ne bi smjeli dozvoliti da nas one prevare. U mnogim važnim knjigama je detaljno opisano kako se Mi’radž desio. Od njih se naročito ističe knjiga **Šifa-i šerif**.[1] U knjizi pod naslovom **Se’adet-i ebedijje** je Mi’radž detaljno objašnjen.] On je iz Mekke-i mukerreme otišao sa Džebrailom alejhisselam do drveta na šestom ili sedmom nebu koje se zove **Sidre-tul-munteha**. Od tog mjesta nikakvo znanje niti penjanje ne može ići dalje. U Sidri je naš efendija (gospodar, sejjid), Resul-i ekrem sallallahu teala alejhi ve sellem vidio Džebraila alejhisselam u njegovom pravom obliku, sa šest stotina krila. Džebrail alejhisselam je ostao u Sidri. Njega je prenijeo Burak od Mekke do časnog Jerusalima (Kudus-i šerifa), ili do sedmog neba. **Burak** je jedna bijela, brza i bezpolna džennetska životinja. On nije ovozemaljska životinja. On je manji od mule a veći od magarca. On je strahovito brz. On je brži od očiju. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je u **Mesdžidu**

[1] Kadi Ijad Maliki, autor knjige **Šifa**, je 544/1150. godine preselio na ahiret u Maroku.

Aksa bio na jaciji, ili na sabah namazu, imam drugim Pejgamberima. Duše Pejgambera su tu bile prisutne u svojim ljudskim oblicima. On se u jednom momentu popeo od **Kudusa** do sedmog neba merdevinama koje se zovu **Mi'radž**. Putem su meleci, koji su bili sa obje strane, donosili na Resulullaha medh-u sena (hvalili ga i veličali). Džebrail alejhisselam je na svakom nebu oglašavao vesele vijesti o Resulullahovom dolasku. On je na svakom nebu vidio Pejgambera i nazvao mu selam. U **Sidri** je vidio mnoge zapanjujuće stvari. On je vidio džennetske ni'mete (blagodati). On je vidio džehennemski azab (mučenja, patnju). On nije ni pogledao ni jednu od džennetskih blagodati samo iz želje i radosti da vidi Dženab-i Hakkov džemal (Allahovu dželle-šanuhu ljepotu). On je, među nurevima (blještavim svjetlima), sam krenuo od Sidre. On je čuo zvuk (škripu) pera meleka. On je prošao kroz sedamdeset hiljada perdi (zavjesa). Razmak između dvije perde je kao dužina putovanja od pet stotina godina. On je, poslije toga prošao, na krevetu zvanom **refref**, kroz Kursi, koji je blještaviji i svijetliji od sunca. On je došao do Arša (Arš-i ilahije). On je izašao iz Arša, izvan alema (svijetova) vremena, prostora i materije. On je došao na mekam (mjesto, prostor) gdje je čuo Allahovu dželle-šanuhu Riječ.

On je vidio Allaha dželle-šanuhu na način koji se niti može shvatiti niti objasniti, to jeste onako kako ćemo vidjeti Allaha dželle-šanuhu na ahiretu, bez zemana (vremena) i bez mekama (mjesta, prostora). On je govorio sa Allahom dželle-šanuhu bez slova (harfova) i zvuka (sesa). On je donosio na Allaha dželle-šanuhu tespih, hamd i sena (hvalio Ga i veličao). On je dobio bezbrojene poklone i počasti. Pedeset puta dnevno klanjanje namaza je postalo farz njemu i njegovom ummetu, što je, postepeno, uz išaret (posredstvo) Musa alejhisselama, smanjeno na pet dnevnih namaza. Prije Mi'radža se namaz obavljao samo sabahom i ikindijom ili jacijom. Nakon ovako dugog putovanja, i nakon što je stekao poklone i ni'mete, i nakon što je vidio i čuo toliko začuđujućih stvari, on se vratio u krevet koji se još nije ni ohladio. Ovo što smo mi gore napisali se djelom razumije iz ajeti kerima a djelom iz hadisi šerifa. Nije vadžib sve vjerovati. Međutim, pošto su nam ovo sve alimi ehli sunneta prenijeli, oni, koji poriču ove činjenice, se odvajaju od ehli sunneta. Oni koji ne

vjeruju ajeti kerim ili hadisi šerif postaju kafiri.

Da citiramo nekoliko, od mnogih dokaza, koji nam svjedoče da je Muhammed alejhisselam **Sejjid-ul-enbija**, to jest, najuzvišeniji od svih drugih Poslanika, alejhimussalavatu vetteslimat.

Na kijametskom danu će se svi Pejgamberi alejhimussalavatu vetteslimat skloniti u hladovinu njegovog bajraka. Allah dželle-šanuhu je naredio svim Pejgamberima da vjeruju u Muhammeda alejhisselam, i, da mu budu pomoćnici ako budu živi do vremena Njegovog dragog habiba. Isto tako su i svi Pejgamberi ovako naredili svojim ummetima u svojoj oporuci (vasijjetu).

Muhammed alejhisselam je **Hatem-ul enbija** (pečat svih Poslanika). Poslije njega više neće doći ni jedan Poslanik. Njegova mubarek duša je stvoren prije svih drugih Poslanika. Mekam (mjesto, nivo) Poslanstva je prvo njemu dat. Poslanstvo je kompletirano sa njegovim dolaskom na svijet. Isa alejhisselam će, pred kraj svijeta, za vrijeme hazreti Mehdi alejhisselama, u Damasku sići sa nebesa. Isa alejhisselam će raširiti Muhammedovu alejhisselam vjeru. Isa alejhisselam će biti u njegov sljedbenik (u njegovom ummetu).

[Pripadnici krivovjerničke grupe koja se zove **kadijani** ili **ahmedije**, koju su 1296/1880. godine osnovali Englezi, u Indiji, takođe kleveću i laži o Isa alejhisselamu. Iako oni tvrde da su muslimani, oni rade na tome da iznutra unište islam. Izdata je fetva koja kaže da oni nisu muslimani.]

Još jedna krivovjernička grupa zindika, koja se je pojavila u Indiji, je grupa koja se zove **Džema'atut-tebligijje** (tablih džemat). Ovu je sektu 1345/1926. godine osnovao jedan džahil koji se zove Iljas. On kaže, "Muslimani su skrenuli sa pravoga puta" kao i to da je on usnio san u kojem mu je naređeno da ih "spasi dalaleta (krivog puta)". On prenosi sve što je naučio iz knjiga svojih hodža, odnosno Nezira Husejna, Rešida Ahmeda Kenkuhija i Halila Ahmeda Seharenpurija, koji su takođe krivovjerci i jeretici. Trik kojim se oni služe da prevare muslimane je taj što oni stalno govore o vrijednostima namaza i džema'ata (grupnog klanjanja namaza). Međutim, činjenica je da nijedan ni namaz ni drugi ibadet, koji ovi jeretici obave, nije kabul (primljen) zato što oni nisu u mezhebu **ehli sunneta**.

Oni prvo moraju da pročitaju knjige ehli sunneta i da odbace bid’at (jeres, novotarije) i da postanu pravi muslimani. Oni koji pogrešno tumače kur’anske ajete sa prikrivenim značenjem se zovu **ehli bid’at** ili **krivovjerci** (jeretici). A neprijatelji islama, koji daju takvim ajeti kerimima značenja u skladu sa svojim podmuklim i krivovjerničkim mislima, se zovu **zindici**. Ovi ljudi ovako radeći nastoje da promjene Kur’ani kerim i islam. Englezi su pravi i najveći neprijatelji islama koji izmišljaju i kljukaju ova krivovjerstva i troše u tu svrhu na bilione funti sterlinga. Džahili, pripadnici pokreta **Džema’atut-tebligijje**, su samo nečasno oruđe, oni, koji su zapali u zamke engleskih kafira, i koji - nazivajući sebe **ehli sunnet**om, klanjajući namaz, i govoreći laži - nastoje da prevare muslimane. Oni će biti podvrgnuti vječnoj vatri u najdubljem dijelu Džehennema. Jedna od strategija koju oni često upotrebljavaju, sa ciljem da zavedu muslimane na krivi put, je ta što oni nose na glavama velike turbane, puštaju duge brade, oblače džubbeta, i recituju ajeti kerime kojima oni onda daju pogrešna tumačenja. Međutim, hadisi šerif kaže, “**Innallahe la jenzuru ila suverikum ve sijabikum ve lakin jenzuru ila kulubikum ve nijjatikum**”, što znači, “Allah dželle-šanuhu vas neće suditi po vašem izgledu i odjeći već po vašim srcima i namjerama.” Bejt:

Kadd-i bülend dâred, destâr pâre pâre,
Çün âşiyân-ı leklek, ber kelle-i minâre.

Pošto pripadnici ove sekte nisu mogli odgovoriti na knjige koje **Hakîkat Kitâbevi** štampa, i koje pokazuju da su izjave ovih džahila i ahmaka (glupana, budala) laži, oni kažu, “Knjige koje Hakîkat Kitâbevi štampa su netačne i pokvarene. Nemojte ih čitati.” Najpouzdaniji simptom koji nam potvrđuje diagnozu krivovjernika i zindika, neprijatelja islama, je njihovo odvraćanje naroda od čitanja knjiga koje propagiraju učenja alima ehli sunneta i žigosanje takvih knjiga krivovjerstvom. Naša knjiga na turskom jeziku pod naslovom **Faideli Bilgiler** (Korisna Informacija) proširuje perspektivu o šteti koju su ovi ljudi nanijeli islamu, i citira odgovore koje su im dali alimi ehli sunneta.]

Muhammed alejhisselam je milost (rahmet) svim svjetovima i najuzvišeniji je od svih Pejgambera. Osamnaest hiljada svjetova (alema) se okoristilo iz okeana

njegove milosti (rahmeta). Jednoglasno je prihvaćeno da je on Pejgamber za sve ljude i džine. Mnogi alimi su rekli da je on takođe Pejgamber i za meleke, biljke, životinje, i svaku materiju. Dok su drugi Pejgamberi poslani izvjesnim plemenima u izvjesnim državama, Resul-i ekrem sallallahu alejhi ve sellem je Pejgamber za sve svjetove i sva živa i neživa stvorenja. Allah dželle-šanuhu oslovljava druge Pejgambere njihovim imenima. Što se tiče Muhammeda alejhisselam, Allah dželle-šanuhu mu, oslovljavajući ga, "O Moj Resulu, O Moj Poslaniče," ukazuje blaginaklonost i ljubav. Allah dželle-šanuhu je njemu dao (pored mu'džiza koje je dao samo njemu dao i) sve mu'džize koje je dao svim drugim Pejgamberima koji su došli prije njega. Allah dželle-šanuhu je Svom dragom Pejgamberu podario više ikrama (počasti) i mu'džiza nego što je dao ijednom drugom Pejgamberu. (Mu'džiza je natprirodno čudo koje Allah dželle-šanuhu stvara kroz Njegovog Poslanika. Natprirodna čuda koja On stvara kroz evlije se nazivaju kerameti.) Njemu je dato da bude uzvišeniji od svih drugih Pejgambera. Kada je on naišaretio (pokazao) svojim mubarek (blagoslovljenim) prstom na mjesec on se prepolovio. Kamenje je činilo tespih (govorilo subhanallah) na njegovom mubarek dlanu. Drveće mu je nazivalo selam i govorilo, "O Resulallah!" Stup (balvan) koji se zvao **Hannane** je plakao samo zato što ga je Resulullah napustio i ostavio samog. Iz njegovih mubarek prstiju je tekla čista voda. Na ahiretu će njemu biti dodijeljeni visoki mekami (stepeni) kao što su **Mekam-i Mahmud, Šefa'at-i kubra, Kevser havuzu, Vesile** i **Fadile**. On je bio počašćen da vidi Allahovu dželle-šanuhu ljepotu (džemal-i ilahi) prije ulaska u Džennet. On je imao najbolje moralne karakteristike na svijetu, hulk-i azim (najbolju narav), jakin u dinu (najjači iman), ilm (znanje), hilm (blagost), sabr (strpljenje), šukr (zahvaljivanje), zuhd (nije volio ovaj svijet), iffet (moralna čistoća, čednost), adl (pravednost), muruvvet (radio je ono što je korisno za čovječanstvo), haja (stid), šedža'at (hrabrost), tevazu' (poniznost), hikmet (mudrost), edeb (uljudnost, odgoj), semahat (dobročinstvo), merhamet (re'fet, milost) i neiscrpne časti i plemenite karakteristike. Samo Allah dželle-šanuhu zna broj njegovih mu'džiza. Njegova vjera je poništila sve druge vjere. Njegova vjera je najbolja i najuzvišenija od svih drugih vjera. Njegovi

sljedbenici (ummet) su odabraniji od svih drugih sljedbenika. Evlije iz njegovog ummeta su uzvišenije od evlija iz drugih ummeta.

Ebu Bekr-i Siddik radijallahu anh, kruna svih evlija, i onaj kojeg su sve evlije i imami najviše voljeli, je jedan od evlija u Muhammedovom alejhisselam ummetu. On je zaslužio najviše od svih drugih ljudi da bude Pejgamberov halifa. On je bio najpodobniji od svih drugih da bude halifa. On je, nakon Pejgambera, najuzvišeniji i najodabraniji od svih ljudskih bića koja su ikada došla i koja će ikada doći (na ovom svijetu). On je bio prvi koji je dobio stepen i čast hilafeta. On, kao Allahov dželle-šanuhu lutf (uslugu) i ihsan (dobročinstvo), nije prije početka islama obožavao idole. On je bio zaštićen od mane kufra i krivovjerstva. [Sada možemo shvatiti koliko su džahili i bijednici oni koji misle i pišu da je Resulullah prije poslanstva obožavao idole.]

Poslije njega, najuzvišeniji od svih ljudskih bića je Faruk-i a'zam, drug Allahovog dželle-šanuhu Habiba, drugi halifa **Omer bin Hattab** radijallahu anh.

Nakon njega, najuzvišeniji od svih ljudskih bića je riznica dobrote i ihsana (dobročinstva, usluga), izvor skromnosti, imana i irfana (duhovnog znanja), Resulullahov treći halifa Zinnurejn **Osman bin Affan**.

Nakon njega, najuzvišeniji od svih ljudskih bića je posjednik začuđujućih superiornosti, Allahov dželle-šanuhu lav, Resulullahov četvrti halifa **Ali bin ebi Talib**-radijallahu teala anh.

Nakon njega je **Hazret-i Hasan**[1], postao halifa. Sa njim je kompletirano trideset godina hilafeta, koje su spomenute u hadisu. Nakon njega, najuzvišeniji od svih ljudskih bića je **Husejn bin Ali**, nur (svjetlo) Resulullahovih sallallahu alejhi ve sellem očiju.

Ove uzvišenosti su bazirane na većoj zaradi sevaba, napuštanju svojih najdražih i svoje zemlje radi vjere islama, postajanju muslimanom prije drugih, boljim slijeđenjem Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem, većem prilagođavanju njegovom sunnetu i borbi da se njegova

---

[1] Hasan bin Ali je otrovan u Medini munevveri. On je 49/669 godine preselio na ahiret.

vjera što više proširi, kao i na sprečavanju kufra i fitne (smutnje, spletkarenja, intrige) i fesada (korupcije).

Ali radijallahu anh je prije svih, osim Ebu Bekra radijallahu anh, postao musliman. Ali, on je bio dijete. On nije imao imovine. On je živio je u Resulullahovoj kući, i služio ga. Njegovo primanje islama (dobivanje imana) nije pospješilo i druge da postanu muslimani niti je doprinjelo pouci i pobjedi kafira. S druge strane, kada su druge tri halife postali muslimani, to jeste dobile iman, oni su ojačali islam. Pošto su hazreti Alija i njegovi sinovi radijallahu anhum Resulullahova familija, i pošto u njima teče Resulullahova mubarek krv, moglo bi se reći da su oni uzvišeniji od Siddik-i ekbera i Faruk-i a'zama. Međutim, njihova superiornost nije u svakom pogledu, i ona im nije pomogla da oni u svakom pogledu prevaziđu ove visoke ličnosti. Ovo je slično primjeru u kom je Hizir (ili Hidr) alejhisselam podučio nešto Musa alejhisselama. [Kad bi samo krvno srodstvo bilo mjerilo za uzvišenost, hazreti Abbas bi bio uzvišeniji od hazreti Alije. Šta više, Ebu Talib i Ebu Leheb, koji su po svom krvnom srodstvu bili vrlo bliski (Resulullahu alejhisselam), čak nisu stekli ni čast i uzvišenost koji imaju najniži mu'mini.] **Hazreti Fatima** je uzvišenija od **hazreti Hadidže** i **hazreti Ajše** radijallahu anhunne zato što je po krvi bliža Resulullahu. Međutim, ova njena uzvišenost ne pokazuje uzvišenost u svakom pogledu. Alimi su različito prokomentarisali po pitanju njihovih uzvišenosti. Kako razumijemo iz hadisi šerifa ove tri, i **hazreti Merjem**, i Fir'aunova hatuna **hazreti Asije**, radijallahu teala anhunne edžma'in, su pet najuzvišenijih od svih drugih dunjalučkih žena (kaduna). Hadisi šerif, "**Fatima je najuzvišenija od svih džennetskih žena, a Hassan i Husejn su najuzvišeniji od džennetske mladića**" nam govori o uzvišenosti u samo jednom pogledu.

Sljedeći najuzvišeniji od Ashaba kiram su **Ašere-i mubeššere**, tj. deset osoba kojima su date vesele vijesti da će otići u Džennet. Nakon njih su najuzvišeniji tri stotine trinaest muslimana koji su učestvovali u Bici na Bedru. Poslije njih je sedam stotina hrabrih muslimana koji su učestvovali u Bici na Uhudu. Nakon njih su **Bi'at-ur-ridvan**, to jeste hiljadu i četiri stotine muslimana koji su se zakleli pod drvetom Resulullahu.

Ashabi kiram radijallahu anhum edžma'in su pomagali i žrtvovali svoje živote i imovinu za Resul-i ekrema sallallahu teala alejhi ve sellem. Vadžib nam je spominjati ime svakog ashaba kiram sa ljubavlju i poštovanjem. Za njih se ne smiju upotrebljavati riječi koje nisu dostojne njihove veličine. Spominjati njihova imena bez poštovanja je krivovjerstvo.

Ko voli Resulullaha mora da voli i njegove ashabe. Hadisi šerif kaže, "**Ko voli moje ashabe voli ih zato što mene voli. Ko ih ne voli, ne voli ni mene. Ko ih vrijeđa, mene vrijeđa. Ko mene vrijeđa, vrijeđa Allaha dželle-šanuhu. Onaj ko vrijeđa Allaha dželle-šanuhu će sigurno osjetiti azab (kaznu)**." U jednom drugom hadisi šerifu se kaže, "**Kad Allahu dželle-šanuhu hoće da nekom iz mog ummeta učini dobro, On stavi u njegovo srce ljubav prema mojim ashabima pa ih on puno voli**."

Mi iz ovog razloga ne smijemo pogrešno pretpostavljati da su se ashabi kiram međusobno borili da bi postali halifa, ili, da bi zadovoljili svoje strasti. Govoriti loše (o njima) na osnovu jedne ovake pretpostavke je munafikluk (licemjerstvo) koji vodi u propast, Jer, dok su oni sjedili u Resulullahovom prisustvu, i slušali njegove mubarek riječi, iz njihovih srca su potpuno izbrisani, ljubomora, želja za položajem, i opijenost dunjalukom. Oni su postali bez pohlepe, ambicije, mržnje, i zle prirode. Oni su postali potpuno očišćeni. Kako bi se ikada moglo pretpostaviti da su ashabi kiram našeg efendije, Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem - koji su ga voljeli više od ikog, i koji su žrtvovali svoje živote i imovinu za njega, i koji su napuštali svoje države radi njega, i koji su voljeli njegove riječi (sohbet) koje su bile hrana njihovim dušama - imali lošu narav (ahlak), i da njihovi nefsovi nisu bili očišćeni, i da su se borili za lešinu ovog prolaznog dunjaluka, kad neko, ko provede samo nekoliko dana u prisutnosti jednog evlije ovog velikog Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, poprimi evlijinu lijepu narav i uzvišenost, i okoristi se njime, i očisti se od ovosvjetskih ambicija? Ova velika ulema ehli sunneta je svakako bila čišća od svakoga drugog. Nije pristojno povezivati njihove međusobne nesporazume i borbe sa onim koji se nama zlim ljudima dešavaju, ili pak reći da su se oni borili sa ciljem da zadovolje svoje zle, čulne, i dunjalučke želje. Nije dozvoljeno imati ovake nepristojne

misli protiv ashaba kiram. Onaj ko nešto kaže protiv njih treba da zna da je neprijateljstvo protiv ashaba kiram neprijateljstvo protiv našeg efendije Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem, i da je klevetanje njih klevetanje njega, koji ih je obrazovao i odgojio. Iz ovog razloga su velikani islama rekli, "Ko ne poštuje ashabe kiram, i nema o njima visoko mišljenje, ne vjeruje u Resulullaha." Bitke kod Deve i na Siffinu se ne mogu uzeti kao razlog za njihovo klevetanje. Iz izvjesnih vjerskih razloga, ne samo da niko od onih koji su se u ovim bitkama borili protiv hazreti Alije nije bio zao, već će, nasuprot, oni svi na onom svijetu biti nagrađeni. Hadisi šerif kaže, "**Mudžtehid koji je pogriješio će dobiti jedan sevab, a onaj, koji je ispravno pogodio, će dobiti dva ili deset sevaba. Jedna od dvije nagrade je zato što je učinio idžtihad. Druga je zato što je pronašao istinu**." Nesporazumi između ovih velikana nisu bili iz neprijateljstva, ili, iz inata. Oni su bili iz razlike u idžtihadu i želje da izvršavaju naređenja islama. Svaki ashab kiram je bio mudžtehid. [Na primjer, hadisi šerif na dvije stotine devedeset osmoj stranici knjige **Hadika** nam kaže da je Amr ibni As bio mudžtehid.]

Svakom mudžtehidu je farz raditi u skladu sa zaključcima koje je donijeo na osnovu svog idžtihada, pa čak i ako se njegov idžtihad ne slaže sa idžtihadom puno većeg mudžtehida od njega. Mudžtehidu nije dozvoljeno slijediti tuđi idžtihad. Ebu Jusuf i Muhammed Šejbani, učenici imama a'zama Abu Hanife[1], i Ebu Sevr i Isma'il Muzeni, učenici imama Šafi'ije[2], se često nisu slagali sa svojim hodžama po pitanju stvari za koje su njihove hodže rekle da su haram (zabranjene). Oni su za njih rekli da su halal (dozvoljene) i obratno, to jeste stvari za koje su njihove hodže rekle da su dozvoljene oni su rekli da nisu dozvoljene. Ne može se reći da su oni radi toga grešni ili zli. To nije niko tako rekao zato što su i oni bili mudžtehidi kao i njihove hodže.

Tačno je da je hazreti Alija radijallahu anh bio uzvišeniji i učeniji i od Mu'avije i od Amr ibni Asa radijallahu anhuma.

---

[1] Abu Hanifa Nu'man bin Sabit je preselio na ahiret 150/767. godine u Bagdadu.

[2] Muhammed bin Idris Šafi'ija je preselio na ahiret 204/820. godine u Egiptu.

On je imao puno uzvišenih karakteristika koje su ga od njih razlikovale. Njegov idžtihad je bio jači i oštriji od njihovih idžtihada. Ali, pošto su svi ashabi kiram bili mudžtehidi, ovoj dvojici nije bilo dozvoljeno da slijede idžtihad ovoga velikog imama. Oni su morali da slijede svoje lične idžtihade (kao i svaki drugi mudžtehid).

Pitanje: U bitkama kod Deve i na Siffinu su mnogi muhadžiri i ensarije bili sa ashabima koji su učestvovali, slušali, i slijedili imama Aliju. Oni su, iako su svi bili mudžtehidi, smatrali vadžibom da ga slijede. Ovo nam pokazuje da je takođe bilo vadžib i mudžtehidima da slijede imama Aliju. Oni su ga morali slijediti čak i ako se njihovi idžtihadi nisu slagali sa njegovim. Zar nije tako?

Odgovor: Oni koji su slijedili Aliju radijallahu anh su mu se pridružili, i borili se na njegovoj strani, ne zato što su slijedili njegov idžtihad već zato što su se njihovi idžtihadi poklapali sa njegovim idžtihadom, i zato što su im njihovi idžtihadi pokazali da je vadžib slijediti imama Aliju. Slično tome, idžtihadi mnogih prominentnih ashaba kiram se nisu slagali sa idžtihadom imama Alije. Njima je bilo vadžib da se bore protiv njega. Idžtihadi ashaba kiram su se desili na tri načina. Jedni su razumjeli da je imam Alija u pravu. Njima je bilo vadžib da slijede imama Aliju. Drugi su vidjeli da su idžtihadi onih koji su se borili protiv imama Alije tačni. Njima je bilo vadžib da slijede one koji su se borili protiv imama Alije i da se bore protiv njega. Idžtihad treće grupe je pokazao da ne treba slijediti ni jednu ni drugu stranu, i da ne treba ratovati, pa je po njihovom idžtihadu bilo potrebno ne upuštati se u rat. Sve tri strane su, svakako, bile u pravu i na ahiretu zaslužuju nagradu.

Pitanje: Odgovor koji je gore dat nam pokazuje da su i oni koji su se borili protiv imama Alije radijallahu teala anh bili u pravu. S druge strane alimi ehli sunneta su rekli da je imam Alija bio u pravu, i da su njegovi protivnici pogriješili, i da im je oprošteno zato što su imali uzur, i da su čak i zaradili sevab (nagradu na onom svijetu). Šta može o tome biti rečeno?

Odgovor: Imam Šafi'ija i Omer bin Abdul'aziz, dva vjerska velikana, su rekli da ni za jednog od ashaba kiram se ne smije upotrijebiti riječ "pogriješio". Radi toga, rečeno je, ne smije se reći "pogriješio" za naše superiorne (više,

bolje). Nižim nije dozvoljeno reći za više (za one koji su bolji od nas) “ispravno je uradio”, “nije u pravu”, “mi odobravamo” i “mi ne odobravamo”. Pošto Allah dželle-šanuhu nije uprljao naše ruke krvlju ovih velikana mi moramo obuzdati i zaštititi naše jezike da ne izgovore riječi kao što su “pravedan” i “nepravedan”. Riječi duboko učenih alima, koji su proučavali delile (dokaze, činjenice) i događaje, koji su rekli da je imam Alija bio u pravu, a da njegovi protivnici nisu, u stvari, znače, “Da je hazreti Alija radijallahu anh imao priliku da sa onim na drugoj strani porazgovara on bi ih naveo da upotrijebe svoj idžtihad u skladu sa njegovim idžtihadom”. U stvari, hazreti Zubejr bin Avvam se u Bitci kod deve borio protiv hazreti Alije. Ali, on je, nakon dubljeg izučavanja činjenica, promijenio svoj idžtihad i prestao ratovati. Riječi alima ehli sunnet, koji smatraju grešku dozvoljenom, se ovako trebaju shvatiti. Nije dozvoljeno reći da su hazreti Alija i oni koji su bili sa njim, bili na pravom putu (na hakku), a drugi ashabi kiram, zajedno sa našom majkom Ajšom Siddikom, na pokvarenom (batil) putu.

Ove bitke između ashaba kiram su se desile zbog razlika u idžtihadu u granama nauka koje se odnose na propise islama (ahkam-i šer’ijje). Ashabi kiram nisu imali nikakvih (međusobnih) nesporazuma u temeljnim principima islama. Danas se izvjesni ljudi loše izražavaju i podcjenjuju velikane vjere kao što su Mu’avija i Amr ibni As radijallahu anhuma. Oni nisu u stanju da shvate da oni ovom svojom klevetom ashaba kiram u stvari omalovažavaju i kleveću Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem. U knjizi **Šifa-i šerif** piše da je imam Malik bin Enas rekao, “Onaj ko psuje i kleveće Mu’aviju[1] i Amr ibni Asa[2] zaslužuje riječi koje im upućuje. One koji govore i pišu protiv njih, i ne cijene ih, treba najstrožije kazniti.” Molimo Allaha dželle-šanuhu da napuni naša srca ljubavlju prema Habibullahovim dragim ashabima! Samo salih (dobri) muslimani i muttekije (oni koji se boje Allaha dželle-šanuhu) vole ove vjerske velikane. Njih samo munafici i šakije (oni koji će otići u Džehennem) ne vole.

---

[1] Mu’avija bin Ebu Sufjan je 60/680. godine preselio na ahiret u Damasku.

[2] Amr ibni As je 43/663. godine preselio na ahiret u Egiptu.

[Oni koji shvataju vrijednost i veličinu Resulullahovih sallallahu alejhi ve sellem ashaba kiram, oni koji ih sve vole, koji ih sve poštuju i slijede, se zovu **ehli sunnet**. Oni koji kažu da vole jedne od njih, a ne vole druge - i na taj način kleveću većinu ashaba kiram i tako ne slijede ni jednog od njih, se zovu rafizi (rafidi) i ši'ije. U Iranu, Indiji i Iraku ima pono ši'ija. U Turskoj ih nema. Neke ši'ije - sa ciljem da zavedu čiste muslimane u Turskoj, koji sebe nazivaju **Alevi**jama, što znači musliman koji voli Aliju radijallahu anh - sebe nazivaju **Alevi**jama. Da bi voljeli nekoga mi ga moramo slijediti i voljeti one koje on voli. Hazreti Ali radijallahu anh je volio sve ashabe kiram. On je bio savjetnik drugog halife Omera radijallahu anhuma koji mu je povjeravao sve svoje nevolje. On je dao Omeru radijallahu anh da on oženi Umm-i Gulsum, njegovu i Fatiminu radijallahu anha kćerku. On je ovako na hutbi rekao za hazreti Mu'aviju, "Naša braća se ne slažu sa nama. Oni nisu kafiri i grešnici. Njihov idžtihad im je tako pokazao." Kad je Talha radijallahu anh postao šehid, boreći se protiv njega, on mu je lično očistio njegovo lice od prašine i bio imam na njegovom dženazi namazu. Allah dželle-šanuhu kaže u Kurani kerimu, "**Mu'mini su braća**." On kaže u zadnjem ajeti kerimu sure Feth, "**Ashabi kiram vole jedni druge**." Ne voljeti samo jednog od ashaba kiram, ili još gore, odnositi se prema njemu neprijateljski, znači ne vjerovati u Kur'ani kerim. Alimi ehli sunneta su ispravno shvatili uzvišenost ashaba kiram radijallahu teala anhum edžma'in. Oni su naredili muslimanima da ih oni moraju sve voljeti. Oni su spasili muslimane od propasti.

Oni koji se neprijateljski odnose prema ehli bejtu (Aliji, radijallahu anh, njegovoj djeci i potomcima), zjenicama oka ehli sunneta, se zovu **haridži** (havaridž). Oni se danas zovu **jezidi**. Njihov din i iman je toliko pokvaren i prljav da oni jedva imaju išta sa islamom.

Vehabije kažu da vole sve ashabe kiram. Međutim, oni ne slijede njihov put već njima pripisuju svoj jeretički put. Oni ne vole alime ehli sunneta, velikane tesavvufa, ši'ije i sve ih kleveću. Oni pretpostavljaju da su samo oni muslimani. Oni drže da su svi oni, koji nisu kao i oni, mušrici (višebožci) i da ih je vehabijama halal (dozvoljeno) ubijati i pljačkati njihovu imovinu. Oni na ovaj način postaju **ibahije** (kafiri). Oni pogrešno i krivo tumače Nass,

odnosno, Kur’ani kerim i hadisi šerif i misle da se islam sastoji samo od ovih značenja. Oni poriču edille-i šerijje i većinu hadisi šerifa. (**Edille-i šer’ijje** [to jest, vjersko znanje, sened mudžtehid imama] su četiri izvora islama: 1) **Kur’ani kerim** 2) **Hadisi šerif** 3) **Idžma’i ummet** 4) **Kijasi fukaha.**) Alimi četiri mezheba su napisali mnogo knjiga u kojima su dokumentovano pokazali da su Vehabije jeretici, da oni ne pripadaju ehli sunnetu i da nanose islamu puno štete. Molimo vas da, ako želite opširnije informacije, pročitate naše knjige na engleskom jeziku, **Advice for the Muslim** i **Endless Bliss**, ili njihove originale na turskom jeziku **Kijamet ve Ahiret** i **Se’adet-i Ebedijje**, ili knjige **Et-Tevessul-u bin-Nebi ve bis-Salihin, Minha-tul-vehbijje, Sebil-un-nedžat** na arapskom jeziku, ili knjigu na perzijskom jeziku koja se zove **Sejf-ul-ebrar**. Ove knjige kao i druge važne knjige, koje su napisane sa ciljem da se opovrgne ehli bid’at, je izdala Izdavačka kuća Hakikat Kitabevi iz Istanbula. U knjizi **Redd-ul muhtar (Ibni Abidin)**[1] (u trećem tomu u poglavlju “bagi”) i u knjizi **Nimet-i islam**, koja je na turskom jeziku (u poglavlju o nikahu, na 39. stranici, koju je napisao Muhammed Zihni efendi) jasno piše da su vehabije ibahije. U vrijeme Sultana Abdulhamida hana Drugog su – Admiral Ejjub Sabri paša[2] u svojim djelima na turskom jeziku, **Mir’at-ul-haremejn** i **Tarih-i vehabijjan**, i Ahmed Dževdet paša u sedmom tomu svog djela na turskom jeziku, **Ottomanska istorija** – napisali opširno objašnjenje o vehabijama. Takođe je i Jusuf Nebhani detaljno opovrgao vehabije i Ibni Tejmijju u svojoj knjizi **Ševahid-ul hak.** Ova knjiga je na arapskom jeziku (treće kairsko izdanje, 1385/1965). Mi smo 1972. godine u Istanbulu reprodukovali iz ove knjige pedeset stranica (i dodali ih) knjizi na arapskom jeziku čiji je naslov **Ulema-al muslimin ve vehabijjun (Alimi islama i vehabijje)**.

Ejjub Sabri paša rahime-hullahu teala piše, “Vehabije su na Arapskom poluostrvu došle na vlast 1205/1791. godine, nakon krvave pobune u kojoj su mučili nedužni

---

[1] Muhammed Emin ibni Abidin, autor knjige **Redd-ul muhtar**, je preselio na ahiret 1252/1863. godine u Damasku.

[2] Ejjub Sabri paša je preselio na ahiret 1308/1890. godine.

narod koji im se nije htio pridružiti.” Egipčanin Muhammed Abduh je bio jedan od protagonista vehabizma koji su nastojali da preko svojih knjiga rašire vehabizam i nemezhebstvo po cijelome svijetu. Abduhove knjige su se za vrijeme Sindikalnog pokreta i Progresivne partije prevodile na turski jezik i bile su nuđene (prezentirane) omladini kao radovi Abduha, velikog alima islama, produhovljenog čovjeka od ideja, i eminentnog reformatora. Međutim, Abduh je otvoreno pisao da se on divio Džemaluddinu Efganiju[1], koji je bio franmason (slobodni zidar) i šef masonske filiale u Kairu. Neprijatelji islama su podmuklo, prerušavajući se u vjerske ljude, započeli ovu fitnu i zauzeli busiju da riječima, i lažno hvaleći islam, unište ehli sunnet i islam. Abduha su hvalili do neba. Veliki alimi ehli sunneta i imami mezheba su proglašeni džahilima. Njihova imena više nije niko ni spominjao. Međutim, čisti i plemeniti potomci naših predaka, koji su žrtvovali svoje živote radi Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem i islama, i sinovi časnih šehida, nisu nasjeli na ovu lažnu propagandu i okićene reklame u koje su se uložili milioni funti sterlinga. Oni nisu ni slušali ni obraćali pažnju na ove lažne heroje islama. Allah dželle-šanuhu je zaštitio djecu šehida od ovih podmuklih napada. Danas se omladini poturaju prijevodi knjiga raznih nemezheblija kao što su Mevdudi[2], Sejjid Kutb[3], Hamidullah i pripadnika Tebliga džema’ata. Prijevodi ovih knjiga sadrže jeretične ideje i misli koje nisu u skladu sa pisanjima alima ehli sunneta. Ovi prijevodi se ekstravagantno hvale reklamama gigantskih razmjera. Mi uvijek moramo biti oprezni i pažljivi. Molimo Allaha dželle-šanuhu da probudi muslimane iz gafleta (neznanja) radi hurmeta (poštovanja) Svog dragog Habiba (miljenika), puno voljenog poslanika Muhammeda alejhisselam! Molimo Ga da nas On zaštiti da nas ne zavedu neprijateljske laži i klevete! Amin. Ali, mi se ne smijemo zavaravati samim činjenjem i donošenjem dove. Činiti samo dovu, a ne držati se čvrsto za adet-i ilahijje (Allahove dželle-šanuhu

[1] Džemaluddin Efgani je umro 1314/1897. godine.

[2] Mevdudi je osnivač udruženja Džema’at-ul-islamijje u Indiji. On je umro 1399/1979.

[3] Sejjid Kutb je ubijen 1386/1966. godine u Egiptu.

običaje), to jeste ne raditi ili se ne uhvatiti čvrsto za Njegove sebebe (posrednike, sredstva, uzroke, razloge, povode, načine), je ravno očekivanju mu'džize (čuda) od Allaha dželle-šanuhu. Islam zahtijeva i rad i dovu. Mi se prvo trebamo čvrsto uhvatiti za Allahov dželle-šanuhu sebeb pa onda činiti dovu. Prvi sebeb za izbjegavanje kufra je izučavanje i podučavanje islama. U stvari, to je farz (Allahova dželle-šanuhu zapovijed) i svačija prva dužnost. Čovjek, ili žena, moraju naučiti i'tikad (vjerovanje) ehli sunneta, farzove i harame. To je prva dužnost.

Oni, koji ne nauče i ne poduče svoju djecu vjeru ehli sunneta i učenja i'tikada – onako kako je napisano u ilmihalu – su u opasnosti da izađu iz islama i da se strovale u propast kufra. Dove ovakih ljudi nisu kabul (se ne primaju). Kako se takvi ljudi mogu zaštititi od kufra? Naš efendija, Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je rekao, "**Gdje je znanje tu je i islam. Gdje nema znanja tu nema ni islama**." Kako god moramo jesti i piti da ne umremo od gladi isto tako moramo i naučiti našu vjeru, da nas kafiri ne zavedu, i da ne postanemo kafiri. Naši stari su se često sastajali i čitali ilmihale. Oni su tako ostali muslimani i uživali islam. Oni su nama ispravno prenijeli ovo svjetlo sreće. I mi, da bi ostali muslimani, i da nam ne bi djecu zarobili unutrašnji ili spoljašnji kafiri, naš prvi i najneophodniji preventivni zadatak mora da bude da čitamo i shvatimo ilmihale koje su napisali alimi ehli sunneta. Roditelji koji hoće da im dijete bude musliman trebaju da ga pošalju hodži (učitelju) koji će ga nauči da uči Kur'ani kerim. Čitajmo, učimo, i podučavajmo našu djecu, i one za koje smo odgovorni, dok imamo priliku i mogućnost (šansu). Biće teško, ili čak i nemoguće kada pođu u školu. Kada se degeneracija ukorijeni biće nam beskorisno kukati. Mi ne smijemo vjerovati kafirima, njihovim varljivim i lažnim knjigama, novinama, magazinima, televizijskim i radio programima, i filmovima. Ibni Abidin rahime-hullahu teala piše u trećem tomu knjige **Redd-ul muhtar** da se podli kafiri – koji ne vjeruju ni u jednu vjeru i nastoje da izvedu muslimane iz vjere, koji se se predstavljaju kao muslimani, koji podučavaju ono što izaziva kufr kao dio islama – zovu **zindici**.

Pitanje: Neko ko je pročitao prijevod njihove pokvarene knjige kaže, "*Mi trebamo čitati tefsir (interpretaciju) Kur'ani*

kerima. (Tefsir je komentar, interpretacija, tumačenje Kur'ani kerima. Tefsir je grana islamske nauke čiji specijalisti se zovu mufessiri. Mufessiri su bili u stanju da shvate šta Allah dželle-šanuhu misli Svojim riječima.) Povjeriti shvatanje naše vjere i Kur'ani kerima vjerskim alimima je jedna opasna i užasna stvar. Kur'ani kerim ne kaže, 'O vjerski alimi' već, 'O vi koji vjerujete' i 'O ljudi'. Zato, svaki musliman mora da sam sobom shvati Kur'ani kerim i ne očekuje ni od kog drugog da mu ga objasni."

On hoće da svako čita knjige tefsira i hadisa. On ne preporučuje knjige kelama, fikha, i ilmihale koje su napisali alimi islama i velikani ehli sunneta. Knjiga Rešida Rize[1], koju je izdao šef Vrhovnog vjerskog rukovodstva (publikacija br. 157; 1394/1974) je još više zbunila čitaoce. Sljedeće je napisano na mnogim mjestima te knjige piše, a naročito u njenom šestom dijalogu:

"*Oni [mukallidi, sljedbenici jednog od četiri mezheba] su uzdigli imame mudžtehide na nivo Poslanika salevatullahi teala alejhim edžma'in. Oni, čak, više vole riječ mudžtehida, koja se ne slaže sa Poslanikovim sallallahu alejhi ve sellem hadisom. Oni kažu da je hadis mogao biti nesh (anuliran, poništen), ili, da je moguće da je njihov imam znao neki drugi hadis.*

Ove takliddžije (sljedbenici jednog od četiri mezheba) takođe protivuriječe i mudžtehidima zato što slijede mudžtehide koji možda nisu u pravu u svom rasuđivanju i koji možda ne znaju stvari, a odbacuju Poslanikov hadis, koji je sigurno bez greške. Oni čak ovakvim svojim postupkom protivuriječe i Kur'anu. Oni kažu da niko osim imama mudžtehida nije mogao razumjeti Kur'an. Ove rječi fikhdžija i takliddžija nam pokazuju da su ih oni usvojili od jevreja i hrišćana. Naprotiv, Kur'an i hadis je lakše razumjeti nego knjige koje su napisale fikhdžije. Oni koji dobro znaju arapski jezik i njegovu gramatiku će lako shvatiti Kur'an i hadis. Ko bi na ovom svijetu mogao reći da Allah dželle-šanuhu nije bio u stanju da jasno objasni Svoju vjeru? Ko bi prigovorio činjenici da je Resulullah bio u stanju, da bolje od ikog, razumije Allahov murad (želju,

---

[1] Rešid Riza je Muhammedov Abduhov učenik. On je umro 1354/1935. godine.

nijjet, cilj) i da ga bolje od ikog drugog objasni? Reći da su muslimanima nedovoljna hazreti Pejgamberova objašnjenja znači tvrditi da on nije mogao precizno izvršiti svoju dužnost tebliga. Da većina svijeta nije bila u stanju da razumije Kur'ani kerim i sunnet Dženab-i Hak (Allahu teala) ne bi držao sav svijet odgovornim za propise Kitaba i Sunneta. Ono što vjerujemo moramo znati zajedno sa delilima (dokazima). Dženab-i Hakk ne odobrava taklid (imitiranje, oponašanje, slijeđenje mezheba). Imitiranje očeva i djedova nam neće važiti kao izgovor. Ajeti pokazuju da Allah neće nikada odobriti taklid. Lakše je razumjeti dio vjere koji se odnosi na furu' iz delila (izvora, dokumenta), nego razumjeti dio koji se odnosi na iman (vjerovanje). Kada nas je zadužio sa onim što je teže razumjeti zašto nas On ne bi zadužio sa onim što je lakše razumjeti? Iz izvjesnih rijetkih stvari će biti teško izvesti pravila. Ne znati ih i ne činiti ih će se smatrati izgovorom. Fikhdžije su same sobom izmislile mnoge mes'ele (probleme, vjerska pitanja koja treba riješiti). Oni su za njih proizveli pravila. Oni su pokušali uvesti stvari kao što su re'j, kijas-i dželi, kijas-i hafi, i delile (dokaze) za njih. Oni su ih prelili u polje ibadeta za koji je nemoguće razumom steći znanje. Oni su na taj način nekoliko puta proširili vjeru. Oni su zadali muslimanima muku. Ja ne poričem kijas. Ja kažem da u ibadetu nema kijasa. Iman i ibadet su kompletirani u doba hazreti Pejgambera. Niko im ništa ne može dodati. Mudžtehid imami su ljudima zabranili taklid (da slijede imama) i učinili ga haramom."

Ovaj citat, koji je uzet iz knjige koju je štampala Kancelarija direktora Vrhovnog vjerskog starješinstva zabranjuje, kao i sve druge knjige koje su napisane protiv mezheba, (slјeđenje) imama četiri mezheba. Kako vidimo on naređuje svakom da nauči tefsir i hadis. Šta bi vi o ovom rekli?

Odgovor: Ako pažljivo pročitamo citate nemezheblija vrlo ćemo brzo uviditi da oni nastoje da zavedu muslimane na taj način što dekorišu svoje krivovjerne misli i separatističke poglede serijom nezdravih razmišljanja i pogrešnih izjava. Džahil (neznalica, neuk) koji misli da se to pisanje temelji na izvjesnom nivou znanja, u okviru logike i razuma, može biti prevaren. Ali neko ko zna islam, i ko je oštrovidan, neće nikada upasti u njihovu zamku.

Da bi zaštitili omladinu od nemezhebstva i antisunnizma – koji guraju muslimane u vječnu propast – alimi islama rahime-humullahu teala su tokom četrnaest stoljeća napisali na hiljade odličnih i vrlo cijenjenih knjiga. Ovdje, kao odgovor na gore postavljeno pitanje, navodimo prijevod odlomaka iz knjige koja se zove **Hudždžet-ullahi alel-alemin** koju je napisao Jusuf Nebhani[1] rahmetullahi teala alejh. On piše:

"Ne može svako iz Kur'ani kerima izvoditi propise. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je u svom hadisi šerifu objasnio propise Kur'ani kerima zato što ih čak ni imami mudžtehidi nisu mogli izvesti iz Kur'ani kerima. Kako god je samo Resulullah sallallahu alejhi ve sellem mogao objasniti Kur'ani kerim tako su samo i ashabi kiram i imami mudžtehidi mogli shvatiti i objasniti njegov hadisi šerif.

Da bi ih mogli shvatiti, Allah dželle-šanuhu je obasuo i podario Svoje imame mudžtehide naučnim i vjerskim znanjem, izvanrednim razumjevanjem, oštrovidnošću, preobilnim razumom i mnogim drugim vrlinama. Na čelu svih ovih vrlina je bila takva (suzdržavanje od zabranjenog). U njihovim srcima je za njihovom takvom bio nur-u ilahi (božanski nur). Naši mezheb imami su uz pomoć ovih vrlina razumjeli Allahov dželle-šanuhu i Resulullahov kelam (riječi, govor). Oni su za ono, što nisu mogli razumjeti, pokazali rješenje putem **kijasa**. Svaki od ova četiri imama mezheba je rekao da on ne govori svoje mišljenje. Svaki od njih je rekao svojim učenicima, "Ako naiđete na sahih hadis ostavite moje riječi i slijedite Resulullahov hadis!" Oni, kojima su naši mezheb imami ovo rekli su bili duboki alimi koji su, kao i oni, bili mudžtehidi. Ovi alimi su bili ehli tedžrih, tedžrih mudžtehidi, to jeste mudžtehidi koji su imali sposobnost da razlikuju između delila četiri mezheba. Oni su izučavali dokumente (delile) i prenosioce (ravije) hadisa na kojima je imam mezheba zasnovao svoj idžtihad kao i one sahih hadise na koje su kasnije naišli, i ispitali koji je rečen kasnije i još mnoge druge uslove (šartove) i tako ustanovili koji je od njih bolji (tedžrih). Ili je mudžtehid imam (imam mezheba), pošto

[1] Jusuf Nebhani je preselio na ahiret 1350/1932. godine u Bejrutu.

nije znao hadisi šerif koji je dokumentovao (ili riješio) neku mes'elu (problem), kijasom (mes'elu) odlučio, dok je njegov učenik, koji je pronašao hadisi šerif, odlučio drukčije. Međutim, učenici koji su upotrebljavali takav idžtihad nisu izlazili izvana granica pravila (koja su postavili) imami mezheba. Mudžtehidi, muftije, koji su ih naslijedili, su takođe tako izdavali fetvu. Kako razumijemo iz ovoga što je ovdje napisano, muslimani, koji slijede imame četiri mezheba i mudžtehid imame koje su oni obrazovali slijede Allahov dželle-šanuhu i Resululahov hukm (propis, pravilo). Ovi mudžtehidi su razumjeli i nama prenijeli propise iz Kur'ani kerima i hadisi šerifa koje niko drugi nije mogao shvatiti. Muslimani žive po onom što su mudžtehidi shvatili, i nama prenijeli, iz Kitaba i Sunneta. Allah dželle-šanuhu kaže u značenju četrdeset trećeg ajeti kerima sure **Nahl**, "**pitajte učene o onom što ne znate!**"

Ovaj ajet-i kerim nam pokazuje da nije svako u stanju da ispravno razumije Kitab i Sunnet. Ovaj ajeti kerim naređuje onim koji ih ne mogu shvatiti, da ne nastoje da sami sobom shvate Kur'ani kerim i hadisi šerif već da ih nauče na taj način što će pitati one koji su ih shvatili. Da je svako mogao ispravno shvatiti značenje Kur'ani kerima i hadisi šerifa ne bi se pojavile sedamdeset dvije krivovjerne grupe. Svi oni, koji su započeli ove (72 krivovjerne) grupe su bili duboko učeni alimi ali ni jedan od njih nije mogao ispravno shvatiti značenja Nassa, to jest Kur'ani kerima i hadisi šerifa. Oni su, pogrešno ih razumjevši, skrenuli su sa pravog puta i bili uzrok da milioni muslimana skrenu sa pravoga puta i odu u propast. Izvjesni od njih su do te mjere pretjerali u davanju krivih značenja Nassovima (Kur'ani kerimu i hadisi šerifima) da su počeli nazivati muslimane pravog puta kafirima i mušricima. U knjizi pod naslovom **Kešf-uš-šubuhat**, koja je prevedena na turski jezik i potajno ubačena u Tursku piše da je dozvoljeno (mubah) ubijati muslimane koji imaju vjerovanje ehli sunneta i oduzimati im njihovu imovinu.

Allah dželle-šanuhu je obasuo samo ummet Svoga dragog Pejgambera sallallahu teala alejhi ve sellem ihsanom (dobročinstvom), to jest, da imami mezheba učine idžtihade i uspostave mezhebe i da se na taj način svi muslimani ujedine u ovim mezhebima. Dženab-i Hakk je

zaštitio Svoju vjeru od kvarenja i oskrnavljenja na taj način što je stvorio s jedne strane imame u vjerovanju (i'tikadu), a s druge strane mezheb imame, i tako spriječio krivovjernike, zindike, mulhide i ljudske šejtane da je ne pokvare i oskrnave. Pošto hrišćanstvo i judeizam nisu imali ovih ni'meta ove vjere su se pokvarile i postale igračke (u rukama ljudi).

Alimi islama su svi jednoglasno rekli da četiri stotine godina po Resulullahovom sallallahu teala alejhi ve sellem prelasku na ahiret nije došao nijedan tako duboko učeni alim koji bi mogao učiniti idžtihad. Ko kaže da danas moramo činiti idžtihad on je ili lud ili vjerska neznalica (džahil). Kada je veliki alim Dželaleddin-i Sujuti[1] rahime-hullahu teala rekao da je dostigao stepen idžtihada, drugi savremeni alimi su ga upitali da im kaže koji je, od dva različita odgovora na postavljeno pitanje, pouzdaniji. On im nije mogao odgovoriti. On je rekao da je previše zauzet i da za to nema vremena. Dakle, oni su od njega tražili da on učini idžtihad na fetvu. To je najniži stepen idžtihada. Kada vidimo da jedan ovako veliki alim, kao što je imam Sujuti, nije mogao učiniti idžtihad na fetvu, kako bi onda nazvali one koji nagone neuk narod da čini mutlak idžtihad (apsolutni idžtihad, idžtihad koji su upotrebljavali imami četiri mezheba), ako ne mentalno bolesnim ili vjerski neukim? Imam Gazali[2] rahime-hullahu teala je rekao u svojoj knjizi **Ihja-ul-ulum** da u njegovo vrijeme više nije postojao nijedan mudžtehid.

Ako neko ko nije mudžtehid čuje sahih hadis o izvjesnoj stvari, pa se počne nelagodno osječati radeći tu stvar po imamu svog mezheba, koji nije u skladu sa tim hadisom, on mora da istražuje i pronađe jednog drugog mudžtehida, u okviru četiri mezheba, čiji se idžtihad bazira na tom hadisu i da radi tu stvar u skladu sa mezhebom kojem je taj mudžtehid pripadao. Veliki alim imam Nevevi[3] rahime-

---

[1] Sujuti Abdurrahman je 911/1505. godine u Egiptu preselio na ahiret.

[2] Imam Muhammed Gazali je preselio na ahiret 505/1111. godine u gradu Tus.

[3] Jahja Nevevi je preselio 676/1277. godine na ahiret u Damasku.

hullahu teala je to detaljno objasnio u svojoj knjizi **Revdat-ut-talibin**. Onim, koji nisu dostigli stepen idžtihada, nije dozvoljeno izvlačiti ahkame (propise, pravila, zaključke) iz Kitaba i Sunneta. Danas izvjesni džahili tvrde da su došli na nivo mutlak idžtihada (apsolutnog idžtihada). Oni kažu da mogu izvlačiti propise iz Kitaba i Sunneta i da oni više ne trebaju da slijede jedan od četiri mezheba. Oni napuštaju mezheb koji su godinama slijedili. Oni nastoje da svojim bolesnim mislima pobiju mezhebe. Ove budale govore tako glupe stvari kao, "Mi nećemo slijediti mišljenja vjerskih ljudi koji su džahili kao i mi." Prevareni šejtanom i izazvani svojim nefsom oni tvrde superiornost. Oni ne shvataju da oni ovako govoreći ne otkrivaju svoju superiornost već svoju glupost i sramotu. Ovdje ubrajamo i one džahile koji kažu, i pišu, da svako treba da čita knjige tefsira, i da sam sobom izvlači propise iz knjiga tefsira i [sahiha] Buharije. O moj brate-muslimanu! Potpuno se kloni ovih idiota. Ne druži se sa njima i ne misli da su oni vjerski ljudi! Čvrsto se uhvati za imama tvog mezheba! Slobodan si da izabereš koji god hoćeš od četiri mezheba. Ali, ti ne smiješ iskupljati olakšice (**ruhse**) ovih mezheba (**telfik**) ni ujedinjavati ih. [**Telfik** znači obavljati neko djelo ujedinjavajući ili miješajući lagane aspekte sva četiri mezheba na način koji se ne slaže ni sa jednim od ova četiri mezheba. Nakon što smo uradili izvjesnu radnju u skladu sa jednim od četiri mezheba, to znači pošto je ona ispravno obavljena u tom mezhebu, dodatno ispunjavanje uslova (šartova) i iz druga tri mezheba, sa ciljem da radnja bude još i ispravnija i uslišanija (makbul) i u tim mezhebima, se zove **takva**. Takva donosi puno sevaba (ahiretskih nagrada).]

Musliman koji može dobro čitati i razumjeti hadisi šerife treba da prvo nauči hadise koji su dokazi (delili) u njegovom mezhebu, zatim da radi ono što je po hadisima pohvaljeno i da izbjegava ono što je pokuđeno, da nauči veličinu vjere islama i vrijednost Allahovih dželle-šanuhu i Resulullahovih sallallahu alejhi ve sellem imena i atributa, da nauči Resulullahov sallallahu alejhi ve sellem život i fazilete (vrline, koristi), mu'džize, halove (stanja) dunjaluka, ahireta, Dženneta i Džehennema, meleke, džine, stare ummete, Pejgambere i njihove kitabe, superiornosti koje su specifične za Resulullaha i Kur'ani kerim, živote

njegovog Ala (familije), i njegovih ashaba ridvanullahi teala alejhim edžma'in, halove i alamete (predznake) kijameta, i mnoge druge stvari koje se odnose na dunjaluk i ahiret. U Resulullahovim sallallahu teala alejhi ve sellem hadisi šerifima je akumulirano sve što se odnosi na dunjaluk i ahiret.

Kada shvatimo ovo što je ovdje napisano postaje nam jasno kolike su neznalice oni koji kažu da su beskorisni vjerski propisi koji nisu izvedeni iz hadisi šerifa. U ogromnoj količini znanja koja se nalazi u hadisi šerifima samo je nekoliko hadisi šerifa koji nas podučavaju ibadet i mu'amelat (dio fikha koji nas podučava o načinu kupo-prodaje, interesu, zajedničkom posjedništvu i slično). Njih, prema nekim alimima, ima oko pet stotina [uključujući one koji se ponavljaju nema ih više od hiljade]. Nije moguće ni zamisliti da, od ovako malog broja hadisi šerifa, nijedan od imama četiri mezheba nije čuo za jedan sahih (vjerodostojan) hadis. Svaki sahih hadis je makar jedan imam mezheba uzeo kao svoj dokaz. Musliman koji vidi da izvjesna radnja u njegovom mezhebu nije u skladu sa sahih hadisom treba da tu radnju radi po drugom meshebu čiji je idžtihad baziran na tom hadisi šerifu. Moguće je da je takođe i imam njegovog mezheba čuo za taj hadisi šerif. Moguće je da je on slijedio jedan drugi hadisi šerif za kojeg je razumio ili da je više sahih, ili, da je kasnije rečen pa je anulirao (nesh učinio) prvi hadis-i šerif, ili, ga nije uzeo kao dokaz, radi drugog, samo mudžtehidima poznatog razloga. Dobro je da musliman, koji shvata da je prvi hadisi šerif sahih, napusti idžtihad svog mezheba koji se ne slaže sa tim hadisom i da slijedi ovaj hadis. Ali on, u tom slučaju, mora slijediti drugi mezheb koji je po tom pitanju uzeo taj hadisi šerif za svoj idžtihad, zato što je imam tog drugog mezheba, koji zna dokaze za propise, koje on ne zna, ustanovio da ne postoji ništa što bi sprječilo da se radi u skladu sa tim hadisi šerifom. Međutim, potpuno mu je dozvoljeno i da, po tom pitanju, radi onako kako njegov mezheb nalaže, pošto je, bez sumnje, da se imam njegovog mezheba u svom idžtihadu oslonio na čvrst i ispravan delil. Mukallidu (sljedbenika mezheba) je u islamu dozvoljeno da ne zna mudžtehidov dokaz. Nijedan od imama četiri mezheba nije u svom idžtihadu izašao iz

okvira Kitaba i Sunneta. Njihovi mezhebi su objašnjenje Kitaba i Sunneta. Oni su muslimanima objasnili značenja i propise Kitaba i Sunneta. Oni su objasnili Kitab i Sunnet na način kako ih muslimani mogu shvatiti, i zapisali ta objašnjenja u svoje knjige. Rad imama mezheba rahimehumullahu teala je bio ogromna usluga islamskoj vjeri. Da Allah dželle-šanuhu nije pomogao, sama ljudska moć ne bi nikada bila dovoljna za ovaj posao. Postojanje ovih mezheba je jedan od najjačih dokaza da je Resulullah sallallahu alejhi ve sellem hakk Pejgamber i da je islam sahih vjera.

Razlike u idžtihadima (značenjima ili zaključcima koji je mudžtehid donijeo kroz svoje napore i nastojanja da razumije i shvati skrivena značenja u ajeti kerimu ili hadisi šerifu) naših mezheb imama su samo u onim stvarima koje se odnose na furu-i din (fikh). Među njima nema neslaganja po pitanju usul-i dina (vjerovanja, i'tikada) i imana. Među njima također nema ni razlika u učenjima furu'a koja se smatraju elementarnim (osnovnim) a koja su uzeta iz hadisi šerifa čiji su dokazi preneseni kao tevatur (opštepoznato znanje čije poricanje sigurno izaziva kufr). Oni se samo razlikuju u nekim aspektima koji se odnose na furu-i din. Ovo se desilo zbog razlika u njihovim razumijevanjima jačine dokaza po tim pitanjima. Ove neznatne razlike među njima su [Allahova dželle-šanuhu] milost (rahmet) ovom ummetu. Muslimanima je džaiz (dozvoljeno) slijediti koji god vole mezheb i koji im je lakši. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je unaprijed najavio ove razlike, kao vesele vijesti. Desilo se tačno onako kako je on i prorekao.

U vjerovanju (i'tikadu) nije dozvoljeno činiti idžtihad. To znači da u činjenicama koje se moraju vjerovati nije dozvoljeno upotrebljavati idžtihad. To vodi stranputici (dalaletu) i krivovjerstvu. To je veliki grijeh. U vjerovanju postoji samo jedan ispravan put. Taj put je put mezheba koji se zove **ehli sunnet vel-džema'at**. Razlika za koju je hadisi šerif rekao da je [Allahov dželle-šanuhu] rahmet (milost) je razlika u furu'u, to jest u ahkamu (pravilima ili propisima).

U stvarima u kojima se četiri mezheba razilaze samo je samo jedno mišljenje ispravno. Oni koji rade po ovom ispravnom mišljenju će dobiti dva sevaba (nagrade) dok

će oni koji rade po jednom od neispravnih mišljenja dobiti samo jedan sevab. Činjenica, da je dozvoljeno odustati od jednog mezheba i slijediti drugi, nam pokazuje da su mezhebi rahmet. Međutim, nije nam dozvoljeno slijediti ništa drugo osim ova četiri već postojeća mezheba koja sačinjavaju ehli sunnet. Čak nije dozvoljeno ni slijediti ni ashabe kiram, zato što su njihovi mezhebi, s obzirom da nisu bili zapisani, tokom vremena zaboravljeni. Danas je jedino moguće slijediti islam slijeđenjem jednog od ova četiri mezheba. Imam Ebu Bekr Razi[1] rahime-hullahu teala je takođe rekao da su alimi islama jednoglasno izjavili da nije dozvoljeno [direktno] slijediti ashabe kiram. Ja preporučujem onim koji hoće da potpuno razumiju superiornost mezheba i mudžtehida – a naročito superiornost imama četiri mezheba i činjenicu, da su njihovi mezhebi u okviru Kitaba i Sunneta, i da propisi koje su oni izveli kroz idžmu i kijas nisu njihova mišljenja već su uzeti iz Kitaba i Sunneta – da pročitaju imamove Abdulvehhabove Ša'ranijeve rahime-hullahu teala knjige **Mizan-ul-kubra** i **Mizan-ul-hidrijje**. Ovdje se završava prijevod odlomka iz knjige **Hudždžetullahi alel'alemin**, 771. i naredne stranice. Gore navedeni odlomak koji je preveden sa arapskog originala ne sadrži u sebi nijednu riječ prevodioca. Prevodilac je i ovdje kao i u svim drugim svojim knjigama, koje smo izdali, stavio citate iz drugih knjiga u červrtaste zagrade [ ] kako se tekst, koji momentalno prevodimo, ne bi pomiješao sa tekstom iz drugih knjiga. Knjiga **Hudždžetullahi alel'alemin**, iz koje je ovaj odlomak uzet, je na arapskom jeziku. Ova knjiga je 1394/1974. godine ofsetom reprodukovana u Istanbulu.

Nije tačno da "*Kur'ani kerim ne kaže, 'O vjerski alimi'* " kako se navodi u pitanju. U mnogim ajeti kerimama se hvale učenjaci i znanje (alimi i ilm, ilum). Hazret-i Abdulgani Nablusi ovako piše u svojoj knjizi **Hadika**, "Značenje sedmog ajeti kerima sure **Enbija** kaže, '**Pitajte posjednike zikra (zikr sahibije) o onom što ne znate**.' Ovdje riječ 'zikr' znači znanje. Ovaj ajeti kerim naređuje onim koji ne znaju puno da nađu islamske učenjake (alime)

[1] Ebu Bekr Ahmed Razi je preselio na ahiret 370/980. godine.

i da od njih nauče. Sedmi ajeti kerim sure **Imran** kaže, ‘**Samo oni koji su posjednici znanja (ilm sahibije) razumiju značenja mutešabih ajeta**.’ Osamnaesti ajeti kerim iste sure glasi, ‘**Oni koji su posjednici znanja (ilm sahibije) shvataju da Allah dželle-šanuhu postoji i da je jedan**.’ Osamdeset prvi ajeti kerim sure Kasas kaže, “**Posjednici znanja (ilm sahibije) im rekoše, ‘Sram vas bilo! Ahiretske nagrade (sevabe) koje će Allah dželle-šanuhu dati onima koji imaju iman (vjeruju) i koji rade amel-i salih** (pet osnovnih temelja islama)**, su bolji od ovosvjetskih blagodati (ni’meta)**.’ ” Pedeset šesti ajeti kerim sure **Rum** glasi, “**Ilm i iman sahibije** (posjednici ilma i imana, to jest, oni koji znaju i vjeruju) **će reći, ‘ovo je kijamet koji ste poricali na dunjaluku.’** ” Stotinu osmi ajeti kerim sure Isra kaže, “**Kad posjednici znanja (ilm sahibije) čuju Kur’ani kerim oni čine sedždu i kažu, ‘naš Gospodar nema mana. On ne gazi Svoju riječ.’** ” Pedeset četvrti ajeti kerim sure **Hadždž** kaže, ‘**Ilm sahibije razumiju da je Kur’ani kerim Allahov dželle-šanuhu kelam**.’ Pedeseti ajeti kerim sure **Ankebut** glasi, ‘**Kur’ani kerim je u srcima posjednika znanja (ilm sahibija)**.’ Šesti ajeti kerim sure **Sebe’** glasi, ‘**Posjednici znanja (ilm sahibije) znaju da je Kur’ani kerim Allahov dželle-šanuhu kelam i da je uzrok za Allahovo dželle-šanuhu zadovoljstvo** (rizaluk).’ Jedanaesti ajeti kerim sure **Mudžadele** kaže, ‘**Posjednici znanja (ilm sahibije) će dobiti visoke stepene (deredže) u Džennetu**.’ Dvadeset sedmi ajeti kerim sure **Fatir** glasi, ‘**Samo se posjednici znanja (ilm sahibije) puno plaše Allaha dželle-šanuhu**.’ Četrnaesti ajeti kerim sure **Hudžurat** glasi, ‘**Najbolji od vas je onajkoji se najviše plaši Allaha dželle-šanuhu**.’ Hadisi šerifi koji su navedeni na tri stotine šezdeset petoj stranici knjige **Hadika** kažu, ‘**Allah dželle-šanuhu, meleci, i sva stvorenja, čine dovu za onog ko podučava narod onom što je dobro**.’ i ‘**Na Kijametskom danu će prvo činiti šefa’at Pejgamberi, zatim alimi, a zatim šehidi**.’ i ‘**O ljudi! Znajte da se znanje stiče slušanjem alima ilma**.’ i ‘**Učite ilm! Izučavati ilm je ibadet. Onaj ko izučava ilm kao i onaj ko ga podučava će dobiti onoliko sevaba koliko se dobije za džihad. Podučavati ilm je isto kao i davati sadaku. Učiti ilm od alima je isto kao i klanjati**

tehedždžud namaz.’ Tahrir Buhari[1] rahime-hullahu teala, autor knjige fetvi pod naslovom **Hulasa**, kaže, ‘Čitanje knjige fikha donosi više nagrade na onom svijetu (tj. sevaba) od klanjanja noćnog namaza.’ Jer, naučiti farzove i harame od [alima ili iz njihovih] knjiga je farz. Čitati fikhske knjige, sa ciljem da radimo ono što smo naučili, ili da druge podučavamo, je bolje od tesbih namaza. U jednom se hadisi šerifu kaže, ‘**Izučavati ilm donosi više sevaba od nafile namaza pošto je korisniji onom ko ga uči kao i onom koga ćemo podučavati**’ i ‘**Ko uči da bi druge podučio će dobiti onoliko sevaba koliko će dobiti Siddici**.’ Islamsko znanje se može naučiti samo direktno iz usta učitelja (ustada) ili iz islamskih knjiga. Oni koji kažu da islamske knjige i učitelj (vodič, rehber) nisu potrebni su lažovi i zindici (kafiri). Oni varaju muslimane i vode ih u vječnu propast (felaket). Znanje u vjerskim knjigama je izvedeno iz Kur’ani kerima i hadisi šerifa.” Ovdje se završava prijevod odlomka iz knjige **Hadika**[2].

Allah dželle-šanuhu je poslao Resulullaha, da pozove (učini teblig) i da poduči Kur’an-i kerim. Ashabi kiram su naučili Kur’ani kerim od Resulullaha. Vjerski alimi su ga naučili od ashaba kiram. Svi ostali muslimani su ga naučili od vjerskih alima i iz njihovih knjiga. Hadisi šerifi kažu, “**Ilm** (znanje) **je riznica (hazna). Pitati i učiti je njen ključ**.” i “**Uči i podučavaj ilm!**” i “**Sve ima svoj izvor. Izvor takve su srca arifa** (tj. eksperata u vjerskom znanju. Arifi su oni alimi islama koji znaju ma’rifet tesavvufa i veličinu Allaha dželle-šanuhu i Njegove sifate kroz srčani kešf.)” i “**Podučavati ilm je keffaret za grijehe**.”

Imami Rabbani rahmetullahi alejh piše u u njegovoj knjizi koja se zove **Mektubat** u 193. pismu prvoga toma:

“**Mukellef**, to jest pametna i polno zrela osoba, mora prvo da ispravi i’tikad (vjerovanje) svog imana. Dakle, mukellef treba da nauči akaidsko znanje (tj. osnove vjerovanja) onako kako su ga alimi ehli sunneta napisali (u svojim knjigama) i da prilagodi svoje vjerovanje njihovim učenjima. Da Allah dželle-šanuhu obilno nagradi ove velike

---

[1] Tahrir Buhari je preselio na ahiret 542/1147. godine

[2] Autor knjige Hadika Abdulgani Nablusi, je 1143/1731. godine preselio na ahiret.

islamske učenjake (alime) za njihov trud! Amin. Naučiti ovo znanje, i vjerovati u ispravne zaključke ovih velikana, je jedini način da se na Kijametu izbjegne džehhenemski azab. [Oni koji slijede njihov put se zovu **sunnije**.] Hadisi šerif kaže da će se samo jedna grupa spasiti džehennemske vatre. Ta grupa su oni muslimani koji slijede ove velike alime. Pravi muslimani koji slijede put Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem i njegovih ashaba ridvanullahi alejhim edžma'in su samo ovi muslimani. Pošto svaki inovator (bid'at sahibija), to jest reformator, krivovjernik, i licemjer, koji nosi muslimansko ime tvrdi da su njegova prljava i krivovjerna vjerovanja iz Kitaba i Sunneta, pravo znanje, to jest, znanje koje je dragocjeno i cijenjeno (kimetli), je samo ono znanje koje su iz Kitaba (Kur'ani kerima) i Sunneta (hadis-i šerifa) zaključili veliki alimi ehli sunneta. Svaki krivovjernik sa neispravnim idejama kaže da se je on prilagodio Kitabu i Sunnetu. Prema tome, nije ispravno sve što svako zaključi iz Kitaba i Sunneta.

Knjiga **El-mu'temed**, velikog alima hazreti Tur Puštija, koja je napisana na perzijskom jeziku je jako dragocjena i jako dobra za precizno učenje vjerovanja (i'tikada) ehli sunneta vel-džema'at. Knjiga je pisana jednim vrlo jasnim i razgovijetnim stilom i lako je razumljiva. [Izdavačka kuća **Hakikat Kitabevi** u Istanbulu je 1410/1989 godine izdala ovu knjigu. Fadlullah bin Hasen Turpušti je alim fikha u hanefi mezhebu. On je preselio na ahiret 661/1263. godine.]

Nakon što smo ispravili akaid, ono što se mora vjerovati, mi trebamo iz knjiga fikha koje su napisali alimi ehli sunneta naučiti i poštovati **halal, haram, farz, vadžib, sunnet, mendub** i **mekruh.** Mi ne smijemo čitati otpadničke knjige koje su izdale neznalice (džahili) koje ne shvataju ove velike islamske učenjake (alime). Muslimani čije vjerovanje (i'tikad) nije u skladu sa mezhebom ehli sunneta na ahiretu neće moći izbjeći džehennem. Da nas Allah dželle-šanuhu sačuva! Ako je musliman ehli sunnet mezheba, čiji je vjerovanje ispravano, labav u ibadetu njemu može mu biti oprošteno čak i ako ne se ne pokaje (ako ne učini tevbe). Čak i ako mu ne bude oprošteno on će se na kraju kutarisati (spasiti) džehennema. Najvažnija

stvar je ispraviti svoje vjerovanje (i'tikad). Hadže Ubejdullah-i Ahrar[1] kaddesallahu teala sirrehul'aziz-je rekao, 'Da su mi dati svi kešfovi (otkrovenja) i svi kerameti (natprirodna čuda) a da mi je uskraćeno vjerovanje ehli sunneta vel-džema'at ja bih se smatrao uništenim. Meni ne bi bilo žao ako nemam nijednog ni kešfa ni kerameta, i još i puno grijeha i mana, [samo] ako imam vjerovanje ehli sunneta vel-džema'at.'

Danas su muslimani u Indiji jako usamljeni. Neprijatelji vjere napadaju sa svih strana. Danas, jedan potrošen dinar za služenje (hizmet) islamu donosi više onosvjetskih nagrada (sevaba) od hiljada i hiljada zlatnika potrošenih u neko drugo vrijeme. Najveće služenje islamu je nabavljanje knjiga ehli sunneta, koje podučavaju iman i islam, i njihovo dijeljenje seljacima i omladini. Osoba kojoj je ovo dosuđeno da radi (nasib učinjeno) mora biti radosna i mora se puno Allahu dželle-šanuhu zahvaljivati (šukr činiti). Ta osoba nema pojma koliko je ona sretna i bogata. Služiti islam je uvijek dobro djelo. Međutim, u vrijeme kao što je ovo – kad je islam tako oslabio (za'if) i kada se nastoji, svim snagama, da se lažima i klevetetama islam uništiti – donosi puno više sevaba ako se borimo da raširimo ehli sunnet i'tikad. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je rekao svojim ashabima, '**Vi živite u tako vrijeme da ćete propasti ako obavite devet desetina Allahovih dželle-šanuhu naređenja i zabrana a ne obavite samo jednu. Bićete kažnjeni (u azabu)! Nakon vas će doći tako vrijeme, da će oni, koji obave jednu desetinu naređenja i zabrana biti spašeni**.' [Ovo je napisano u prvom tomu knjige **Miškat-ul-mesabih** u 179. članaku, i u knjizi **Tirmizi**, u dijelu pod naslovom Kitab-ul-fiten u 79 članaku.] Ovaj hadisi šerif nam ukazuje na današnje vrijeme. Trebamo ići u džihad protiv kafira (to jest, boriti se protiv onih koji ne vole i napadaju na muslimane) i znati ko ne voli i napada na muslimane. [Država sa svojom vojskom vodi džihad silom (džihad-i katli). Država izdaje muslimanima naređenje da kao vojnici idu u džihad. U šezdeset petom pismu je takođe napisano i to da je džihad-i kavli, to jeste, džihad putem

[1] Ubejdullah Ahrar je preselio na ahiret 895/1490. godine u gradu Samerkand.

predavanja i članaka, bolji od džihada oružjem (katli džihada).] Mi ne moramo biti ni čovjek sa kerametima ni alim da bi širili knjige i riječi alima ehli sunneta. Svaki musliman se treba boriti da to uradi. Šansa se ne smije propustiti. Na Kijametu će za to svaki musliman biti pitan. Svaki musliman će također biti pitan i zašto se nije borio (i zašto nije bio revnosan) da služi islam. Oni koji se ne bore da rasprostrane ilm-i hale, i koji ne pomažu pojedincima koji to čine, i institucijama koje javno objavljuju (promulgiraju) vjersko znanje, će dugo biti u azabu (mučeni). Izvinjenja i izgovori neće biti uvaženi. Iako su Poslanici alejhimusselam bili najuzvišeniji i najsuperiorniji od svih ljudskih bića oni nikada nisu gledali na svoju ličnu udobnost i rahatluk. Oni su se danonoćno borili da raširе Allahovu dželle-šanuhu vjeru, put u vječnu sreću (se'adet-i ebedijje). Oni su onima koji su od njih tražili mu'džize (natprirodna čuda) odgovarali, '**Allah dželle-šanuhu stvara mu'džize. Moja je dužnost da objavim Allahovu dželle-šanuhu vjeru**.' Allah dželle-šanuhu im je, dok su radili za ovaj cilj, pomogao i stvorio mu'džize. I mi također moramo diseminirati knjige i riječi alima ehli sunneta rahimehumullahu teala i govoriti omladini i prijateljima o niskosti kafira i objelodanjivati laži vjerskih neprijatelja i onih koji koji kleveću i progone muslimane. [Govoriti im o njima i upozoravati ih nije ogovaranje nego je emr-i ma'ruf (savjetovanje)[1]. (Emri ma'ruf znači informisati, prenijeti, i podučavati druge Allahovim dželle-šanuhu naređenjima. Ma'ruf znači stvari koje su u skladu sa Kur'ani kerimom. Na primjer ma'ruf je klanjati pet puta dnevno, postiti mjesec Ramazan-i šerif, dati zekat, ići na hadždž i slično).] Oni koji svojom imovinom, moći, ili profesijom, ne rade za ovaj cilj neće izbjeći azab. Mi trebamo smatrati pretrpljenu muku i progon, radeći za ovaj cilj, velikom srećom i zaradom. Poslanici alejhimussalevat su, dok su objavljivali ljudima Allahove dželle-šanuhu zapovijedi, bili podvrgnuti

---

[1] Svaki musliman mora naučiti vjerovanje ehli sunneta i podučiti ga onim na koje može uticati. Mi trebamo kupovati knjige, časopise, i novine koje objašnjavaju riječi alima ehli sunneta i slati ih našoj mlađoj braći i poznanicima. Mi se trebamo što više boriti i nastojati da ih oni čitaju. Mi isto tako trebamo širiti i knjige koje objelodanjuju prave ciljeve neprijatelja vjere.

napadima neznalica i prostaka. Oni su puno patili. Allahov dželle-šanuhu miljenik Muhammed alejhisselam je rekao, ‘**Nijedan Poslanik nije prepatio ono što sam ja prepatio**.’” Ovdje završava prijevod iz Mektubata.

[Svaki musliman mora da nauči vjerovanje (i’tikad) ehli sunneta i da ga podući onim koji ga poštuju (na koje ima uticaja). On mora da kupi knjige koje sadrže riječi ili izreke alima ehli sunneta i da ih pošalje omladini koju zna. On treba što više nastoji da oni (omladina) čitaju te knjige. On treba da širi knjige koje nam govore o unutrašnjim neprijateljima islama (neprijateljima islama koji nose muslimansko ime).]

Alimi četiri mezheba, koji su došli na nivo idžtihada, spadaju u alime ehli sunneta koji su pokazali svim muslimanima na zemaljskoj kugli pravi put i koji su nam, bez promjene i interpolacije (kvarenja prvobitnog teksta umetanjem i dodavanjem), pokazali pravu vjeru Muhammeda alejhisselam. Četiri od ovih alima su bila posebno istaknuta. Prvi od ove četvorice je bio **Imam a’zam Ebu Hanife Nu’man bin Sabit** rahime-hullahu teala. On je bio najveći među alimima islama. On je vođa (reis) ehli sunneta. Njegova biografija je napisana u knjigama na turskom jeziku koje se zovu **Se’adet-i Ebedijje** i **Faideli Bilgiler**. On je rođen 80/699. godine u gradu Kufi. On je 150/767. postao u Bagdadu šehid.

Drugi od ove četvorice je veliki alim, **Imam Malik bin Enes** rahime-hullahu teala. U knjizi Ibni Abidin piše da je on živio osamdeset devet godina. Njegov djed je bio Malik bin Ebi Amir.

Treći od ove četvorice je zjenica oka alima islama, **Imam Muhammed bin Idris Šafi’i** rahime-hullahu teala. On je rođen 150/767. u Gazi (Palestini). Preselio je na ahiret 204/820. godine u Egiptu

Četvrti od ova četiri je **Imam Ahmed bin Hanbel** rahime-hullahu teala. On je 164/780. rođen u Bagdadu gdje je 241/855. i preselio na ahiret. On je glavni stub zgrade islama.

Danas ko ne slijedi jednog od ova četiri velika imama je u velikoj opasnosti. On je u otpadništvu, krivovjerstvu. Pored njih je bilo i još puno drugih alima ehli sunneta koji

su imali ispravne mezhebe. Međutim njihovi mezhebi su, pošto nisu bili zapisani u knjige, tokom vremena zaboravljeni. Na primjer, među ovim alimima su sedam velikih alima Medine koje nazivamo **Fukaha-i seb'a**[1], kao i **Omer bin Abdul'aziz, Sufjan bin Ujejne**[2]**, Ishak bin Rahevejh, Davud-i Tai, Amir bin Šerahil-i Ša'bi, Lejs bin Sa'd, A'meš, Muhammed bin Džerir Taberi, Sufjan-i Sevri**[3] i **Abdurrahman Evzai** rahimehumullahi teala.

Svi ashabi kiram radijallahu teala anhum edžma'in su zvijezde vodilje. Svaki od njih je bio dovoljan da izvede cijeli svijet na pravi put. Oni su svi bili mudžtehidi. Svaki od njih je imao svoj mezheb. Ali, njih nije moguće slijediti pošto njihovi mezhebi nisu zapisani u knjige. Mezhebe četiri imama, to jeste ono što treba vjerovati i raditi, su sakupili i objasnili njihovi učenici. Danas svaki musliman mora pripadati mezhebu jednog od gore navedena četiri imama i živjeti i ibadetiti u skladu sa tim mezhebom. [Ko ne slijedi jedan od ova četiri mezheba on ne pripada **ehli sunnetu**. Molimo našeg čitaoca da pročita uvod u ovu knjigu.]

Među učenicima ova četiri imama dvojica su došla na vrlo visok nivo u podučavanju i širenju vjerovanja (imana). Tako su nastala dva mezheba u vjerovanju (i'tikadu, imanu). Ispravno vjerovanje (iman) po Kur'ani kerimu i hadisi šerifu je samo ono vjerovanje koje su nam pokazala ova dva imama. Ova dvojica koja su po svijetu raširila iman ehli sunneta su grupa spasa (firka-i nadžijje). Jedan od njih dvojice je **Ebul-Hasen Eš'ari** rahime-hullahu teala. On je rođen 226/879. godine u Basri a preselio je na onaj svijet 330/941. godine u Bagdadu. Drugi je **Mensur-i Maturidi** rahime-hullahu teala, koji je 333/944. godine preselio na ahiret u gradu Samerkandu. U vjerovanju (imanu) svaki

---

[1] Sedam velikih alima Medine, koji se zovemo **Fukaha-i seb'a** su: Sa'id ibni Musejjib, Kasim bin Muhammed bin Ebi Bekr-i Siddik, Urve-tebniz-Zubejr, Haridže-tebni-Zejd, Ebu Seleme-tebni-Abdurrahman bin Avf, Ubejdullah ibni Utbe ve Ebu Ejjub Sulejman-radijallahu anhum.

[2] Sufjan bin Ujejne je 198/813. godine preselio na ahiret u Mekki.

[3] Sufjan-i Sevri je 161/778. godine preselio na ahiret u Basri.

musliman mora da slijedi jednog od ova dva velika imama.

Tarikat (derviški put) Evlija je istina (hakk)[1]. Evlije nisu ni za dlaku skrenule iz islama. [U svakom stoljeću je bilo lažova i krivovjernika koji su koristili vjeru da bi zaradili ovaj svijet, i koji su se prerušavali u Evlije, muršide (duhovne učitelje)[2], vjerske ljude i vjerske autoritete (stručnjake). Takvi zli ljudi postoje i dan danas u svakoj profesiji, u svakoj grani radinosti i umjetnosti, i na svakom službenom položaju. Bilo bi nepravedno i neuko, gledajući u one koji u tuđoj nevolji nalaze svoje zadovoljstvo i dobitak, kaljati sve ljude i sve struke sa kojima su oni pomiješani. Ovakav stav bi samo pomogao onim koji su skloni neslozi. Mi ne smijemo biti izazvani da govorimo loše o alimima islama i ehlii tesavvufu, čije usluge pune časne stranice istorije, samo zato što ima krivovjernika, džahila i lažnih tarikatdžija. Mi moramo znati da su oni koji ih kleveću nepravedni.] Evlije imaju keramete. Svi njihovi kerameti su hakk (istiniti) i tačni. Imam Jafi'i[3] kaže, "Kerameti Gavs-us-sekalejna mevlane Abdulkadira Gejlanija[4] kaddesallahu teala sirrehul'aziz, su tako čuveni da se u njih ne smije posumnjati ili ne vjerovati pošto je tevatur dokaz (sened) za njihovu istinitost (to znači da su oni opšte poznati i da za njih zna svako)."

Nije dozvoljeno imitirati druge i zvati nekoga ko klanja kafirom sve dok se njegovo nevjerstvo (kufr) ne shvati iz njegovih javno izgovorenih riječi, bez zarureta (jake potrebe ili primore), ili upotrebom nečega što izaziva da takva osoba postane kafir. Ne smijemo ga kleti (la'net činiti) sve dok za sigurno ne znamo da je umro kao kafir. Čak ni kafire nije dozvoljeno kleti. Zato je bolje ne kleti Jezida.

---

[1] Tarikat je put na kom se nastoji i podučava znanje koje mora se mora uraditi da bi se svakog momenta mislilo na Allaha dželle-šanuhu, očistilo srce, i bilo u stanju da se okusi slast vjere; Evlije su osobe koje Allah dželle-šanuhu voli, svete osobe.

[2] Muršid-i kamil je veliki alim islama koji upućuje narod na pravi put

[3] Abdullah Jafi'i je 768/1367. godine preselio na ahiret u Mekki.

[4] Abdulkadir Gejlani je 561/1161. godine preselio na ahiret u Bagdadu.

5 – Peti od šest osnovnih temelja imana je “**Vjerovati u Ahiretski dan** (Sudnji dan, Zadnji dan).” Ovo vrijeme počinje od momenta kad osoba umre i nastavlja se do kraja Kijameta. Ovaj dan se zove Zadnji dan zato što iza njega nema noći, ili, zato što dolazi poslije ovosvjetskog života. Ovaj dan, koji je pomenut u hadis-i šerifu, nije kao dani koje mi znamo. On označava jedan vremenski period. Nama nije rečeno kada će biti Kijamet. Niko ne može proračunati njegov dolazak. Poslanik sallallahu alejhi ve sellem je nagovijestio njegove mnoge predznake (alamete). Hazreti Mehdi[1] će doći. Isa alejhisselam će se spustiti s neba u Damasku. Dedždžal[2] će se pojaviti. Narod zvani Je'džudž i Me'džudž[3] će uznemiriti sav svijet. Sunce će izaći sa zapada. Biće veliki zemljotresi. Vjersko znanje će biti zaboravljeno. Griješenje i sve što nevalja će biti u porastu. Nevjernici, nemoralni i nepošteni ljudi će biti vođe. Allahova dželle-šanuhu naređenja će biti zabranjena. Harami će se svugdje i na svakom koraku činiti. U Jemenu

---

[1] Hazreti Mehdi će biti potomak Poslanika Muhammeda alejhisselam. Njegovo ime će biti Muhammed. Ime njegovog oca će biti Abdullah. On će biti vođa muslimana, ojačati islam, i svugdje će ga raširiti. On će se boriti zajedno sa Isaom alejhisselam protiv Dedždžala i zajedno će ga ubiti. Muslimani će se za vrijeme njegovog vremena svukud nastaniti i živjeti u miru i udobnosti.

[2] Dedždžal (kojeg hrišćani zovu Antihrist, a čije će ime takođe biti i Mesih, zato što će biti čuven u cijelom svijetu) će biti sin jednog židova iz Horasana (sjeverni dio Irana) i neprijatelj islama. On će imati ogromnu vojsku. On će ubijati muslimane i prouzrokovaće nemire i nerede na Bliskom Istoku. Hazreti Mehdi će ga poslije borbe u kojoj će se proliti mnogo krvi ubiti. U Abdulvehhebovoj Ša'ranijevoj knjizi **Muhtesaru tazkiret-ul kurtubi** (drugo izdanje, Istanbul, 1302.) se navode izvještaji (reference) koji kažu da će Dedždžalovo ime biti Ibni Sejjid.

[3] U Kur'an-i kerimu piše da su Je'džudž i Me'džudž dva zla naroda koji su u davna vremena ostavljeni iza zida koja će se pred kraj svijeta rasprostraniti po svijetu. To ne znači da je taj zid već pronađen, niti da toga naroda danas ima puno uzimajući u obzir da se arheoloskim istraživanjima ispod zemlje otkopavaju čitavi gradovi kao i morski fosili na planinskim vrhuncima. U stvari, moglo bi se misliti da će se, kao što je hiljadu miliona današnjih ljudi postalo od dvije osobe, tako i ta dva naroda raširiti po svijetu umnožavajući se od nekoliko osoba za koje niko ne zna gdje su.

će se pojaviti vatra. Nebo i planine će se raskomadati. Sunce i mjesec će pocrnjeti. Mora će se pomiješati, proključati, i presušiti.

Musliman koji griješi se zove **fasik** (grešnik). Fasici i svi kafiri će biti u kaburskoj patnji (azabu). Ovo se bez sumnje i sa potpunim uvjerenjem mora vjerovati. Mrtvac će se nakon ukopa povratiti u nama nepoznat život i biće ili u udobnosti ili u patnji. Kako nam je rečeno u hadisi šerifu dva meleka, koji se zovu **Munker** i **Nekir**, će doći u njegov mezar u obliku dvije nepoznate i strašne osobe i počeće ga ispitivati. Prema jednim alimima ispitivanje u mezaru će biti o osnovama vjerovanja (akaida) dok će prema drugim alimima biti svo vjerovanje. [Mi iz ovoga razloga moramo naučiti djecu odgovore na slijedeća pitanja. Ko je tvoj Gospodar (Rabb)? Koja je tvoja vjera (din)? Kojim ti sljedbenicima (ummetu) pripadaš? Koja je tvoja Sveta knjiga (kitab)? Šta ti je kibla? Koji mezheb slijediš u vjerovanju i djelima (i'tikadu i amelu)? U knjizi **Tezkire-i Kurtubi**[1] piše da oni koji nisu ehli sunnet neće moći ispravno odgovoriti na ova pitanja.] Grob onih koji precizno odgovore na pitanja će se proširiti i u njihovom grobu će se otvoriti prozor prema Džennetu. Oni će svake zore i sumraka (sabaha i akšama) vidjeti svoje mjesto u Džennetu a meleci će ih služiti i donositi lijepe vijesti. Onaj ko ne odgovori ispravno će biti jako strahovito udaran željeznim buzdovanima. Svako stvorenje osim ljudi i džina će čuti njegovu kuknjavu i pomaganje. Njegov grob će se toliko stisnuti da će on osjetiti kako mu kosti jedna kroz drugu prolaze. U njegovom grobu će se otvoriti rupa prema Džehennemu. On će svakog sabaha i akšama vidjeti svoje mjesto u Džehennemu. Njega će u njegovom kabru sve do proživljenja (mahšera) ovako teško tuči i mučiti. (Mahšer je mjesto suđenja na onom svijetu, skup, mjesto gdje će se sav svijet iskupiti na Sudnjem danu).

Mi moramo vjerovati u život poslije smrti. Meso i kosti nakon što su istruhli i postali zemlja i gas će se ponovo ujediniti. Duše će ponovo ući u svoja tijela i svi će ustati iz svojih grobova. Ovo se zato zove **Kijametski dan** (ili Dan

---

[1] Muhammed Kurtubi maliki, autor knjige **Tezkire**, je preselio na ahiret 671/1272. godine.

proživljavanja, Sudnji dan, Smak svijeta).

[Biljke uzimaju iz vazduha ugljen dioksid a iz zemlje vodu i mineralne sastojke. One ih u sebi ujedinjuju jedne sa drugim i od njih prave organske materije, živu materiju naših organa. Danas nam je poznato da se hemijska reakcija za koju je potrebno nekoliko godina dešava, uz pomoć katalizatora, u vremenu manjem od jedne sekunde. Slično tome će i Allah dželle-šanuhu, u jednom momentu, sjediniti u grobu vodu, ugljen dioksid, i mineralne materije, i stvoriti organske materije i žive organe. Muhbir-i sadik (onaj koji govori samo istinu, to jeste Muhammed Mustafa sallallahu alejhi ve sellem) je rekao da ćemo ovako biti proživljeni. Nauka nam pokazuje da se ovo i na ovom svijetu dešava.]

Sva živa stvorenja će se iskupiti na mjestu koje se zove **Mahšer**. Knjige djela će letjeti njihovim vlasnicima. Kudret sahibija (Posjednik Svemoći, uzvišeni Allah dželle-šanuhu), stvaralac zemlje, nebesa, zvijezda, i svih čestica, će dati da se ovo sve desi. Allahov dželle-šanuhu Resul, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao da će se ovo sve ovako desiti. Nema sumnje da je sve ono što je on rekao istina. To će se sigurno sve desiti.

Salih i dobri vjernici će dobiti knjige svojih djela sa svoje desne strane. Grešnici i loši ljudi će dobiti svoje knjige djela pozadi (iza leđa) ili sa svoje lijeve strane. Svako djelo, dobro ili zlo, veliko ili malo, tajno ili javno učinjeno, će biti zapisano u toj knjizi. Čak će Allah dželle-šanuhu, koji sve zna, otkriti i ona djela koja su nepoznata melecima zvanim **Kiramen katibin**. Naši organi će svjedočiti protiv nas. Mi ćemo biti pitani za sve. Na Mahšeru će se, ako to Allah dželle-šanuhu bude htio, otkriti svako tajno djelo. Meleci će biti pitani šta su na zemlji i na nebu radili? Poslanici salevatullahi teala ve teslimatuhu alejhim edžma'in će biti pitani kako su izvršili svoje dužnosti i kako su ljudima objavili Allahove dželle-šanuhu propise (hukmove)? Ljudi će biti pitani kako su slijedili Poslanike, kako su izvršavali dužnosti koje su im objavljene, i kako su pazili na tuđa prava (hakove). Oni koji imaju iman, dobar amel (djela), i lijep ahlak (lijepu narav i ponašanje, moralne vrijednosti) će biti nagrađeni na Mahšeru dok će oni sa lošom naravi i djelima biti strogo kažnjeni.

Allah dželle-šanuhu će kazniti neke mu'mine za male grijehe, dok će nekim mu'minima oprostiti Svojim fadlom (darežljivošću), ihsanom (dobročinstvom) i afuvom (oprostom) i velike i male džunahe. On nikada neće oprostiti nevjerstvo (kufr) i širk (mnogoboštvo, politeizam). On će, ako to hoće, oprostiti svaki drugi grijeh. On će, ako to hoće, mučiti za najmanji grijeh. On je rekao da neće nikada oprostiti kufr i širk. Kafiri sa ili bez Svetih knjiga, to jeste, oni koji ne vjeruju da je Muhammed alejhisselam Pejgamber za sve ljude, i koji ne odobravaju samo ijedan od Njegovih propisa (ahkama), to jeste naređenje (emrova) će sigurno biti stavljeni u Džehennem i vječno će biti mučeni (u azabu).

Na Kijametskom danu će biti **mizan** (vaga, terazije), kojim će se vagati djela i ponašanja. Mi ne znamo kako taj mizan izgleda. Mizan će biti toliko veliki da će na njegov jedan tas moći stati i zemlja i nebo. Njegov tas (plitki tanjir na vagi) za dobra djela će biti sjajan i desno od Arša, kod Dženneta, dok će tas za grijehe biti crn, i lijevo od Arša, kod Džehennema. Djela, riječi, misli, i pogledi, koji su učinjeni na dunjaluku, će tamo imati oblik i biće vagani na ovoj vazi koja nema sličnosti sa ovosvjetskim vagama. Dobra djela će biti u obliku svijetlih figura a loša djela će imati crne i ružne figure. Rečeno je da će se teži tas vage dizati a lakši spuštati. Prema nekim alimima rahimehumullahu teala će biti više vrsta terazija (vaga). Puno drugih je reklo da u islamu nije rečeno jasno kako će mizan izgledati i koliko će ih biti, tako da je bolje o tome ni ne razmišljati[1].

Tamo će biti i (most koji se zove) **Sirat ćuprija**. Allah dželle-šanuhu će narediti pa će se preko Džehennema stvoriti most (Sirat ćupriju). Svakome će biti naređeno da preko njeg pređe. Tog dana će svi Poslanici moliti, "Ja Rabbi! Daj nam selamet (spas)! Džennetlije će ga lako preći i doći do Dženneta. Neki će ga preći brzinom munje, neki kao vjetar, a neki brzinom galopirajućeg konja. Sirat ćuprija je tanja od dlake a oštrija od sablje. Ona je slična slijeđenju islama na ovom svijetu. Precizno slijediti islam je isto što i preći preko Sirat ćuprije. Oni koji se odupiru ćulnim

[1] Drugim rječima bezkorisno je nastojati zamisliti izgled vage.

željama svoga nefsa će preći brzo preko Sirat ćuprije. Oni koji slijede svoj nefs i ne slijede islam će teško preći preko Sirat ćuprije. Allah dželle-šanuhu je zbog ovog nazvao pravi put **Sirat-i mustakim**. Ova sličnost u imenima nam ističe činjenicu da je život u okviru islama kao prelazak preko Sirat ćuprije. Oni koji su zaslužili Džehennem će se okliznuti i pasti sa Sirata u Džehennem.

Tamo će biti i **vrelo Kevser** koje je rezervisano za našeg Pejgambera Muhammeda Mustafu sallallahu alejhi ve sellem. Ono je toliko veliko da treba, da bi preko njega prešli, putovati mjesec dana. Njegova voda je bjelja od mlijeka. Njegov miris je ljepši od miska. Oko njega ima više čaša za pijenje od zvijezda na nebu. Ko se jednom napije njegove vode neće nikad više ožedniti pa čak da je i u Džehennemu.

Šefa'at (zauzimanje, posredovanje) je istina (hakk). Poslanici, Evlije, salih (dobri) muslimani, i meleci, će sa Allahovom dželle-šanuhu dozvolom (izunom) posredovati (tj. šefa'at činiti) za oprost malih i velikih grijeha onih muslimana koji su umrli bez tevbe i njihov šefa'at će biti uslišan (kabul). [Našje Poslanik sallallahu teala alejhi ve sellem je rekao, "**Ja ću činiti šefa'at za one iz mog ummeta koji imaju velike grijehe.**"] Na Mahšeru će biti pet vrsta šefa'ata:

Prvo, griješnici će, umorni od gužve i dugog čekanja na mahšeru Kijametskog dana, kukati i moliti da suđenje što prije počne. Za ovo će biti šefa'at.

Drugo, biće šefa'at za ispitivanje, da ono bude lako i brzo.

Treće, biće šefa'at za grešne muslimane da ne padnu sa Sirata u Džehennem i da budu spašeni od Džehennemske kazne.

Četvrto, biće šefa'at za pravovjerne (mu'mine) koji imaju puno grijeha da izađu iz Džehennema.

Peto, biće šefa'at za unapređenje muslimana na veći džennetski nivo ili stepen (deredžu). Iako će tamo biti bezbrojni ni'meti (blagodati) i vječni ostanak, tamo ima osam nivoa ili stepeni (deredža). Deredža (stepen) i makam (stanje, položaj) svake osobe će biti prema visini imana i djela te osobe.

Džennet i Džehennem već sad postoje. Džennet je iznad sedam nebesa. Džehennem je ispod svega. Ima osam Dženneta i sedam Džehennema. Džennet je veći od Zemlje, Sunca, i neba. Džehennem je puno veći od Sunca.

6 – Zadnji od šest osnovnih temelja imana je, "**vjerovati u kader** [to jeste, da su i] **hajr** (dobro) **i šer** (zlo) **od Allaha dželle-šanuhu**." Sve što se ljudskim bićima dešava, dobro, zlo, korist, šteta, zarada, gubitak, se isključivo dešava po Allahovom dželle-šanuhu određenju. Leksičko značenje riječi **Kader** je mjerenje, hukm, i emr. Kader takođe znači čokluk (mnogota, puno, velika količina) i ogromno. Allahovo dželle-šanuhu ezeli predodređenje (tj. predodređenje u vječnoj prošlosti) za postojanje nečeg se zove kader. Momenat u kom se kader desi, to jest ono što je određeno, se zove **Kaza**. Riječi kaza i kader se upotrebljavaju takođe i naizmjenično. Dakle, kaza je Allahovo dželle-šanuhu ezeli predodređenje za sve što će On stvoriti od ezela do ebeda (od vječnosti u prošlosti do vječnosti u budućnosti). Kader je sve ono što je stvoreno u skladu sa kazom, ni manje ni više. Allah dželle-šanuhu je znao u vječnoj prošlosti sve šta će se dogoditi. Ovo Njegovo znanje se zove **Kaza i kader**. Stari grčki filozofi su to zvali vječna usluga (inajet-i ezelijje). Sva stvorenja su nastala iz kaze. Stvaranje stvari prema Njegovom znanju u vječnoj (ezeli) prošlosti se zove kaza i kader. U vjerovanju kadera mi moramo sigurno i bez sumnje znati i vjerovati da će se, ako je Allahu dželle-šanuhu u vječnoj prošlosti htio da nešto stvori, to sigurno desiti tačno onako kako je to On htio, ni manje ni više. Nemoguće je da ne postoji nešto što je On odlučio da stvori i da postoji nešto što On nije odlučio da stvori.

Allahovo dželle-šanuhu znanje u vječnoj prošlosti (ezeli) obuhvata sve životinje, biljke, neživa stvorenja [čvrsta stanja, tečnosti, gasove, zvijezde, molekule, atome, elektrone, elektromagnetske valove, pokrete svakog stvorenja, sve fizičke procese, sve hemijske i nuklearne reakcije, sve fiziološke procese živih bića], postojanje ili nepostojanje svega, dobra i zla djela ljudskih bića, njihovu kazna na dunjaluku i na ahiretu, i sve drugo. On je to sve znao u vječnoj prošlosti (ezelu). Allah dželle-šanuhu stvara sve, i dobra i zla djela ljudskih bića, njihovo muslimanstvo

i njihov kufur, njihov svaki dobrovoljni i prisilni pokret. On je sam taj koji sve stvara i daje da se desi preko posrednika (sebeba). On sve stvara kroz posrednike (sebebe).

Na primjer, vatra gori. U stvarnosti, Allah dželle-šanuhu stvara gorenje. Vatra nema veze sa gorenjem. Međutim, Njegov običaj (adet) je da sve dok vatra nešto ne dotakne ne stvori gorenje. (On stvara i vatru (posrednika) i gorenje, njen efekat) [Vatra samo zagrijava do temperature palenja. Vatra nije ta koja sjedinjuje ugljenik i vodonik sa kiseonikom u organskim materijama niti ona daje da se elektroni kreću. Oni koji ne znaju istinu predpostavljaju da to vatra čini. Ni vatra, ni kiseonik, ni temperatura, ni pokreti elektrona, ne proizvode reakciju gorenja. Samo Allah dželle-šanuhu proizvodi gorenje. Dijete koje ide u osnovnu školu ne odobrava izjavu, "vatra gori." Ono kaže da "zrak gori." Oni koji su završili malu maturu ne uvažavaju ni to već kažu, "kiseonik u zraku gori." Oni sa velikom maturom kažu da gorenje nije specifično samo za kiseonik nego da svaki elemenat kada primi elektron gori. Studenti na fakultetu uzimaju u obzir pored materije i energiju. Dakle vidimo da sve što više znamo sve više dolazimo do pravog saznanja, i shvatamo da ima puno posrednika (sebeba) iza stvari koje smatramo posrednicima (sebebima). Poslanici alejhimusselam, koji su bili na vrhuncu znanja, nauke, i tehnike, i koji su mogli vidjeti stvarnost (istinu) svega, i velika ulema (ulema-i kebir) rahimehumullahu teala, koja ih je strogo i u stopu slijedila, i koja je dobila kapljice znanja iz njihovog okeana znanja, su istakli da su stvari koje se danas smatraju zapaljivim i konstruktivnim u stvari samo nemoćni i bijedni posrednici (vasita) i stvorenja (mahluk) i da je samo Allah dželle-šanuhu istinski (hakiki) stvaralac i graditelj a ne ovi sebebi (tj. posrednici, stvari).] Samo je Allah dželle-šanuhu onaj koji izaziva gorenje. On može i bez vatre nešto izgoriti ali je Njegov običaj da sagorijeva vatrom. Ako On neće da nešto izgori On spriječi gorenje čak i u vatri. On nije dozvolio da vatra izgori Ibrahima alejhisselam. On je, zato što je puno volio Ibrahima alejhisselam, zaustavio Svoj običaj. [U stvari, Allah dželle-šanuhu je stvorio i materije koje sprečavaju gorenje vatre. Hemičari otkrivaju ove materije.]

Da je to Allah dželle-šanuhu htio On je mogao stvoriti

sve bez sebeba (sredstva, posrednika). On je mogao paliti bez vatre. On nas je mogao nahraniti bez jela. On nam je mogao dati da letimo bez aviona. On nam je mogao dati da bez radia čujemo iz velikih udaljenosti. Međutim, On je, stvarajući sve kroz posrednike, učinio ljudima uslugu. On je htio da stvori izvjesne stvari kroz izvjesne posrednike. On je sakrio u posrednicima Svoju moć. Ko hoće da mu On nešto stvori on se mora čvrsto uhvati za posrednike i tako dobiti ono što želi. [Ko hoće da upali lampu upotrijebi šibicu. Ko hoće da iz maslina dobije ulje upotrijebi presu. Ko ima glavobolju uzme aspirin. Ko hoće da ode u Džennet i da dobije bezbrojne blagodati slijedi islam. Ko u sebe opali iz pištolja, ili popije otrov, umre. Ko se oznojen napije hladne vode razboli se. Ko griješenjem izgubi iman ide u Džehennem. Kojeg god posrednika (sebeb) upotrijebimo dobijemo ono za što je taj posrednik namijenjen. Ko čita knjige islama naući islam, zavoli ga, i postane musliman. Ko živi među onim koji ne vjeruju i sluša šta oni govore postane vjerski neuk. Većina od onih koji su vjerski neuki postanu kafiri. Kada sjednemo na prevozno sredstvo, idemo tamo, gdje je određeno da to prevozno sredstvo ide.]

Da Allah dželle-šanuhu nije stvorio Svoj rad kroz posrednike (sebebe) niko ne bi nikog trebao. Svi bi sve tražili direktno od Allaha dželle-šanuhu i ne bi imali nikakvo utočište. Među narodom ne bi bilo društvenih odnosa kao što su predpostavljeni i podčinjeni, poslovođa i radnik, učenik i učitelj, i tako dalje. Ovaj i onaj svijet bi bili u neredu. Ne bi bilo razlike između lijepog i ružnog, dobrog i zlog, poslušnog i neposlušnog.

Da je Allah dželle-šanuhu to htio On bi stvorio Svoj običaj (adet) na drukčiji način. On bi sve po njemu stvorio. Na primjer da je On to tako htio On bi stavio sve kafire i sve one koji su opijeni dunjalučkim zadovoljstvima i sve one koji vrijeđaju druge i sve prevarante u Džennet, a one koji Ga ibadete i koji su dobri u Džehennem. Ali ajeti kerimi i hadisi šerifi nam pokazuju da On to nije tako htio.

On stvara sve ihtijar (dobrovoljne) radnje i pokrete ljudskih bića. On je kod Svojih robova stvorio **ihtijar** (slobodu izbora i odabiranje) i **irade** (želju, volju) i učinio da oni budu sebebi (sredstva, posrednici, razlozi) za stvaranje

njihovih djela. Kada osoba hoće da nešto učini Allah dželle-šanuhu to stvori, ako to i On takođe hoće. Ako osoba nešto neće i ne želi Allah dželle-šanuhu to ne stvori, ako to i On takođe neće. Allah dželle-šanuhu ne stvara samo na osnovu ljudske volje i želje. On stvara samo ako to i On takođe hoće. Allahovo dželle-šanuhu stvaranje čovjekovih izabranih djela je slično primjeru vatre gdje On stvara gorenje onoga što ona dotakne a ne stvara gorenje onoga što ona ne dotakne. Kad oštrica noža takne nešto On stvori sječenje. Nož ne siječe. Allah dželle-šanuhu siječe. Drugim riječima, On stvara čovjekova izabrana, to jest, neobavezna i svjesna djela, kroz posrednike (sebebe) koje On izabere za ta djela, više voli, i želi. Međutim, zbivanja u prirodi su stvorena onda kada to Allah dželle-šanuhu hoće, preko drugih sebeba i ona nisu ovisna o čovjekovom izboru. Nema drugog stvaraoca osim Njega. On sam stvara svaki pokret svega, svih sunca, čestica, kapljica, ćelija, klica, atoma, i njihovu strukturu i karakteristike. Ali, ima razlike između pokreta mrtvih materija, i izabranih, svjesnih, i namjernih pokreta ljudi i životinja. Kada čovjek ili životinja odluče, hoće, žele, ili vole da nešto urade, On im dadne da oni imaju uticaj pa to onda stvori ako to takođe i On hoće. Čovjekova radnja nije u čovjekovoj moći. U stvari on čak i ne zna kako on na nju utiče. [Svaka njegova radnja je rezultat mnogih fizičkih i hemijskih reakcija.] U pokretima mrtvih stvorenja nema izbora. Kad vatra nešto takne Allah dželle-šanuhu stvara gorenje. Gorenje nije proizvod vatrine želje i izbora.

[Allah dželle-šanuhu takođe hoće i stvara dobre i korisne želje Svojih robova koje On voli i sažaljeva. On niti hoće da stvori niti želi da se njihove zle i štetne želje ostvare. Djela ovih Njemu dragih robova su uvijek dobra i korisna. Oni se žaloste zato što nisu bili u stanju da urade više, međutim, kada bi razmislili i shvatili da ta djela nisu stvorena zato što su štetna oni se ne bi žalostili. Oni bi trebali, umjesto da žale, biti zadovoljni sa takvom situacijom i puno se zahvaljivati (činiti šukr) Allahu dželle-šanuhu zato što je On u htio u vječnoj prošlosti (ezelu) da stvori čovjekov slobodni izbor (ihtijar) nakon što su njihova srca dobrovoljno odabrala (učinila ihtijar) i poželjela (irade). Allah dželle-šanuhu je to tako htio. Da On to nije tako htio

u vječnoj prošlosti (u ezelu) On bi uvijek, čak i naše izabrane radnje, stvarao, silom, nehotično, i bez naše volje. Njegovo stvaranje naših izabranih i svjesnih radnji nakon što smo ih mi poželjeli je zato što je On to tako htio u vječnoj prošlosti (ezelu). Dakle, Njegova volja (irade) je jedini dominantni faktor.]

Čovjekove svjesne radnje se dešavaju na dva načina. Prvo su umiješani čovjekov srčani izbor (ihtijar), želja (irade) i moć (kudret). Čovjekova djela se zato nazivaju **kesb** (sticanje). Kesb je čovjekov atribut. Drugo je Allahovo dželle-šanuhu stvaranje. Allahova dželle-šanuhu naređenja (emr), zabrane, sevabi (onosvjetske nagrade) i azabi (kazne, patnje) su zato što čovjek ima kesb. Allah dželle-šanuhu kaže u značenju devedeset šestog ajeti kerima sure **Saffat**, "**Allah dželle-šanuhu je stvorio i vas i vaša djela**." Ovaj ajeti kerim ne samo da pokazuje da ljudi imaju kesb, to jest da oni srcem žele svoja djela već i to da oni u svojim djelima i poslovima imaju i **irade-i džuz'ijje** (to jest djelomičnu slobodnu volju) i da ih niko ne tjera da ih oni rade. Ona se zato zovu **ljudska djela**. Na primjer, kažemo, Alija je udario i razbio. To nam u isto vrijeme pokazuje i da je sve stvoreno sa kazaom i kaderom.

Da bi se čovjekovo djelo stvorilo on mora prvo srcem izabrati i poželjeti. Čovjek želi ono što je u granici njegove moći. Ova žudnja, ili želja, se zove sticanje (**kesb**). Merhum Amidi je rekao da je kesb sebeb (posrednik, uzrok, povod) i da izaziva i utiče na stvaranje djela. Međutim, nije pogrešno ni reći da kesb nema uticaja na stvaranje čovjekovog slobodnog izbora (ihtijara) zato što ono što čovjek želi i ono što je stvoreno nije drukčije jedno od drugog. Prema tome, čovjek ne može učiniti šta god hoće pošto se takođe može desiti i ono što on neće. Kad bi čovjek radio sve što hoće, i kada se ne bi desilo ono što on neće, onda on ne bi bio čovjek nego bi on tvrdio uluhijjet (da je Allah dželle-šanuhu). Allah dželle-šanuhu je dao Njegovim ljudskim stvorenjima Svojom uslužnošću (lutfom) i dobročinstvom (ihsanom) onoliko snage (kuvveta) i moći (kudreta) koliko im je potrebno da mogu izvršavati Njegova naređenja i zabrane. Na primjer, ko je zdrav i dovoljno bogat može jednom u životu obaviti hadždž. Mi možemo postiti po danu jedan mjesec dana u godini kada vidimo

mlađak (hilal) mjeseca Ramazana. U dvadeset četiri sata možemo klanjati pet puta. Ko ima imovine preko nisaba može dati jednu četrdesetinu muslimanima, u zlatu ili srebru, kao zekat, jednu hidžri godinu nakon što mu je imovina prešla nisab[1]. Dakle, čovjek ako hoće radi svoja dobrovoljna djela i ne radi ih ako to neće. I ovdje se ogleda Allahova dželle-šanuhu veličina. Pošto neznalice i idioti nisu u stanju da shvate znanje o kazau i kaderu oni ne vjeruju u ono što su rekli alimi ehli sunneta i sumnjaju u čovjekovu moć (kudret) i njegov slobodni izbor (ihtijar). Oni misle da je čovjek nemoćan i da je primoran da uradi ono što je izabrao. Oni se, videći da čovjek u izvjesnim slučajevima ne može izabrati, loše izražavaju o alimima ehli sunneta. Ovo njihovo pogrešno ponašanje nam upravo pokazuje da oni imaju volju i izbor.

Sposobnost rađenja ili nerađenja nečega je stvar **kudreta**. Više voljetiti i izabrati da se jedno djelo uradi ili ne uraditi se zove **ihtijar** (slobodan izbor). Željenje da se uradi ono što smo odabrali se zove **irade** (želja, volja, htjenje). Prihvatanje ili odobravanje nečega se zove **riza** (zadovoljstvo, pristanak, saglasnost). Kada se želja (irade) i moć (kudret) ujedine, pod uslovom da imaju na nešto uticaj, desi se stvaranje (ili **halk**). Ako se oni ujedine bez uticaja to se onda zove **kesb** (dobijanje, sticanje). Stvaralac (Halik) nije svako ko može izabrati. Slično tome mi ne moramo pristati na sve što smo poželjeli. Allah dželle-šanuhu je Halik (Stvaralac) i Muhtar (Onaj koji ima izbor). Čovjek je kasib (posjednik sticanja) i muhtar (onaj koji ima izbor).

Allah dželle-šanuhu hoće i stvara oboje, i ta'at (dobra djela, djela koja Allah dželle-šanuhu voli) i grijehe (loša djela, djela koja Allah dželle-šanuhu ne voli) Svojih robova. Ali, On je zadovoljan i voli (razi) dobra djela (ta'at). On nije zadovoljan i ne voli i ne odobrava grijehe. Sve nastaje Njegovom voljom i stvaranjem. On kaže u značenju sto dvadeset drugog ajeti kerima sure **En'am**, "**Nema boga osim Njega. Samo je On Stvaralac (Halik) svega**."

---

[1] Nisab, ili granica preko koje se mora platiti zekat u zlatu ili srebru, to jest, jedna četrdesetina imovine jednu hidžri godinu nakon što je imovina prešla granicu (nisab).

Pošto pripadnici sekte **Mu'tezile** nisu bili u stanju da uoče razliku između želje i pristanka oni su zbunjeno rekli, "Čovjek stvara svoja djela i želje." Oni poriču kaza i kader. Pripadnici jedne druga grupe, koja se zove **Džebrijje**, su potpuno zbunjeni i nisu u stanju da shvate da slobodan izbor (ihtijar) može postojati bez stvaranja (halka). Oni su poistovjetili čovjeka, misleći da on nema izbor, sa drvetom ili kamenom. Oni kažu, neuzubillah (da nas Allah dželle-šanuhu sačuva i sakloni od ovakvih riječi), "Ljudi nisu griješnici. Allah dželle-šanuhu pravi sve počinjene grijehe." Kad ljudi i životinje ne bi imali izbor i kad bi Allah dželle-šanuhu na silu činio zlo i grijehe, kako to sljedbenici džebrijje sekte tvrde, ne bi bilo razlike između čovjeka koji je bačen svezanih nogu i ruku sa planine i onog koji polako silazi sa planine i razgleda. U stvari, prvi je prisiljen da se kotrlja dok drugi silazi svojom dobrom voljom i izborom. Oni koji ne mogu vidjeti razliku između ova dva slučaja su kratkovidni i ne vjeruju ajeti kerime. Oni smatraju Allahova dželle-šanuhu naređenja i zabrane nisu potrebne. Pretpostavljati da čovjek sam sobom stvara svoja djela, kao što to sekte mu'tezile i kaderijje vjeruju, znači ne vjerovati u ajeti kerim "**Samo je Allah dželle-šanuhu Halik (Stvaralac) svega**" i pripisati Allahu dželle-šanuhu čovjeka kao Njegovog druga (širk).

Ši'ije kažu kao i Mu'tezile da čovjek sobom stvara šta hoće. Oni kao dokaz za tu svoju tvrdnju navode primjer magarca koji neće da preći preko potoka iako ga udaraju. Oni ni ne pomišljaju da je moguće da se dvije želje istovremeno dese, to jest da Allah dželle-šanuhu neće da se desi nešto što čovjek hoće. Ako se desi ono što Allah dželle-šanuhu hoće pokazuje da ono što Mu'tezile kažu nije tačno, to jest da čovjek ne može stvoriti i učiniti sve što hoće. Kada bi se desilo sve što čovjek zaželi, kako to oni kažu, onda bi to značilo da je Allah dželle-šanuhu nesposoban i neuspješan. Allah dželle-šanuhu je daleko od nesposobnosti. Dešava se samo ono što On hoće. Samo On sam sve stvara. Allah dželle-šanuhu je takav. Reći i pisati riječi kao što su, "čovjek je ovo ili ono stvorio", "ja sam to stvorio", "mi smo to stvorili", ili "oni su to stvorili." je odvratno. To je neuljudnost i neučtivost prema Allahu dželle-šanuhu To je sebeb za kufr.

[Kako je prethodno objašnjeno, čovjekova ihtijar (svjesna, dobrovoljna, slobodnom voljom izabrana) djela su odraz mnogih fizičkih, hemijskih, i fizioloških zbivanja, koja se ne zasnivaju na njegovoj želji kojih on nije ni svjestan. Razuman naučnik koji ovo shvata bi se stidio reći za svoja svjesna djela, “ja sam to učinio”, a kamo li, “ja sam to stvorio”. On se osjeća posramljeno prema Allahu dželle-šanuhu. Međutim onaj, ko nema puno znanja, razumijevanja, i sramežljivosti se ne osjeća posramljeno iako svašta i svugdje govori.

Allah dželle-šanuhu sažaljeva sve ljude na zemlji. On im stvara i šalje sve što je potrebno. Očevidno je da ih je On obavijestio o stvarima koje izazvaju udobnost i duševni mir (huzur) na ovom svijetu i sreću (se’adet) na onom svijetu. On daje uputu (hidajet) kome hoće od onih koje je prevario njihov nefs, loši prijatelji, loše knjige i sredstva informacija, i koji su napustili pravi put i zašli u nevjerstvo i stranputicu (kufr i dalalet). On ih izvodi na pravi put. On ne daje ovu blagodat (ni’met) zalimima (tiranima, ugnjetačima) koji su prevršili svaku mjeru. On njih ostavlja u kaljuzi nevjerstva (kufra), koju žele, i koja im se sviđa, i u koju su svojim izborom zapali.]

Ovdje se završava prijevod knjige **I’tikadname**. Hadži Fejzullah efendi koji je ovu knjigu preveo na turski jezik je iz mjesta Kemaha kod Erzindžana. On je dugo predavao kao profesor (muderris) u gradu Soke (koji se nalazi u Turskoj). On je preselio je na ahiret 1323/1905. godine. Autor ove knjige, Mevlana Halid-i Bagdadi Osmani kuddise sirruh je rođen 1192. godine po Hidžri u gradu Šehrezuru koji se nalazi sjeverno od Bagdada. On je 1242/1826. godine preselio u Šamu (Damasku) na ahiret. On se zove Osmani zato što je on potomak Osmana Zinnurejna radijallahu anh. Dok je on podučavao svog mlađeg brata hazreti Mevlanu Mahmuda Sahiba drugi hadis (**Hadis-i Džibril**) u zbirci hadisa koju je napisao imam Nevevi, koja se zove **Hadis-i erba’in** njegov brat ga je zamolio da napiše objašnjenje (šerh) ovog čuvenog hadisi šerifa. Mevlana Halid rahmetullahi alejh je da bi zadovoljio nurli srce svog mlađeg brata to prihvatio i objasnio ovaj hadisi šerif na perzijskom jeziku.

DVA PISMA KOJA JE NAPISAO ŠEREFUDDIN MUNIRI (rahime-hullahu teala)

Šerefuddin Ahmed bin Jahja Muniri rahmetullahi alejh je jedan od velikih islamskih učenjaka. On je obrazovan u Indiji. On ovako piše u osamnaestom pismu svoje knjige **Mektubat** koja je na perzijskom jeziku:

Većina svijeta griješi zato što se oslanja na sumnje i iluzije. Neki od tako bolesno razmišljajućih ljudi kažu, "*Allahu dželle-šanuhu ne treba naš ibadet (molitva, učenje, klanjanje, bogosluženje). Njemu naš ibadet ne pomaže. Njegovoj veličini je svejedno ili Ga ljudi ibadetili ili Mu bili neposlušni. Oni koji Ga ibadete se samo uzalud zamučavaju*." Ovakvo razmišljanje je potpuno pogrešno. Ovako govore oni koji ne znaju islam i koji misle da je ibadet naređen zato što je koristan Allahu dželle-šanuhu. Ovo je pogrešna pretpostavka koja proizvodi da pobrkamo nemoguće sa mogućim. Svaki ibadet je samo koristan onome ko ga radi. Allah dželle-šanuhu jasno kaže u značenju osamnaestog ajeta sure **Fatir** da je to tako. Osoba sa ovako pogrešnim mišljenjem je slična bolesniku kojem je doktor preporučio dijetalnu ishranu i koji se ne pridržava doktorovog savjeta i kaže, "Doktoru neće naškoditi ako se ja ne pridržavam dijetalnog načina ishrane koji mi on preporučuje." On je u pravu kada kaže da to neće naškoditi doktoru. Ali njemu će naškoditi. Doktor mu nije preporučio dijetalnu ishranu zato što je ona korisna doktoru već zato što je ona korisna njemu. Ako se pacijent bude pridržavao doktorovog savjeta on će ozdraviti. Ako se on ne bude pridržavao on će umrijeti što sigurno neće doktoru ni najmanje naštetiti. Izvjesni drugi bolesno razmišljajući ljudi niti kada ibadete niti prestaju sa haramima. Oni ne poštuju islam. Oni kažu, "*Allah dželle-šanuhu je kerim (ljubazan, darežljiv) i rahim (milostiv). On puno sažaljeva Svoje robove. Njegov oprost (afv) je beskonačan. On neće nikoga mučiti*." Oni su u pravu u prvom dijelu svoje izjave ali nisu u pravu u drugom dijelu. Šejtan ih zavodi i navodi na neposlušnost. Šejtan neće zavesti pametnu osobu. Allah dželle-šanuhu

nije samo kerim i rahim već će takođe i ljuto kazniti (dati azab). Mi smo svjedoci da On i na ovom svijetu daje mnogim ljudima da žive u patnji i siromaštvu. On bez oklijevanja daje mnogim Svojim robovima da žive u velikim mukama (azabu). Iako je On puno kerim i razzak (koji daje nafaku) On nam neće dati ni jedan zalogaj hljeba sve dok se ne zamučimo i ne potrudimo da obradimo zemlju i posijemo. Iako On održava sve u životu On neće nikome dati da živi ako ne jede i ne pije. On neće dati izliječenje sve dok se ne uzme lijek. On je stvorio posrednike (sebebe) za sve ovosvjetske blagodati kao što su život, zdravlje, i posjedovanje imovine. On se neće smilovati i dati dunjalučke blagodati onim koji se ne uhvate čvrsto za posrednike preko kojih se dobivaju dunjalučke blagodati (ni'meti). Isti je slučaj i sa dobivanjem onosvjetskih blagodati. On je dao da kufr i neznanje budu smrtonosni otrovi za dušu. Lijenost pravi dušu bolesnom. Ako ne upotrijebimo lijek duša će se razboljeti i umrijeti. Jedini lijek za kufr i neznanje je znanje i ma'rifet. Obavljanje namaza i raznih ibadeta je lijek za lijenost. Ako neko na ovom svijetu popije otrov i kaže "Allah dželle-šanuhu će me spasiti On je milostiv" on će se razboljeti i umrijeti. Ako se neko ko ima proljev napije ricinusovog ulja [ili ako se diabetičar najede šećera ili tjestenine] biće mu još gore. Slijediti svoje strasti (šehvet), to jest raditi onako kako nefs želi, proizvodi bolest srca. Ako neko vjeruje da je slijeđenje šehveta (strasti, požude, svog nefsa) grijeh slijeđenje šehveta neće ubiti njegovo srce. Ako ne vjerujemo da će nam slijeđenje šehveta nanijeti štetu slijeđenje šehveta će ubiti naše srce pošto je onaj ko ne vjeruje kafir. Kufr je otrov i za srce i za dušu.

Jedna druga grupa pogrešno razmišlja i podvrgava se rijazetu (gladovanju) sa ciljem da iskorijeni šehvet (strast, požudu), gadab (ljutinu, srdžbu) i zabavu, osobine koje su pokuđene u islamu. Oni misle da islam naređuje da ih iskorijenimo. Oni, nakon što su dugo patili glađu, vide da se ova njihova zla ne mogu iskorijeniti i zaključe da islam naređuje nešto što je nemoguće i kažu, "*Ovo naređenje islama je nemoguće. Nastojati da se ova zla iskorijene je kao kad bi nastojali da pretvorimo crnca u bijelca.*

Nastojati uraditi nešto što je nemoguće je traćenje svog života." Njihovo razmišljanje i njihov rad su u pogrešnom pravcu. Međutim, njihova tvrdnja da islam tako naređuje je čisto neznanje i glupost pošto islam ne naređuje iskorjenjivanje ljudskih atributa kao što su šehvet (strast, požuda) i gadab (srdžba, ljutina). Ovakva tvrdnja je kleveta protiv islama. Da islam tako naređuje vlasnik vjere, Muhammed alejhisselam ne bi imao ovih atributa. U stvari, on je rekao, "**Ja sam čovjek. I ja se naljutim kao i svako drugi**." Ponekad bi ga vidjeli ljutog. Njegova ljutina je uvijek bila radi Allaha dželle-šanuhu. Allah dželle-šanuhu u u Kur'ani kerimu, u značenju stotinu trideset četvrtog ajeta sure **Al-i Imran** hvali ljude "**koji guše svoju ljutinu**". On ne hvali one koji se ne naljute. Tvrdnja onih koji pogrešno razmišljaju i kažu da se ljutina treba iskorijeniti je potpuno neosnovana. Činjenica da je Resulullah sallallahu alejhi ve sellem oženio devet žena radijallahu teala anhunne nam jasno pokazuje da su ovakve riječi neispravne. Ako neko izgubi šehvet (strast, požudu) on ga treba liječenjem povratiti. Isto je tako i sa ljutinom. Čovjek štiti svoju ženu i djecu sa svojim atributom gadab (ljutina, gnjev). On ide u džihad protiv neprijatelja islama uz pomoć ovog atributa. Čovjekov atribut šehvet je razlog da on ima djecu i da se o njemu govori nakon njegove smrti sa ponosom i poštovanjem. Islam voli i hvali ovakve stvari.

Islam nam ne naređuje da šehvet i gadab iskorjenimo već da ih oba kontrolišemo i upotrijebimo u skladu sa vjerom. Ovo je slično primjeru konjanika, ili lovca, koji imaju konja i psa. Oni se neće otarasiti konja ili psa nego će ih istrenirati da ih mogu koristiti. Drugim riječima, šehvet i gadab su kao konjanikov konj ili lovčev pas. Bez ova dva ne možemo loviti onosvjetske blagodati. Da bi ih upotrijebili mi ih moramo istrenirati i upotrijebiti u skladu sa vjerom. Ako ih ne istreniramo, ako oni postanu neumjereni i pređu granice vjere, oni će nas upropastiti. Rijazet je potreban ne da se iskorijene ova dva atributa već da se istreniraju i da postanu poslušni vjeri. A to je svakom moguće.

Četvrta grupa onih koji pogrešno razmišljaju se zavarava govoreći, "*Sve je određeno u vječnoj prošlosti*

(ezelu). Određeno je prije nego što je dijete i rođeno hoće li biti ***sa'id*** *(koji ide u Džennet) ili* ***šaki*** *(koji ide u Džehennem). Ovo se kasnije neće promijeniti. Prema tome nama ne koristi ibadetiti.*" Ovako su rekli Poslanikovi alejhisselam časni drugovi (ashabi kiram) kada je Resulullah sallallahu alejhi ve sellem rekao da se kaza i kader neće promijeniti i da je sve određeno u vječnoj prošlosti (ezelu). Oslonićemo se na ezelsku odredbu i nećemo ibadetiti. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem im je odgovorio, "**Ibadetite! Svakome je lako raditi ono što mu je određeno**." Dakle, onaj kome je u ezelu određeno da bude sa'id (onaj kome je određeno da ode u Džennet) će raditi ono što sa'idi rade. Iz ovog se razumije da oni za koje je u ezelu određeno da budu sa'id ibadete i da su oni za koje je određeno da budu šaki (onaj kome je određeno da ode u Džehennem) neposlušni. Slično ovome oni, za koje je određeno u vječnoj prošlosti (ezelu) da budu zdravi jedu i liječe se, dok se oni, za koje je u određeno ezelu da budu bolesni i umru, ne liječe i ne jedu. Hrana i lijek neće biti suđeni (nasib) onim čija je sudbina da umru od gladi ili bolesti. Putevi sticanja bogatstva su otvoreni onom kome je suđeno da bude bogat. Onom, kome je suđeno da umre na istoku su putevi prema zapadu zatvoreni. Jednom se Azrail alejhisselam, kada je posjetio Sulejmana alejhisselam, zagledao u jednog čovjeka koji je tu bio prisutan. Čovjek se jako uplašio od melekovog oštrog pogleda. On je, kada je Azrail alejhisselam otišao, zamolio Sulejmana alejhisselam da naredi vjetrovima da ga odnesu na zapad kako bi izbjegao Azraila alejhisselam. Kada se Azrail alejhisselam vratio Sulejman alejhisellam ga je upitao zašto se on bio toliko zagledao u tog čovjeka. Azrail alejhisselam mu je rekao, "Bilo mi je naređeno da mu kroz jedan sat uzmem njegovu dušu u jednom izvjesnom gradu na zapadu. Međutim, kada sam ga vidio sa tobom u društvu, ja nisam mogao a da se ne začudim. Kasnije sam mu, kada sam otišao da izvršim naredbu, uzeo na zapadu život. [Ovaj događaj je detaljno ispričan u knjizi koja se zove **Mesnevi**, koju je napisao Dželaluddin Rumi[1] rahime–

---

[1] Dželaluddin Rumi je preselio na ahiret 672/1273. godine u Konji.

hullahu teala.] Kako smo vidjeli čovjek se uplašio od Azraila alejhisselam da bi se ispunio ezeli kader (odredba iz vječne prošlosti), a Sulejman alejhisselam je poslušao. Ezeli kader se je odigrao kroz lanac posrednika (sebeba). Slično ovom, osoba za koju je u vječnoj prošlosti određeno da bude sa'id će imati iman i rijazetom će ispraviti svoju lošu narav. Značenje stotinu dvadeset petog ajeti kerima sure **En'am** kaže, "**Allah dželle-šanuhu stavlja islam u srce Svog roba kojem želi dati uputu (hidajet)**." Onaj za koga je u vječnoj prošlosti (ezelu) određeno da bude šaki, to jeste da ode u Džehennem, počne ovako razmišljati, "Ibadet nam nije potreban. U ezelu nam je određeno hoćemo li biti sa'id ili šaki." On radi ovakvog svog razmišljanja ne ibadeti. Njegovo neobavljanje ibadeta zbog ovakvih misli nam pokazuje da mu je određeno u ezelu da on bude šaki. Isto tako i onaj za koga je u ezelu određeno da bude neuk (džahil) počne razmišljati, "Sve je odlučeno u ezelu. Kome je određeno da bude neznalica njemu neće pomoći ako čita i uči." On ništa ne uči i ne studira. On cijelog svog života ostane neznalica. Kome je suđeno da posije i da ima dobru žetvu on svoje polje prekopa i posije. Isti je slučaj i sa onim za koje je u ezelu određeno da budu sa'id. Oni imaju iman i ibadete. Oni za koje je u ezelu određeno da budu šaki ne vjeruju i ne slušaju. Budale koje ovo ne mogu da shvate kažu, "Šta imaju veze iman i ibadet sa ezelskom sudbinom sa'id i kufr i neposlušnost sa ezelskom sudbinom šaki?" Oni svojim plitkim mozgom pokušavaju da shvate ovaj odnos i da sve riješe svojim razumom. Međutim, ljudski razum ima svoje granice. Nastojati nešto razumom shvatiti, što je izvan granice razumovog shvatanja, je glupo i budalasto. One koji ovako razmišljahu trebamo smatrati glupim. Isa alejhisselam je rekao, "Nije mi bilo teško povratiti slijepcu vid pa čak ni mrtvog proživjeti. Ali idiotu nisam mogao objasniti istinu." Allah dželle-šanuhu sa Svojim neograničenim znanjem i konačnom mudrošću (hikmetom) uzdiže izvjesne od Svojih robova na nivo anđela (meleka). On čak uzdiže neke od njih i na još veći stepen od toga. On neke od njih spušta na nivo pasa ili svinja. Ovdje se završava prijevod osamnaestog pisma.

U knjizi **Mektubat** koju je napisao hazreti Šerefuddin

Ahmed bin Jahja Muniri ima stotinu pisama. Ona su 741/1339. godine sakupljena a 1329/1911. godine izdata u Indiji. Njihov rukopis se čuva u biblioteci Sulejmanijje u Istanbulu. On ovako piše u sedamdeset šestom pismu:

Se'adet znači zaslužiti Džennet a **šekavet** zaslužiti Džehennem. Se'adet i Šekavet su dvije Allahove dželle-šanuhu magaze, riznice. Ključ prve magaze su dobra djela koja Allah dželle-šanuhu voli (ta'at) i ibadet. Ključ druge magaze su djela koja Allah dželle-šanuhu ne voli, grijesi (ma'sijjet). Allah dželle-šanuhu je u vječnoj prošlosti (ezelu) odredio ko će biti sa'id (zaslužnik Dženneta, onaj kome je određeno da ode u Džennet) a ko šaki (zaslužnik Džehennema, onaj kome je određeno da ode u Džehennem). To znanje se zove **kader**. [Mi kažemo nam da je to na čelu zapisano, sudbina.] Onom ko se u vječnoj prošlosti (ezelu) zove said je dat ključ poslušnosti (ita'ata). Onome ko se u ezelu zove šaki je dat ključ griješenja. Na ovom svijetu svako može znati, gledajući u svoja djela, je li sa'id ili šaki. Vjerski alimi koji puno misle o onom svijetu razumiju iz ovog je li osoba sa'id ili šaki. Međutim, vjerski čovjek koji je opijen ovim svijetom to ne zna. Svaki izzet (čast, slava, poštovanje) i svaka blagodat (ni'met) je u iskrenoj poslušnosti i ibadetu Allahu dželle-šanuhu. Iz griješenja niče svako zlo i patnja. Kroz griješenje svakome dolaze patnje i belaji. Kroz poslušnost (ita'at) dolazi udobnost i duševni mir (rahatluk i huzurluk). [To je Allahov dželle-šanuhu običaj (adet). Njega niko ne može promijeniti. Mi ne smijemo smatrati srećom (se'adetom) nešto što je slatko našem nefsu. Mi isto tako ne smijemo smatrati ni nešto što je teško i gorko našem nefsu (prohtjevima) kao šekavet i felaket (propast)]. Jednom je bio jedan čovjek, koji je proveo sav svoj život u džamiji Aksa u tesbihu (veličanju Allahovog dželle-šanuhu imena) i molitvi (ibadetu). On je bio potpuno uništen samo zato što je, nepoznavajući šartove ibadeta, izostavio jednu sedždu. Međutim, psu Ashaba Kehf, koji je prljav, je samo zato što je išao nekoliko koraka za siddicima dat visoki stepen i on nije povraćen na niži stepen. Ovo je jedna začuđujuća činjenica. Učenjaci (alimi) islama vijekovima nisu mogli da odgonetnu ovu zagonetku. Ovaj hikmet (mudrost) ljudski razum ne može shvatiti. Allah dželle-

šanuhu je rekao Ademu alejhisselam da ne jede pšenicu (voćku) ali ga je pustio da je on pojede. On je naredio šejtanu da Ademu alejhisselam učini sedždu ali je htio da je on ne učini. On je rekao je da Ga tražimo ali nije htio da Ga oni koji nisu iskreni (nemaju ihlas) nađu. Oni koji su na božanskom (ilahi) putu su [po ovim pitanjima] samo rekli, "Nismo mogli razumjeti." Prema tome, kako mi možemo išta reći? Njemu ne treba vjerovanje (iman) i ibadet (molitva i učenje i klanjanje) ljudi. Njemu ne škodi njihovo griješenje i nevjerstvo (kufr). Njemu ne trebaju Njegova stvorenja. On je dao znanje da se sa njim odstrani zulum (kufr), a neznanje (džehalet) da bude uzrok za griješenje. Iz znanja se rađa vjerovanje (iman) i dobra djela koja Allah dželle-šanuhu voli (ta'at) a iz neznanja (džehaleta) nevjerstvo i grijesi. Poslušnost se ne smije zanemariti bez obzira kako nam ona mala izgledala! Grijeh se mora izbjeći bez obzira kako nam on mali izgledao! Alimi islama su rekli da tri stvari prouzrokuju tri druge stvari. Ta'at (dobra djela koja Allah dželle-šanuhu voli) je posrednik (sebeb) za Allahovo dželle-šanuhu zadovoljstvo (rizaluk). Griješenje je posrednik za Allahovu dželle-šanuhu srdžbu (gadab). Iman je posrednik da se dobije čast (šeref) i vrijednost (kimet). Dakle, mora se striktno izbjegavati i najmanji grijeh. Allahova dželle-šanuhu srdžba može biti sakrivena baš u tom grijehu. Moramo smatrati da je svaki mu'min (pravovjernik) bolji od nas. On može biti rob kog Allah dželle-šanuhu puno voli. Svačija sudbina je određena u vječnoj prošlosti (ezelu) i ona se nikada ne mijenja. Allah dželle-šanuhu može, ako to hoće, oprostiti osobi koja uvijek griješi i koja ne pazi na Njegova naređenja. Kada su meleci upitali, u značenju tridesetog ajeta sure **Bekara**, "**Ja Rabbi! Zar ćeš stvoriti insane (ljude) koji će praviti fesad (nered) i proljevati krv?** On nije rekao da oni neće praviti nered već je odgovorio, "**Ja znam ono što vi ne znate**." Drugim riječima, "Ja dajem da loši postanu dobri. Ja dajem da se oni koji su daleko približe. Ja dajem da oni koji su na niskom stepenu (zelil) postanu aziz (dragocjeni, omiljeni). Vi ih sudite po njihovom ponašanju a Ja gledam u njihova srca. Vi uzimate u obzir vaše negriješenje a Oni se utiču Mojoj milosti (rahmetu). Kako god vi volite vaše

negriješenje tako isto i Ja volim da oprostim muslimanima njihovo griješenje. Vi ne znate šta Ja znam. Ja dajem onima koji imaju iman vječni oprost (ezeli lutuf) i milujem ih Mojom vječnom uslugom. Ovdje se završava prijevod sedamdeset šestog pisma.

Šerefuddin Ahmed bin Jahja Muniri rahmetullahi teala alejh je 732/1380. godine preselio na onaj svijet. On je živio u gradu Bihar koji se nalazi u Indiji. Tamo je takođe i njegov grob. Munir je ime jednog sela u okolini grada Bihar. Njegova biografija je zapisana u knjizi **Ahbar-ul-ahjar** koju je napisao Šah Abdulhak Dehlevi rahmetullahi teala alejh. Knjiga je na perzijskom jeziku a izdana je 1332/1914. godine u gradu Dijobend u Indiji. Kasnije je [1914.] godine štampana u gradu Lahoru u Pakistanu. Ove knjige, **Iršad-us salikin, Ma'din-ul-me'ani** i **Mektubat** su jako korisne i cijenjene. Gulam Ali Abdullah Dehlevi[1] rahmetullahi teala alejh, jedan od velikana ehli sunneta, preporučuje da stalno čitamo Ahmedovu bin Jahjinu Munirijevu knjigu **Mektubat**. On kaže u svom devedeset devetom pismu da je ova knjiga jako efektivna za čišćenje srca.

[Imam Rabbani rahmetullahi teala alejh nam ovako kaže u svojim mnogim pismima, "Allahovo dželle-šanuhu naređenja se zove **farz**. Ono što je Allah dželle-šanuhu zabranio se zove **haram**. Ono što nije ni farz ni haram, to jest što je ostavljeno slobodnom izboru, se zove **mubah**. **Ibadet činiti** znači izvršavati farzove, suzdržavati se od harama, i raditi mubahe, radi Allahovog dželle-šanuhu zadovoljstva. Da bi ibadet bio ispravan (sahih) i primljen (makbul) mi moramo imati znanje (**ilm**), moramo naučiti uslove (šartove) ibadeta to jest znati kako ćemo ga ispravno obaviti, **amel** to jest uraditi ga u skladu sa njegovim šartovima, i imati **ihlas** dok ga radimo. Ihlas znači ne raditi neko djelo za novac, položaj, čast, i slične ovosvjetske beneficije nego samo zato što je to Allahovo dželle-šanuhu naređenje i da bi stekli Njegovo zadovoljstvo i ljubav. Znanje se može naučiti čitajući

---

[1] Abdullah Dehlevi je preselio na ahiret 1240/1824. godine u gradu Delhi u Indiji.

knjige fikha sa učiteljem. Iskrena namjera (ihlas) se može dobiti putem riječi, stanja (halove) i djela (harekete) Evlije kao i čitanjem knjiga tesavvufa[1]. Islamsko znanje ima dva dijela: Vjersko znanje i naučno znanje. Farz ih je oba naučiti onoliko koliko je potrebno. Na primjer, (ako uzimamo lijek) moramo naučiti kako ćemo upotrijebiti lijek i njegovu dozu. Ako koristimo električnu sijalicu farz nam je naučiti malo o struji. Ako ne naučimo struja može biti povod (sebeb) za našu smrt.

Musliman koji vjeruje farzove i harame ali se nije pokajao i ne ibadeti, zato što je lijen ili zato što je upao u loše društvo, će gorjeti u džehennemu onoliko koliko su njegovi grijesi. Oni koji ne nauče farzove kao i oni koji znaju farzove ali ih ne cijene, kao i oni koji su ih bez straha od Allahove dželle-šanuhu kazne prestali izvršavati, su izašli iz islama i postali kafiri. Oni će biti vječno u Džehennemu. Ovo isto važi i za harame.

Ibadet (klanjanje, post, hadž, učenje, dove, ...) nekoga neće biti ispravan (sahih) ako ga on ne obavlja sa znanjem i sa njegovim šartovima i svjesno iako ga čini sa iskrenom namjerom (ihlasom). Takva osoba će biti u džehennemu isto kao da taj ibadet nije ni obavila. Ako neko zna farzove (šartove) i pazi na njih njegov ibadet će biti ispravan (sahih). On će se spasiti od džehennemske kazne. Međutim, ako on/ona nije taj ibadet uradio sa iskrenom namjerom (ihlasom) ni taj ibadet niti ijedno drugo dobročinstvo takve osobe neće biti primljeno (kabul). Takva osoba za njih neće dobiti nagradu na ahiretu (sevab). Allah dželle-šanuhu ne voli takva dobra djela (hajrate i hasenate). Nema koristi (faide) od ibadeta bez znanja i iskrenog nijeta (ihlasa). Takav ibadet neće nikoga

---

[1] Nakon što smo se prilagodili šerijatu (tj. onome što su Allah dželle-šanuhu i Njegov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem naredili i zabranili) tesavvuf znači prilagoditi se stvarima koje Allah dželle-šanuhu i Njegov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem nisu ni naredili ni zabranili nego su dozvolili i smatraju da je dobro i korisno da ih se radi, ili dobro ili korisno da ih se ne radi. Tesavvuf znači slijediti svako Poslanikovo sallallahu teala alejhi ve sellem ponašanje i stav. Ne slijediti precizno islamske propise (šerijat), a baviti se tesavvufom, je pogrešno i neispravno vjerovanje u islamu.

spasiti od nevjerstva, grijeha i kazne (azaba). Mnogi munafici su iako su sav svoj život proveli u ibadetu umrli kao kafiri. Ibadet sa znanjem (ilmom) i iskrenim nijetom (ihlasom) će nam dati da na ovom svijetu budemo aziz (moćni, omiljeni, dragocjeni) i sačuvaće nas od nevjerstva i grijeha. Takav ibadet će nas, kao što nam je to Allah dželle-šanuhu obećao u devetom ajeti kerimu sure **Maide** i u suri **Vel'asr**, takođe spasiti i na onom svijetu od džehennemske kazne. On uvijek ispunjava Svoje obećanje.

ALLAH DŽELLE-ŠANUHU POSTOJI. ON JE JEDAN. SVA STVORENJA SU BILA NEPOSTOJEĆA I ONA ĆE OPET NESTATI

Mi opažamo sve što nas okružuje preko naših čulnih organa. Stvari koje utiču na naša čula se nazivaju **stvorenja**. **Atributi** ili **karakteristike** stvorenja utječu na na naše čulne organe. Ove karakteristike razlikuju stvorenja jedna od drugih. Svjetlo, zvuk, voda, zrak, i staklo su sve stvorenja (**mevdžud**). Bića koja imaju zapreminu, drugim riječima zauzimaju prostor, se nazivaju **dževher** (supstancija, bit, esencija) ili **madde** (predmet, stvar, materija, supstancija). Supstancije se međusobno razlikuju po svojim osobinama ili kvalitetima. Zrak, voda, kamen, i staklo su supstancije (madde). Svjetlo i zvuk nisu supstancije jer oni ne zauzimaju ni prostor niti imaju težinu. Svako biće ima (nosi) **energiju** ili **kudret**. Drugim riječima ono može uraditi (izvršiti) posao. Svaka supstancija (madde) može postojati u tri drukčija stanja, to jest, u čvrstom, tečnom, i gasovitom. Čvrste materije imaju oblik. Tečne i gasovite materije nemaju određeni oblik nego zauzimaju oblik posude u kojoj se nalaze. Supstancija (ili materija) koja ima oblik se zove **tijelo** ili **predmet**. Supstancije su uglavnom predmeti. Na primjer, ključ, igla, mašice, lopata, i klin, su predmeti sa drukčijim oblicima. Oni mogu biti napravljeni od istog materijala, u ovom slučaju od gvoždža. Tijela ima dvije vrste, to jest, imaju prosta tijela (elementi) i složena tijela (jedinjenja, smjese).

U svakom tijelu se stalno dešavaju promjene. Na primjer ono se može pomaći i promijeniti svoje mjesto, može se povećati ili smanjiti. Može mu se promijeniti boja. Može se razboljeti i umrijeti. Ove promjene se nazivaju **događaji** ili **zbivanja**. U materiji se ne događa ništa sve dok na nju ne dejstvuje neka vanjska sila. Događaj koji ne mijenja bit i strukturu materije se zove **fizički proces**. Cijepanje komada papira je fizički proces. Da bi se u materiji odigrao fizički proces na nju mora da dejstvuje neka vanjska sila. Događaj koji mijenja strukturu ili bit materije je **hemijska reakcija**. Hemijska reakcija se dešava kada zapalimo komad papira i kada se on pretvori u pepeo. Da bi se u materiji desila hemijska reakcija na nju mora dejstvovati druga materija. **Hemijska reakcija** se dešava onda kada dvije ili više materija međusobno djeluju jedna na drugu i kada se u svakoj desi hemijska reakcija.

Hemijske reakcije između materija, to jest njihovo uzajamno djelovanje jednih na druge, se odigravaju na nivou njihovih najsitnijih čestica. Najmanji dio u materiji se zove **atom** ili **dževher-ul-ferd**. Svako tijelo je sastavljeno od atoma. Iako je struktura atoma ista njihove težine su drukčije. Danas nam je poznato stotinu i pet atoma. Najveći atom je tako mali da ga ne možemo vidjeti ni sa najjačim mikroskopom. Kada se slični atomi ujedine oni prave **element** (prosto tijelo). Pošto postoji stotinu i pet atoma tako isto postoji i stotinu i pet elemenata. Gvoždže, sumpor, živa, kiseonik i ugljenik su elementi. Složena tijela (jedinjenja ili smjese) nastaju sjedinjavanjem različitih atoma. Takvih jedinjenja ima na stotine hiljada. Voda, alkohol, so i kreć su jedinjenja (smjese ili složena tijela). Jedinjenja nastaju ujedinjavanjem dva ili više elemenata ili atoma.

Sva tijela i predmeti, kao što su na primjer, planine, mora, biljke, i životinje, su jedinjenja (složena tijela) koja su sastavljena iz stotinu i pet elemenata. Ovih stotinu i pet elemenata su osnovni građevinski materijal svih živih i neživih materija. Sve materije su napravljene kombinacijom atoma jednog ili više od ovih stotinu i pet elemenata. Zrak, zemlja, voda, toplota, svjetlo, struja, klice, su uzrok cijepanja složenih tijela ili međusobnog

spajanja prostih tijela. Bez uzroka nema promjene. U ovim promjenama atomi, tj. osnovne jedinice elemenata, ili prelaze iz jedne materije u drugu ili napuštaju materiju i oslobađaju se. Mi vidimo da predmeti iščezavaju i nestaju. Ali, mi nismo u pravu pošto mi samo sudimo po vanjskom izgledu. Ovo prividno nestajanje i pojavljivanje nije ništa drugo do transformacija u druge materije. Nestajanje predmeta, kao na primjer tijela u grobu, nije ništa drugo već njihova promjena u nove supstancije kao što su voda, gasovi, i sastavne materije zemlje. Mi ne možemo osjetiti (shvatiti) nastajanje novih materija ako one ne utiču na naša čula. Mi radi toga mi kažemo da je predmet nestao, iako se je on u stvari samo promijenio (transformirao).

Mi takođe vidimo da se priroda svakog od ovih stotinu i pet elemenata mijenja i da se u svakom od njih dešavaju fizičke i hemijske promjene. Kada se u jedinjenju ili smjesi jedan elemenat ujedini sa nekim drugim elementom ili elementima on se jonizuje. To znači da njegovi atomi ili gube ili dobiju elektron(e). Fizičke i hemijske karakteristike elementa se na taj način mijenjaju. Atom svakog elementa je napravljen od jezgre ili nukleusa i različitog broja čestica koje se zovu **elektroni**. Jezgro se nalazi u centru atoma. Jezgro atoma svih elemenata, osim vodonika, je napravljeno od **protona**, čestica koje su pozitivno naelektrisane, i **neutrona**, to jest čestica koje nisu naelektrisane. **Elektroni** su negativno naelektrisani i oni se okreću u svojim putanjama (orbitama) oko jezgre. Oni svakog momenta mijenjaju svoje orbite.

Dokazano da se i u jezgru atoma **radioaktivnih** elemenata odigravaju promjene koje nazivamo fizija. U ovim jezgrinim (nuklearnim) fizijama se jedan elemenat pretvara u drugi. Izvjesna količina mase materije prestaje da postoji i pretvara se u energiju, **kudret**. Fizičar **Ajnštajn**[1] je čak taj proces i formulisao. Elementi se kao i jedinjenja mogu pretvarati jedni u druge. Svaka materija, živa i neživa, se mijenja, to jest stare nestaju a nove nastaju. Svako živo biće koje danas postoji, biljka ili životinja, kao i ona koja su prije postojala, su sva bila

---

[1] Ajnštajn, jevrej, fizičar, umro 1375/1955. godine.

prvobitno nepostojeća. U budućnosti nijedno od današnjih živih bića neće postojati, nego će biti zamijenjeni izvjesnim drugim živim bićima. Isti je slučaj i sa svim neživim bićima. Sva živa i neživa bića, kao na primjer elemenat gvoždže, kao i jedinjenje kamen, kost, i sve čestice, se uvijek mijenjaju, to jest stare nestaju a druge nastaju. Kada je specifičnost materija koje postaju i onih koje nestaju slična ljudi, pošto ne primjete promjenu, predpostavljaju da materija oduvijek postoji. Kao ilustraciju za ovo ćemo navesti film u kom se slike pred očima mijenjaju u jako kratkim intervalima. Međutim pošto to gledalac ne može vidjeti i primijetiti on predpostavlja da se slike na platnu kreću. Kada komad papira izgori i postane pepeo mi kažemo, zato što vidimo promjenu, da je papir nestao i da je pepeo nastao. Kada se led istopi kažemo da je led nestao i da je voda nastala. Molimo čitaoca da pročita u knjizi **Se'adet-i Ebedijje** opširnije o modernom znanju materija.

Na početku knjige **Šerh-i akaid** piše, "Pošto sva bića pokazuju Allahovo dželle-šanuhu postojanje ona se sva nazivaju alem. Isto se tako naziva **alem** i grupe istih bića. Na primjer, alem ljudskih bića, alem meleka, alem životinja, alem neživih bića. Svaki predmet se također zove alem."

Na četiri stotine četrdeset i prvoj stranici knjige **Šerh-i mevakif**[1] je napisano, "Alem je hadis, to jest, sve je stvoreno. Drugim riječima sve je kasnije postalo iz nepostojanja. [Mi smo već prije objasnili da stvorenja uvijek nastaju jedna iz drugih.] Materije i njihove karakteristike su hadis. Po ovom pitanju postoje četiri vjerovanja:

1 - Prema muslimanima, jevrejima, hrišćanima i medžusijama (obožavaocima vatre) su i materija (madde) i njeni atributi stvoreni (hadis).

2 - Po Aristotelu i filozofima koji slijede njegovo mišljenje su i materija i njeni atributi vječni (kadim, ezeli). Oni kažu da ni materija ni njeni atributi nisu stvoreni iz

[1] Autor knjige **Šerh-i mevakif**, Sejjid Šerif Ali Džurdžani, je preselio na ahiret 816/1413. godine u gradu Širaz.

ničega već da su od uvijek postojali. Ovakvo vjerovanje moderna hemija u potpunosti pobija. Ko ovako kaže ili vjeruje izlazi iz islama i postaje kafir. Ibni Sina[1] i Farabi[2] su takođe ovako rekli.

3 – Prema filozofima prije Aristotela je materija vječna (kadim) ali su njeni atributi stvoreni (hadis). Danas većina naučnika drži ovakvo krivo vjerovanje.

4 – Niko nije rekao da je materija stvorena (hadis) a da su njeni atributi vječni (kadim). Kalinos se nije mogao odlučiti ni za jedno od ova četiri mišljenja"

Muslimani su dokazali na nekoliko načina da su i materija i njeni atributi stvorenja (hadis). Prvi način se bazira na činjenici da se materija i sve čestice uvijek mijenjaju. Nešto što se mijenja ne može biti vječno (kadim) već stvoreno (hadis) pošto proces nastanka materije iz prethodne materije ne može ići unazad vječno u prošlost. Ove promjene moraju imati svoj početak, to jest početna materija je morala biti stvorena iz ništa. Kada početna materija ne bi bila stvorena iz ništa, to jest, kada bi proces nastajanja materija jednih iz drugih išao unazad vječno u prošlost materije koje postaju jedna iz druge ne bi postojale tako da danas ne bi postojala nijedna materija. Današnje postojanje materija i njihovo nastajanje jednih iz drugih nam jasno pokazuje činjenicu da su one umnožene od početne materije koja je stvorena iz ničega.

Štaviše, mi ne možemo reći za kamen koji pada s neba da on dolazi iz beskonačnosti, iz beskonačnog prostora ili vremena, pošto se ovakve riječi odnose na nešto što nema postank. Dakle, dolazak iz beskonačnosti znači dolazak iz nepostojanja. Nešto, za što se kaže da je došlo iz beskonačnosti, nije trebalo ni doći. Reći da nešto dolazi iz beskonačnosti je puka neukost koja je u suprotnosti sa zdravim razumom. Isto tako se ne može reći ni da nastajanje ljudi jednih od drugih dolazi iz beskonačnosti. Oni su morali nastati od prvog čovjeka koji je stvoren iz ničega. Kada prvi čovjek koji je stvoren iz ničega ne bi

---

[1] Ibni Sina Husejn je umro 428/1037. godine.
[2] Muhammed Farabi je umro u Šamu 339/950. godine.

postojao i kada bi ljudi iz beskonačnosti nastajali jedni od drugih danas ne bi postojao ni jedan čovjek. Isti je slučaj i sa svim drugim bićima. Bilo bi suprotno razumu, nauci, i neznanje reći za materije ili bića koja nastaju jedna iz drugih, “Kako su došla tako će i nestati. Početna materija nije stvorena iz ničega”. Promjena nam pokazuje da je nešto stvoreno iz ničega, da je **mumkin-ul-vudžud**, a ne da je vječno, da je **vadžib-ul-vudžud**.

Pitanje: Stvaralac ovog alema je kao i Njegovi atributi vječan (kadim, ezeli). Ako je Njegov atribut stvaranje vječan zar i alem ne bi trebao da bude takav?

Odgovor: Mi smo stalno svjedoci činjenici da Stvaralac, koji je vječan, preko raznih sebeba (posrednika) mijenja materije i čestice, to jest, uništava ih i umjesto njih stvara nove. Vječni Stvaralac stvara kada hoće, to jest, On uvijek stvara materije jedne iz drugih. Iako On stvara sve aleme i sve materije i sve čestice putem izvjesnih posrednika i sredstva (sebeba) On ih može također, ako to hoće, stvoriti i bez posrednika i sredstva.

Ko vjeruje da su alemi hadis (stvoreni, odskora) on vjeruje i da će oni biti uništeni. Očevidno je i jasno da stvorenja, koja su jednom stvorena iz nepostojanja, mogu i ponovo nestati. Mi vidimo da mnoga bića nestaju ili se mijenjaju (transformišu) u stanja koja naša čula ne mogu osjetiti.

Da bi čovjek bio musliman on mora vjerovati da su materije i predmeti (tijela), i sva druga bića, stvoreni iz ničega i da će opet nestati. Mi vidimo da materije nastaju iz nepostojanja i da ponovo nestaju, to jest, da njihovi oblici i karakteristike iščezavaju. Kada predmeti nestanu njihove materije ostaju. Te materije, kao što smo već prije objasnili, nisu vječne. Njih je Allah dželle-šanuhu davno stvorio i On će ih opet kada dođe Kijametski dan uništiti. Današnje naučno znanje nam ne zabranjuje ovakvo vjerovanje. Ovako ne vjerovati je u suprotnosti sa naukom i neprijateljstvo prema islamu. Islam ne pobija nauku. Islam ne odobrava izostavljanje vjerskog znanja i dužnosti ibadeta. Nauka ne poriče islam. Nasuprot, nauka potvrđuje i dokazuje islam.

Pošto je univerzum (alem) stvoren on mora imati

stvaraoca koji ga je iz ničega stvorio zato što se, kako smo prethodno objasnili, nijedan događaj ne može desiti sam po sebi. Danas se u fabrikama pravi na hiljade lijekova, kućnih potrebština, industrijske i komercijalne robe, elektronskih aparata (uređaja), i oružja. Većina od ovih artikala je proizvedena poslije niza visoko razvijenih proračuna i stotina testova. Kaže li iko da je makar jedan od njih postao sam od sebe? Ne kaže niko. Oni (s jedne strane) svi kažu da su ih oni smišljeno i u tajnosti napravili, i da svaki od tih proizvoda ima (mora imati) svoga proizvođača. A (s druge strane) tvrde da su milioni materija u živim i neživim i novo pronađenim stvarima i događajima, čije su nam strukture još uvijek nepoznate, same i slučajno nastale. Šta je to ako ne licemijerstvo, tvrdoglavost, i glupost? Jasno je da postoji samo jedan Stvaralac koji daje svaku materiju i svaki pokret. Ovaj Stvaralac je **Vadžib-ul-vudžud**. On nije nastao iz nepostojanja. On je uvijek i vječno postojeći. On ne treba nikoga i ništa za Svoje postojanje. Kada On ne bi postojao vječno On bi bio **mumkin-ul-vudžud**. On bi bio stvoren (hadis) kao i svi drugi alemi, stvorenja. On bi ili bio stvoren iz ničega, promjenom iz drugog stvorenja koje bi trebao da stvori drugi stvaralac, pa bi tako bio potreban beskonačan broj stvaralaca. Kada razmislimo na način kako je gore objašnjeno, to jeste, da promjene u bićima ne mogu biti beskrajne, shvatićemo da ne može postojati beskrajan broj stvaralaca i da je stvaranje započeo jedan i Jedini Stvaralac. Da su stvaraoci idući unazad u vječnu prošlost stvarali jedan drugog, jednog za drugim, stvaralac koji je prvi započeo stvaranje ne bi postojao niti bi postojao stvaralac. Dakle prvi stvaralac svih stvorenja, koji nije stvoren, je stvaralac svih stvorenja. Prije njega ne postoji stvaralac niti postoji stvaralac poslije njega. Stvaralac nije stvoren. On uvijek postoji. Kada bi On za sekundu prestao postojati sve bi prestalo postojati. Vadžib-ul-vudžud ne treba nikog i ništa ni u kom pogledu. Onaj koji je stvorio zemlju, nebo, atome, i sve živo na tako precizan i proračunat način, je svemogući koji je u moći da stvori šta hoće u jednom momentu. On mora da je jedan i da u njemu nema promjene. Da njegova moć i znanje nisu beskrajni i da on nije svemoguć on ne

bi bio u stanju stvoriti stvorenja na tako precizan i proračunat način. Kada bi postojalo više stvaralaca, i kada se njihove želje za stvaranje nečega ne bi poklapale oni čije se želje nisu ispunile nisu stvaraoci pa bi se stvari koje nisu stvorene sve pobrkale. Za opširniju informaciju molimo čitaoca da pročitate komentare na arapskom i turskom jeziku na knjigu Alija Ušija[1] **Emali kasidesi**.

U stvaraocu nema promjene. On je bio i prije stvaranja alema kao što je i sada. On sve sada stvara, i stvaraće sve, isto onako kako je sve iz ničega stvorio. Najmanja promjena u njemu bi značila da je on stvorenje i da je stvoren iz ništa. Prethodno smo objasnili da On uvijek postoji i da nikada ne prestaje postojati. Prema tome u Njemu nema nikakvih promjena. Kako su Ga stvorenja trebala u početku, da ih stvori, tako Ga isto svakog momenta trebaju. On sam sve stvara i daje svaku promjenu. On sve stvara preko sebeba (uzroka, posrednika) zato što On želi da ljudi žive u skladu i harmoniji i budu civilizovani. On stvara i posrednike (sebebe) i njihovu moć i učinak. Ljudi ne mogu ništa stvoriti. Ljudi su samo posrednici (vasite) u uticaju posrednika (sebeba) na materije.

Kada ogladnimo jedemo, kada se razbolimo uzmemo lijek, kada hoćemo da upalimo svijeću upotrijebimo šibicu, da dobijemo vodonik pospemo kiselinu po cinku, kada hoćemo da napravimo ciment pomiješamo kreć sa glinom i onda tu smjesu zagrijemo, da dobijemo mlijeko nahranimo kravu, da dobijemo struju napravimo hidrocentralu, kao i gradnja bilo kakve fabrike, su sve primjeri u kojima smo mi vasita (posrednici, sredstva) upotrebe sebeba (posrednika) za Allahovo dželle-šanuhu stvaranje novih stvari. Čovjekova želja (irade) i moć (kuvvet) su sebebi koje je Allah dželle-šanuhu stvorio. Ljudi su vasita za Allahovo dželle-šanuhu stvaranje. Allah dželle-šanuhu hoće i želi da stvori na ovakav način. Kako vidimo, reći da je neko nešto stvorio, ili da smo mi nešto stvorili, je jedna obična neukost i apsurd, i nije u skladu sa razumom i naukom.

---

[1] Ali Uši je preselio na ahiret 575/1180. godine.

Ljudi moraju da vole jednog jedinog Stvaraoca koji ih je stvorio, koji ih sve održava, i koji stvara i šalje sve što im treba. Oni moraju biti Njegovi robovi i sluge, to jest, svako stvorenje Ga mora ibadetiti i poštovati. O ovome je detaljno napisano u sedamnaestom pismu koje se nalazi u predgovoru ove knjige. On je Lično rekao da se ovaj vadžib-ul-vudžud, ovaj ilah, ovo božanstvo, ovaj jedini bog, zove **Allah**. Robovi nemaju pravo da mijenjaju Njegovo ime koje im je On objavio. Ovakva nepravedna djela su vrlo ružna i zločin (zulm).

Hrišćani i sveštenici, popovi, vjeruju da imaju tri stvaraoca. Gore napisane riječi su dokaz da postoji samo jedan stvaralac i da su riječi hrišćana i njihovih sveštenika netačne i pokvarene.

SELEFIJJE

Da odmah na početku naglasimo da u knjigama alima ehli sunneta ne postoji ništa što se zove **selefijje** ili **selefijje mezheb**. Ova imena su kasnije izmislile vehabije i nemezheblije (tj. oni koji ne slijede nijedan od četiri hakk mezheba, četiri pravne škole). Ova imena su se raširila među Turcima preko knjiga nemezheblija koje su neuki vjerski ljudi preveli sa arapskog na turski jezik. Prema njima:

Nije tačno da su **Eš'ari** i **Maturidi** mezhebi kasnije osnovani. Ova dva velika imama su objasnila znanje vjerovanja (i'tikada i imana) koje nam dolazi od selefi salihina. (Muslimani koji su vidjeli Poslanikovo alejhisselam mubarek lice se zovu ashabi kiram alejhimurridvan. Muslimani koji su vidjeli ashabe se zovu tabi'ini. Svi ashabi i alimi među tabi'inima se zovu Selefi salihin, rahmetullahi teala alejhim edžma'in.) Oni su to znanje kategorisali i objavili na način da ga omladina može razumjeti. Imam Eš'ari pripada lancu učenika imama Šafi'ije. Imam Maturidi je velika spona u lancu učenika imama a'zama Ebu Hanife. Imami Eš'ari i Maturidi nisu izašli iz mezheba svojih hodža, to jest, oni nisu osnovali nove mezhebe. Ova dvojica i njihove hodže i četiri imama, osnivača mezheba, svi pripadaju u vjerovanju jednom te istom mezhebu koji se zove **ehli sunnet vel-džema'at**. Vjerovanje (i'tikad) ljudi koji pripadaju ovoj grupi je vjerovanje ashaba kiram, tabi'ina i tebe'-i tabi'ina. Imamova a'zamova Ebu Hanifina knjiga **Fik-ul ekber** brani ehli sunnet mezhebe. Riječ "selefijje" ne postoji niti u ovoj knjizi niti u imamovoj Gazalijevoj knjizi **Ildžam-ul-avam-anil-kelam**. Ove dvije knjige, kao i knjiga **Kavl-ul-fasl**[1], koja je jedno od objašnjenja knjige **Fikh-ul-ekber**, podučavaju ehli sunnet mezheb i odgovaraju otpadničkim (bid'at) grupama i filozofima. Imam Gazali ovako piše u svojoj knjizi **Ildžam-ul-avam**, "Ja ću u ovoj mojoj knjizi

---

[1] Knjige **Fikh-ul-ekber**, **Ildžam** i **Kavl-ul-fasl** je reprodukovala Izdavačka kuća Hakikat Kitabevi koja se nalazi u Istanbulu.

objasniti da je mezheb Selefa (selefi salihina) tačan i ispravan. Ja ću objasniti da su oni koji se odvoje od ovog mezheba otpadnici (bid'at sahibije). Mezheb Selefa (selefi salihina) je mezheb kojem su pripadali ashabi kiram i tabi'ini. Ovaj mezheb ima sedam prijeko potrebnih elemenata." Kao što vidimo, knjiga **Ildžam** piše o sedam prijeko potrebnih elemenata mezheba Selefa (selefi salihina). Reći da su oni prijeko potrebni elementi selefijja je izvitoperivanje teksta knjige i kleveta protiv imama Gazalija. Kao što piše u svim ehli sunnet knjigama, kao na primjer u vrlo cijenjenoj knjizi fikha **Durr-ul-Muhtar**, u poglavlju pod nazivom Šahidluk (svjedočenje), iza riječi "selef"i "halef" piše, "Selef je ime za ashabe kiram i tabi'ine. Oni se također zovu i Selefi salihin. Ehli sunnet alimi koji su ih naslijedili se zovu halef[1]." Imam Gazali, imam Razi, i kruna alima tefsira, imam Bejdavi, kojeg alimi tefsira vole i cijene iznad svih drugih, pripadaju mezhebu Selefi salihina. Otpadničke (bid'at) grupe koje su se u njihovo vrijeme pojavile su pomiješale znanje kelama s filozofijom. U stvari, te grupe su zasnovale svoj iman na filozofiji. Knjiga **Milel ve Nihal** nas detaljno informiše o vjerovanju ovih otpadničkih (bid'at) grupa. Ova tri imama su branila mezheb ehli sunneta od ovih pokvarenjaka, pobijala njihove otpadničke ideje, i opširno odgovorila na njihova filozofiranja. Njihovo odgovaranje njima ne znači da su oni pomiješali filozofiju sa ehli sunnet mezhebom. Naprotiv! Oni su očistili nauku kelama (ilm-i kelam) od filozofskih misli koje su se u nju umiješale. Ni u Bejdavijevom tefsiru ni u tefsiru **Šejhzade**, najcjenjenijem od svih njegovih objašnjenja, nema ni jedna jedina ni filozofska misao ni metoda. Reći da su se ovi uzvišeni imami bavili filozofijom je podla laž i kleveta. Ibni Tejmijje je bio prvi koji je u svojoj knjizi **Vasita** pripisao ovu sramotu alimima ehli sunneta. Nadalje, reći da su Ibni Tejmijje i njegov učenik Ibni Kajjim Dževzijje nastojali da obogate selefijje mezheb znači istači jednu vrlo važnu činjenicu u kojoj se razlikuju oni koji su na pravom putu i oni koji su pogriješili. Prije ove dvojice niti je postojao

---

[1] Halefi sadikin, koji su bili nasljedili ashaba kiram i tabi'ina izam, su alimi ehli sunneta i nasljednici selefi salihina.

selefijje mezheb niti je čak uopšte i postojala riječ selefijje. Kako se onda može reći da su ga oni nastojali obogatiti? Prije ove dvojice je bio samo jedan hakk (istiniti) mezheb, mezheb selefi salihina koji se je zvao **ehli sunnet vel-džema'at**. Ibni Tejmijje je pokušao da izvitoperi ovaj (čisti i) istiniti mezheb i da izmisli mnoga pogrešna vjerovanja (bid'ate). (Bid'ati ili novotarije u vjeri su pogrešna vjerska vjerovanja ili djela kojih nema u četiri izvora islama (tj. Edille-i šer'ijje). Bid'ati su kasnije izmišljeni. Svi bid'ati su loši i zli.) Izvor za knjige, riječi, i otpadničke i pokvarene misli današnjih nemezheblija i vjerskih reformatora su novotarije (bid'ati) koje je izmislio Ibni Tejmijje. Ovi otpadnici su, da bi prevarili i zaveli muslimane i uvjerili omladinu da je njihov pogrešni put ispravan, izmislili jednu užasnu strategiju. Oni su, da bi mogli opravdati Ibni Tejmijjine novotarije (bid'ate) i pokvarene ideje, i da bi mogli skrenuti omladinu njegovom putu, skovali od imena selefi salihin ime selefijje. Oni su objesili na alime islama, nasljednike selefi salihina, ljagu i sramotu filozofije i bid'ata, i optužili ih za razmimoilaženje i nesuglasicu sa imenom selefijje, koje su oni izmislili. Oni ističu Ibni Tejmijju kao mudžtehida, kao heroja koji je povratio selefijje u život. U stvari, alimi ehli sunneta, koji su halefi (nasljednici selefi salihina), su u svojim knjigama, koje su do danas napisane i koje se i dan danas pišu, odbranili vjerovanje **ehli sunneta**, mezheba selefi salihina, i informisali nas da su Ibni Tejmijje, Ševkani, i njima slični, skrenuli sa puta selefi salihina i da odvode muslimane u felaket (propast) i džehennem. Oni koji su pročitali knjige **Et-tevessul-u-bin-Nebi ve bis-Salihin**, **Ulema-ul-muslimin vel-muhalifun**, **Šifa-us-sikam** i njen predgovor, i, **Tathirul-fuad min-denis-il-i'tikad**, će shvatiti da oni, koji su izmislili pokvarena vjerovanja koja se zovu nove selefijje odvode muslimane u propast i nastoje da iznutra razore islam.

Ovih dana izvjesna usta često upotrebljavaju ime selefijje. Svaki musliman mora dobro znati da u islamu nema ništa što se zove **selefijje mezheb**. U islamu postoji samo mezheb **selefi salihina**. Selefi salihini su bili muslimani koji su živjeli u prva dva stoljeća islama. Oni su

u hadis-i šerifima puno hvaljeni i veličani. Dakle, ime “selefi salihin” je ime koje se odnosi na ashabe kiram i tabi’ine izam. Alimi islama koji su došli u trećem i četvrtom stoljeću se zovu **halef-i sadikin**. Svi ovi časni ljudi su pripadali **mezhebu ehli sunneta vel-džema’at**. Ovaj mezheb je mezheb imana i principa vjerovanja. Vjerovanje (iman) koji su imali ashabi kiram i tabi’ini je potpuno isti. U njihovom vjerovanju nema razlike. Danas većina muslimana na svijetu pripada ehli sunnet mezhebu. Sedamdeset i dvije otpadničke grupe su se pojavile nakon drugog stoljeća islama. Osnivači nekih od njih su ranije živjeli. Međutim, njihove knjige su napisane iza vremena tabi’ina. Oni su se pojavljivali u grupama i kaljali ehli sunnet.

Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je donijeo vjerovanje (i’tikad) ehli sunneta. Ashabi kiram su dobili to znanje imana sa izvora. Tabi’ini izam su naučili to znanje imana direktno od ashaba kiram. Njihovi nasljednici su ga naučili od njih. Učenje ehli sunneta je tako, tevaturom, došlo do nas. Ovo znanje se ne može razumom pronaći. Razum ga ne može promijeniti. Razum nam samo može pomoći da ga shvatimo. Dakle, razum je potreban da ga shvatimo, da razumijemo da je ono ispravno, i da nam pomogne da vidimo njegovu vrijednost. Svi alimi hadisa su imali ehli sunnet vjerovanje (i’tikad). Imami četiri mezheba u djelima (amelu) su, takođe, bili u ovom mezhebu. Maturidi i Eš’ari, dva imama našeg mezheba u vjerovanju (i’tikadu), su pripadala ehli sunnet mezhebu. Oba ova imama su promulgirala ehli sunnet mezheb. Oni su ovaj mezheb uvijek branili od otpadnika i materijalista koji su se zaglibili u kaljugu filozofije starih grka. Imami Maturidi i Eš’ari su bili savremenici ali su živjeli u drukčijim dijelovima svijeta. Radi toga, načini razmišljanja i postupanja sa prestupnicima koje su sretali su bili drukčiji tako da su upotrebljene metode odbrane kao i odgovori, koje su ova dva alima ehli sunneta dala, bili različiti. Međutim, to ne znači da su oni pripadali drukčijim mezhebima. Na stotine hiljada duboko učenih alima i evlija koji su došli poslije ova dva uzvišena imama su, proučivši njihove knjige, jednoglasno rekli da njih oba pripadaju ehli sunnet mezhebu. Alimi ehli suneta su uzeli

Nassove u njihovom zahiri (vanjskom, doslovnom) značenju. To znači, oni su dali ajeti kerimima i hadisi šerifima njihova doslovna značenja. Ako nije bilo zarureta (šerijatski opravdanog razloga) oni nisu ni te'vilili (objašnjavali) niti su mijenjali ova značenja. Oni ih nikada nisu mijenjali po svom ličnom nahođenju, znanju, i mišljenju. Međutim nemezheblije i oni koji pripadaju otpadničkim grupama se ne ustručavaju da promijene znanje imana i ibadeta koje su naučili od neprijatelja vjere kao što su grčki filozofi i pseudonaučnici.

Kada je Osmanlijska država uništena, koja je bila čuvar islama i sluga alima ehli sunneta, i kada je podlegla stoljetnim planovima masona, misionara, i podloj politici bitanske imperije koja je u tu svrhu pokrenula svoju svu materijalnu silu, nemezheblije su ugledale mogućnost. Oni su đavolskim lažima i strategijom počeli da napadaju na alime ehli sunneta i iznutra razaraju islam i to posebno u zemljama kao što je Saudijska Arabija u kojoj alimi ehli sunneta se ne smiju otvoreno izražavati. Nebrojeno blago koje su vehabije potrošile u ovu svrhu je pomoglo da se ova agresija raširi po cijelom svijetu. Kako se razumije iz izvještaja koji nam dolaze iz Pakistana, Indije, i Afričkih zemalja, izvjesni vjerski ljudi, sa malo ili bez ikakvog vjerskog znanja, koji se ne plaše Allaha dželle-šanuhu, su dobili položaje i stanove (kuće za stanovanje) kao protuuslugu za njihovo pomaganje ovim agresorima. Ove gnusne i odvratne nagrade su im naročito davate za izdaju i prevaru omladine i odvraćanje omladine od mezheba ehli sunneta. U jednoj od njihovih knjiga, koja je napisana sa namjerom da se zavedu studenti medresa i djeca muslimana, piše, "*Ja sam napisao ovu knjigu sa ciljem da eliminišem netrpeljivost mezheba i da svima pomognem da mirno žive u svojim mezhebima.*" Ovaj čovjek misli da je napadu na ehli sunnet i omalovažavanju alima ehli sunneta rješenje za eliminaciju netrpeljivosti mezheba. On zabija nož islam i kaže da on to radi s razlogom da bi muslimani mogli u miru živjeti. U njegovoj knjizi na jednom drugom mjestu piše, "*Ako neko ko razmišlja pogodi istinu u svom razmišljanju on će biti desetostruko nagrađen. Ako ne pogodi on će dobiti samo jednu nagradu.*" Po ovom će svako za svaku svoju misao biti

nagrađen, bez obzira bio on hrišćanin ili višebožac, i dobiće deset sevaba za svoje ispravne misli! Vidite li vi kako on izvrće hadisi šerif našeg Poslanika sallallahu alejhi ve sellem? Hadisi šerif kaže, “**Mudžtehid će dobiti deset sevaba ako pogodi (istinu) u donošenju (izvlačenju, izvođenju) naređenja (hukma) iz ajeti kerima ili hadisi šerifa. Ako pogriješi on će dobiti jedan sevab**.” Ovaj hadisi šerif nam pokazuje da se ovi sevabi neće dati svakome ko misli i razmišlja već samo alimima islama koji su došli na stepen idžtihada. Ovi alimi neće dobiti nagradu za svaku svoju misao već samo za svoj rad dok donose, izvode, ahkame (propise, pravila, naredbe) iz Kur’ani kerima i hadisi šerifa (Nassova), jer je taj rad ibadet. Oni će za ovo dobiti sevabe kao i za svaki drugi ibadet.

U vrijeme Selefi salihina i alima mudžtehida koji su njihovi nasljednici, to jest do kraja četvrtog stoljeća islama, kad god je kao rezultat promjene načina i uslova života iskrsla nova mes’ela (problem, vjersko pitanje koje treba riješiti), alimi mudžtehidi su i dan i noć radili i izveli rješenje (donijeli) za tu mes’elu, iz četiri izvora koji se zovu **Edille-i šer’ijje**, tako da su svi muslimani radili po tom pitanju u skladu sa zaključkom imama svog mezheba. Onima koji su ovako radili je dato deset ili jedan sevab. Nakon četvrtog stoljeća islama narod je nastavio da slijedi zaključke ovih mudžtehida. U toku ovog dugog vremena nijedan musliman nije bio ni izgubljen ni u dilemi kako će postupati. U toku ovoga vremena nijedan ni alim ni muftija nije bio školovan čak ni za sedmi stepen idžtihada tako da se danas islam mora učiti od muslimana koji može čitati i shvatiti knjige alima jednog od četiri mezheba, i iz knjiga koje je on preveo, i po tome uskladiti naš ibadet i svakodnevni život[1]. Allah dželle-šanuhu je

---

[1] Alimi fikha su svrstani u sedam grupa. Kemal paša zade bin Sulejman efendi rahmetullahi teala alejh je u svojoj knjizi **Vakfunnijjat** ovako objasnio ovih sedam grupa:

1.Alimi koji su u islamu apsolutni (mutlak) mudžtehidi. Oni su konstruisali metode i principe za izvođenje propisa iz četiri izvora (**Edille-i erbe’a**) i izveli propise u skladu sa principima koje su oni osnovali. Među ove alime se ubrajaju imami koji

su osnivači četiri čuvena mezheba.

2.Mudžtehidi u mezhebu. To su alimi koji su, slijedeći principe vođe mezheba, izvodili propise iz četiri osnovna izvora (iz četiri edille). Među ove spadaju dva imama, Jusuf i Muhammed, kao i oni koji su kao i oni, rahmetullahi alejhim edžma'in.

3.Mudžtehidi u mes'elama, to jeste, alimi koji su osnovali pravila za mes'ele koje vođa (osnivač mezheba) nije tretirao a koja su na bazi metoda i principa mezheba. Međutim, oni su u ovom morali slijediti imama (osnivača) mezheba. Među ovim su Tahavi (238-321 po Hidžri u Egiptu), Hassaf Ahmed bin Omer (preselio na ahiret 261. u Bagdadu), Abdullah bin Husejn Kerhi (340), Šems-ul-eimme Halvani (456 u Buhari), Šems-ul-eimme Serahsi (483), Fahrul islam Ali bin Muhammed Pezdevi (400-482 u Samarkandu), Kadihan Hasen bin Mensur Fergani (592) i drugi, rahmetullahi teala alejhim edžma'in.

4.Eshab-i tahridž, to jest, alimi koji nisu došli na stepen idžtihada. Oni su bili alimi koji su bili u stanju da ukratko objasne objasniti kratke i nejasne propise koje su mudžtehidi izveli. Jedan od njih je bio i Ahmed bin Ali bin Ebi Bekr Razi (koji je preselio na ahiret 593. godine po Hidžri u Damasku). On je, rahmetullahi teala alejh, napisao komentar na knjigu **Kuduri**.

5.Erbab-i terdžih, to jest, alimi koji su odabrali (više voljeli) jedan od nekoliko prenesenih mišljenje mudžtehida (rivajeta). Među ovim alimima su bili Ebulhasen Kuduri (362-428. godine po Hidžri u Bagdadu) i Burhaneddin Ali Merginani, autor knjige **Hidaje**, kojega su Džingizovi vojnici učinili šehidom u masakru Buhare 593/1198. godine.

6.Oni koji su napisali razna mišljenja (rivajete) mudžtehida u mes'eli u odnosu na njihovu pouzdanost su nazvani mukallidi (imitatori, sljedbenici). Oni u svojim knjigama nisu uključili nijedan rivajet koji je odbijen. Autor knjige **Kenz-ud-dekaik** Ebulberekat Abdullah bin Ahmed Nesefi (710), autor knjige **Muhtar** Abdullah bin Mahmud Musuli (683), autor knjige **Vikaje** Burhanuššeri'a Mahmud bin Sadruššeri'a Ubejdullah (673), autor knjige **Medžma'ul-bahrejn** Ibnussa'ati Ahmed bin Ali Bagdadi (694) su samo nekoliko njih, rahmetullahi teala alejhim edžma'in.

7.I ovi se takođe zovu mukallidi. Oni nisu u stanju da razluče slabe (za'if) od jakih (kuvvetli) habera (vijesti, rivajeta). [Oni su uračunati među alime fikha zato što oni mogu shvatiti ono što čitaju i to objasniti mukallidima koji to ne mogu razumjeti]. Uzeto iz knjige **Stazom sunneta** (poglavlje “Ehli sunnet i'tikad”).

objavio za sve propise (hukmove) u Kur'ani kerimu. Njegov uzvišeni Pejgamber, Muhammed alejhisselam, ih je sve objasnio. Ehli sunnet alimi su ih naučili od ashaba kiram i zapisali u svoje knjige. Ove knjige danas postoje u cijelom svijetu. Svako novo pitanje, koja će se do kijameta pojaviti, u bilo kom dijelu svijeta, se može pokazati primjerom u jednom od učenja koja se nalaze u ovim knjigama. Ova mogućnost je mu'džiza Kur'ani kerima i keramet alima islama. Međutim, bitno je da se nauči pitajući pravog (hakiki) muslimana ehli sunneta. Ako upitamo vjerske ljude koji ne slijede mezheb oni će nas uputiti krivim putem na taj način što će nam dati odgovor koji nije u skladu sa knjigama fikha.

Mi smo već ranije objasnili kako neuke nemezheblije koje se vraćaju u Pakistan ili u Indiju varajuju i zavode omladinu. Oni odu da provedu par godina u arapskim zemljama gdje napabirče malo arapskog jezika, tračeći svoje vrijeme u zabavi, uživanju, i griješenju, i onda dobiju komad papira sa pečatom od nemezheblija, neprijatelja ehli sunneta. Kada mladež vidi njihove pseudodiplome i čuje ih da govore arapski jezik oni pomisle da su oni vjerski ljudi. Međutim, oni čak nisu u stanju ni da razumiju knjigu fikha. Oni nemaju pojma sa učenjima fikha u knjigama. U stvari, oni i ne vjeruju u ova vjerska učenja. Oni ih nazivaju netrpeljivost. Alimi islama su od uvijek nalazili u fikhskim knjigama odgovore na postavljena pitanja i davali ih onima koji su ih pitali. Međutim vjerski ljudi koji ne slijede ni jedan mezheb, pošto nisu u stanju da čitaju i razumiju knjige fikha, će zavesti (obmanuti) one koji ih pitaju na taj način što će im reći šta god im padne na njihovu neuku i defeknu pamet. Oni će biti povod (sebeb) da oni koji ih pitaju odu u džehennem. U ovom smislu je Pejgamber sallallahu alejhi ve sellem rekao, "**Dobri alimi su najbolji od svog svijeta. Loši alimi su najgori od svog svijeta**." Ovaj hadisi šerif nam pokazuje da su alimi ehlii sunneta najbolji od svog svijeta i da su nemezheblije najgore od svakog drugog. Alimi ehli sunneta upućuju narod da slijedi Resulullaha, to jest u džennet, a nemezheblije ih vode svojim krivovjernim mislima, to jest u džehennem.

Ustad (profesor, muallim) Ibni Halife Alivi, koji je

diplomirao na islamskom univerzitetu Džami'ul-ezher u Egiptu, je ovako napisao u svojoj knjizi **Akidet-us-selef-i vel-halef**, "Kako allame (veliki alim, svestrano obrazovan alim) Ebu Zuhre piše u svojoj knjizi **Tarih-ul-mezahib-il-islamijje**, izvjesni ljudi, koji su se u četvrtom stoljeću po hidžri odvojili od hanbeli mezheba, sebe nazivaju **selefijjin**. Ebulferdž Ibnuldževzi rahmetullahi teala kao i mnogi drugi alimi hanbeli mezheba su pokušali da spriječe ovu fitnu, da se ne bi širila, i proglasili su da ovi "selefi"ne slijede Selefi salihine nego da su oni otpadnici i jeretici (bid'at ehli) koji pripadaju grupi mudžessime. Ibni Tejmijje je u sedmom stoljeću ponovo raspalio ovu fitnu." U ovoj knjizi, koja ima 340 stranica, je detaljno odgovoreno na nekoliko novotarija (bid'ata) selefa i vehabija kao i na njihove laži i klevete protiv ehli sunneta. Ova knjiga je izdata 1398/1978. godine u Damasku.

Nemezheblije su usvojile ime **selefijje**. Oni nazivaju Ibni Tejmijju velikim imamom selefa. Ovo je ispravno u jednom smislu zato što izraz **selefi** nije prije njega postojao. Bili su su Selefi salihini čiji je mezheb bio ehli sunnet. Ibni Tejmijjino otpadništvo i jeres služi kao izvor vehabijama i drugim nemezheblijama. Ibni Tejmijje je bio prvobitno obučen u hanbeli mezhebu, to jest on je prvobitno pripadao ehli sunnetu. Međutim, kada se kasnije njegovo znanje povećalo, i kada je on došao na stepen (mekam) fetve, on je zavolio svoje ideje i počeo je da zamišlja da je on iznad alima ehli sunneta. Porast njegovog znanja je prouzrokovao njegovo otpadništvo i jeres. On više nije bio u hanbeli mezhebu. Da bi se bilo u ehli sunnet mezhebu prvo se mora imati vjerovanje (i'tikad) ehli sunneta. Ko nema vjerovanje ehli sunneta ne on ne može reći da je on u ehli sunnet mezhebu.

Nemezheblije koriste svaku priliku da u svojoj zemlji slažu na i okleveću vjerske ljude sljedbenike ehli sunneta. Oni pribjegavaju raznoraznim lukavštinama kako bi omeli čitanje njihovih knjiga i podučavanje znanja ehli sunneta. Na primjer, jedan nemezheblija je, spominjuči ime ovog fakira (hazreti Husejn Hilmi Išik, rahmetullahi alejh misli na sebe), rekao "Šta ima farmaceut i hemičar s vjerskim znanjem? On treba da radi u svojoj struci i da se ne petlja

u naše poslove." Kako je neuka i glupa ova tvrdnja! On misli da naučnik nema vjerskog znanja. On je potpuno nesvjestan činjenice da muslimani, naučnici, svakog momenta posmatraju Allahovo dželle-šanuhu stvaranje (sun'-i ilahi), shvataju Halikove (Stvaraočeve) savršene atribute koji se ogledaju u knjizi stvaranja, i, uočavajući nemoć stvorenja u poređenju sa Allahovim dželle-šanuhu kudretom, stalno zapažaju da Allah dželle-šanuhu nije ničemu sličan i da nema mana. Njemački naučnik u nuklearnoj fizici Max Planck je ovo u svom djelu **Der Strom** vrlo lijepo izrazio. Međutim, ovaj nemezheblija, neznalica, koji se oslanja na dokument i položaj koji je dobio od jeretika sličnog njemu, možda još i razdragan maštanjem o zalihi zlata koja dolazi iz inostranstva, predpostavlja da je vjersko znanje samo njegov monopol. Molimo Allaha dželle-šanuhu da poboljša ovog bijednika i sve nas. I opet Ga molimo da On takođe zaštiti i nedužnu omladinu od zamki ovih kradljivaca vjere s diplomama! Amin.

U stvari, ovaj gore pomenuti fakir (hazreti Husejn Hilmi Išik, rahmetullahi alejh misli na sebe) je više od trideset godina ponizno služio svoju domovinu kao farmaceut i inžinjer hemije. On je istovremeno, izučavajući sedam godina vjersko znanje i radeći dan i noć, odlikovan idžazetom (diplomom o završenim vjerskim naukama) koje mu je dao veliki alim islama. Zdrobljen pod veličinom naučnog i vjerskog znanja on je potpuno uvidio svoju nemoć. On je u ovom svom shvatanju nastojao da bude sluga u pravom smislu te riječi. Najveći strah i briga su mu bili da ne bi predpostavo, očaran svojim diplomama i idžazetom, da je on autoritet u ovim predmetima. On nije imao hrabrosti da ni u jednoj od svojih knjiga piše svoje lične ideje i mišljenja. On je uvijek nastojao da ponudi svojoj mlađoj braći važne i cijenjene radove alima ehli sunneta na taj način što ih je prevodio sa arapskog ili perzijskog jezika, kojima su se divili oni koji su ih razumjeli. Pošto se on puno plašio Allaha dželle-šanuhu on, mnogo godina, nije ni razmišljao o pisanju knjiga. Kada je on vidio na prvoj stranici knjige **Savaik-ul-muhrika** hadisi šerif koji kaže, "**Kada se fitna rasprostrani onaj ko zna hakikat** (istinu, stvarnost)

mora ga reći drugim! Ako ga ne kaže Allah i svi ljudi će ga prokleti!”, on je počeo da razmišlja. On je, u jednu ruku, dok je učio o superiornosti alima ehli sunneta i shvatio njihov mentalni kapacitet u vjerskom i naučnom znanju njihovog vremena, kao i njihovu ustrajnost u ibadetu i takvaluku, vidio svoju poniznost. On je smatrao da je njegovo znanje, u poređenju sa znanjem koje su ovi veliki alimi imali, kao kap vode u poređenju s morem. U drugu ruku, kada je vidio da je sve manji i manji broj ljudi u stanju da čita i razumije knjige koje su napisali alimi ehli sunneta, i kada je vidio da su se neuki i dvolični otpadnici umiješali među vjerske ljude i počeli da pišu pokvarene i otpadničke knjige, on je bio pun tuge i žalosti. Prijetnja prokletstvom koja je izjavljena u hadisi šerifu ga je užasavala. Takođe su ga i sažaljenje i naklonjenost, koje je osjećao prema svojoj cijenjenoj mlađoj braći, natjerali da im bude od usluge. On je počeo da neumorno prevodi i objavljuje odabrane citate iz knjiga alima ehli sunneta. On je, pored bezbrojnih pisama u kojima su mu čestitali, i zahvaljivali se, ponekada je naišao i na kritiku i klevetu nemezheblija. S obzirom da on nije imao sumnje u svoju iskrenu namjeru (ihlas) i odanost (sadakat) njegovom Rabbu, i svojoj savjesti, on je čineći tevekkul u Allaha dželle-šanuhu i tevessul u mubarek duše Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem i (drugih Allahovih dželle-šanuhu) salih robova nastavio svoje služenje (hizmet). (Tevessul je traženje stvari od Allaha dželle-šanuhu preko Pejgambera alejhimussalavatu vetteslimat ili onih koje Allah dželle-šanuhu voli) Da nas Allah dželle-šanuhu sve održi na pravom putu i da je zadovoljan sa nama! Amin.

Muhammed Bahit-ul-muti’i, veliki alim hanefi mezheba i profesor (muderris) na Univerzitetu Džami’ul-ezher u Egiptu, je ovako napisao u svojoj knjizi **Tathir-ul-fuad min-denisil-i’tikad**, “Poslanici alejhimussalatu vesselam su od svog naroda imali najuzvišenije i najzrelije duše. Nemoguće je da oni nisu u pravu, da pogriješe, da su gafil (nesvjesni), da su podmukli, su netrpeljivi (da imaju te’assub), da su tvrdoglavi (inaddžije), da slijede svoj nefs, da se ljute na nekog, ili da nekog mrze. Poslanici alejhimussalatu vesselam su

saopštili, informisali, i objasnili ono što im je Allah dželle-šanuhu nagovijestio. Svo šerijatsko znanje, sva naređenja i zabrane koje su nam oni saopštili su istina. Ne postoji mogućnost da je išta (od onoga što su nam oni saopštili) neispravano ili netačno. Poslije Poslanika najuzvišeniji i najzreliji ljudi su njihovi ashabi. Oni su istrenirani, sazreli, i očišćeni u sohbetu (društvu, razgovoru) Poslanika. Oni su uvijek govorili i objašnjavali ono što su čuli od Poslanika. I oni nemaju gore navedene mane pa je sve što su oni prenijeli istina. Oni nisu nikad protivuriječili jedni drugima iz netrpeljivosti (te'assuba) ili tvrdoglavosti (inada) i nisu nikad slijedili svoj nefs. Objašnjavanja ajeti kerima i hadisi šerifa od strane Ashaba kiram, i njihov idžtihad, su bili uvijek samo sa ciljem da obavijeste i poduče Allahove dželle-šanuhu robove Njegovoj vjeri a to sve nam samo pokazuje Allahovo dželle-šanuhu veliko dobročinstvo (ihsan) i milost (merhamet) prema ummetu Njegovog dragog Pejgambera Muhammeda alejhisselam. U Kur'ani kerimu se kaže da su ashabi kiram bili oštri prema kafirima a međusobno blagi i puni milosti (merhameta) i da su marljivo obavljali namaz i da su očekivali i Džennet i sve ostalo samo od Allaha dželle-šanuhu. Svi njihovi idžtihadi su tačni. Na njima je bazirana idžma'. Oni su svi su dobili sevabe. Hakk (istina) je jedan.

Nakon ashaba kiram najuzvišeniji su oni muslimani koji su ih vidjeli i koje su oni u svom sohbetu istrenirali. Oni se zovu **tabi'in**. Oni su dobili svoje vjersko znanje od ashaba kiram. Poslije tabi'ina najuzvišeniji su oni muslimani koji su vidjeli tabi'ine i koje su oni u svom sohbetu istrenirali. Oni se zovu **tebe'-i tabi'in**. Među ljudima koji su dolazili u vijekovima iza njih, sve do Kijameta, najuzvišeniji i najbolji su oni koji su im se najbolje prilagodili, koji su naučili njihova učenja i koji ih slijede. Među vjerskim ljudima koji su došli nakon selefi salihina, inteligentna i mudra osoba, čije se riječi i djela poklapaju sa učenjima Resulullaha i selefi salihina i koja se nikada ne odvaja od njihovog puta i koja ne prelazi granice islama, se ne plaši tuđih kleveta. Takva osoba neće podleći njihovom zavođenju. Ona neće slušati riječi neznalica (džahila). Ona će upotrijebiti svoj razum (akl) i

neće izaći iz okvira mezheba četiri mudžtehid imama. Musliman mora naći takvog alima, pitati ga, i od njega naučiti ono što ne zna, i u svemu što radi slijediti njegov savjet jer alim takvog kapaciteta će znati i podučiti narod duhovnim lijekovima (ma'nevi ilaću) koji je Allah dželle-šanuhu stvorio sa ciljem da zaštiti Svoje robove od griješenja i da im dadne da uvijek rade ispravno, to jest, ovakav alim će znati kako će izliječiti dušu. On će izliječiti one čija je duša bolesna i one koji ne znaju. Ovakav alim slijedi šerijat u svojoj svakoj riječi, svom svakom djelu, i u svom vjerovanju. Njegovo shvatanje će uvijek biti ispravno. Allah dželle-šanuhu je zadovoljan sa njegovim svakim djelom. Allah dželle-šanuhu će uputiti one koji istražuju i žude za putevima Njegovog zadovoljstva. Allah dželle-šanuhu će one koji imaju iman i koji ispune uslove imana zaštititi od opresije i problema. On će im dati da oni dobiju nur, huzur (duševni mir), i se'adet (sreću). U svemu što oni rade će biti rahatluk (udobnost, ugodnost) i huzur. Oni će na Kijametskom danu biti sa Poslanicima, siddicima (iskrenim), šehidima (onim koji su poginuli na Allahovom dželle-šanuhu putu i salih (dobrim) muslimanima. Ako vjerski čovjek ne slijedi Poslanika i ashabe, ako se njegove riječi, djela, i vjerovanja ne slažu sa njihovim učenjima, ako on slijedi svoj nefs pa pređe granice šerijata, i ako prekorači četiri mezheba u naukama u koje se ne razumije - bez obzira u kom on vijeku živio - smatraće se da je on pokvarenjak na vjerskom položaju. Allah dželle-šanuhu je zapečatio njegovo srce. Njegove oči ne mogu vidjeti pravi put. Njegove uši ne mogu čuti tačnu riječ. Za njega će na kijametu biti velika kazna (azab). Allah dželle-šanuhu njega ne voli. Ovakvi ljudi su neprijatelji Poslanika. Oni misle da su oni na pravom putu. Oni vole svoje ponašanje. Međutim, oni slijede šejtanov put. Rijetko se koji od njih urazumi i vrati na pravi put. Sve što oni kažu izgleda ljubazno, prijatno, ili korisno, međutim, sve što oni misle i vole je zlo. Oni mogu prevariti idiote i odvesti ih pogrešnim putem u propast (felaket). Njihove riječi su kao snijeg, svjetle i bez mrlje, ali se tope kada se stave na sunce istine. Ovi zlikovci na vjerskim položajima, čija je srca Allah dželle-šanuhu pocrnio i zapečatio, se zovu

bid’at ehli, to jest, vjerski ljudi nemezheblije. To su ljudi čija vjerovanja (i’tikad) i djela (amel) nisu u skladu ni sa Kur’ani kerimom ni sa hadisi šerifom ni sa idžmom ummeta. Oni, skrenuvši sa pravoga puta, odvode muslimane na put zablude i propasti. Oni koji ih slijede će otići u džehennem. Ovakih otpadnika je bilo puno i u vrijeme selefi salihina i među vjerskim ljudima koji su došli iza njih. Njihovo postojanje među muslimanima je kao gangrena [ili rak] u jednom dijelu tijela. Zdravi dijelovi tijela neće izbjeći katastrofu sve dok se ne otarase bolesti. Oni su slični onim koji boluju od zarazne bolesti. Oni koji kontaktiraju sa njima će se razboljeti. Mi se moramo što više udaljiti od ovakvih ljudi da nam oni ne naškode.”

Ibni Tejmijje je bio najštetniji od pokvarenih i otpadničkih vjerskih ljudi. On se u svojim knjigama, naročito u svojoj knjizi **El-vasita**, ne slaže sa idžmom muslimana (**Idžma’ul-muslimin**), ne slijedi selefi salihine, i kontradiktira jasnim izjavama Kur’ani kerima i hadis-i šerifa. On je slijedeći svoj manjkavi i nepotpuni razum i pokvarene ideje skrenuo u krivovjerstvo. On je imao puno znanja. Allah dželle-šanuhu je dao da njegovo znanje bude povod (sebeb) za njegovu propast (felaket) i otpadništvo (dalalet). On je slijedio svoj nefs. On je pokušao da ove svoje pokvarene i otpadničke ideje rasprostrani kao istinu.

Veliki alim Ibni Hadžer-i Mekki rahmetullahi teala alejh je napisao u svojoj knjizi **Fetavel-hadisijje**, “Allah dželle-šanuhu je dao da Ibni Tejmijje zađe u otpadništvo (delalet) i propast (felaket). On ga je učinio slijepim i gluhim. Mnogi alimi su nas informisali, upozorili, i dokumentovano dokazali, da su njegova djela pokvarena a njegove riječi netačne. Oni koji pročitaju knjige velikih alima islama kao što su Ebul Hasen-il-Subki, i njegov sin Tadž-ud-din-i Subki, i imama Iza bin Džema’a, i koji prostudiraju izjave šafi’i, maliki i hanefi alima, koje su mu upućene i napisane kao odgovor, će dobro vidjeti da smo mi u pravu.”

Ibni Tejmijje kleveće i sramno blati alime tesavvufa. Šta više, on se ne ustručava ni da napadne na stubove islama

kao što su hazreti Omer i hazreti Alija. Njegove riječi su prekršile sva pravila pristojnosti jer on odapinje svoje otrovne strelice čak i na najstrmije litice. On naziva alime pravoga puta otpadnicima (sljedbenicima bid'ata), licemijerima, i neznalicama.

On kaže, '*U knjigama velikana tesavvufa se ima pokvarenih ideja grčkih filozofa koje nisu u skladu sa islamom', i pokušava da to dokaže svojim pogrešnim i otpadničkim mislima. Omladina koja ne zna istinu može biti zavedena njegovim užarenim i lažljivim riječima. Na primjer, on kaže, 'Tesavvufdžije kažu da vide* ***Levh-il-mahfuz***[1]*. Izvjesni filozofi kao Ibni Sina ga nazivaju* ***Nefs-ul-felekijje****. Oni kažu da se ljudska duša, kada postane savršena, u snu ili na javi, ujedini sa Nefs-ul-felekijjom, to jest sa* ***Akl-ul-fe'al(om)*** *tako da, kada se ona (duša) ujedini sa ova dva, koji izazivaju dešavanje svega na svijetu, ona (duša) bude informisana o onom što je u njima. Ovo nisu rekli grčki filozofi. Ovo je rekao Ibni Sina i njemu slični koji su se kasnije pojavili. Slično su rekli takođe i imam Ebu Hamid Gazali, Muhjiddin-ibnul Arabi, i andaluzijski filozof Kutbuddin Muhammed ibnu Seb'in. Ovo su filozofske izjave. U islamu nema ovakvih stvari. Oni se odvajaju od islama sa ovakim riječima. Oni postaju mulhidi (kafiri) kao mulhidi koji se zovu ši'i, isma'ili, karamiti i batini. Oni su napustili pravi put alima ehli sunneta, hadisa, i istinitog (hakk) puta ehli sunnet tesavvufdžija kao što je Fudajl bin Ijad. Oni su se, dok su u jednu ruku zaronili u filozofiju, u drugu ruku borili protiv grupa kao što su mu'tezile i kuramijje. Postoje tri grupe sufija (tesavvufdžija). U prvoj grupi su oni koji slijede hadis i sunnet. U drugoj grupi su krivovjernici kao što su kuramijje. U trećoj grupi su sljedbenici knjiga* ***Ihvan-us-safa(a)*** *i riječi Ebul Hajjana. Ibni Arabi, Ibni Seb'in, i njima slični, su usvojili filozofske riječi i napravili ih izjavama ljudi tesavvufa. Ibni Sinina knjiga* ***Ahirul-išarat ala-makamil arifin*** *u sebi sadrži mnoge takve izjave. Takođe je i imam Gazali rekao ovakve stvari u*

---

[1] Molimo vas da, za detaljnu informaciju o **Levh-il-mahfuzu**, pogledate trideset šesto poglavlje knjige na turskom jeziku **Seadet-i Ebedijje (Endless Bliss, III)**.

nekim od svojih knjiga, kao na primjer u knjizi ***El-kitabul-madnun*** *i* ***Miškat-ul-envar****. U stvari, njegov prijatelj Ebu Bekr ibnul-Arabi mu je rekao da se je on odao filozofiji, i pokušao je da ga neuspješno spasi od toga. S druge strane imam Gazali je rekao da su filozofi kafiri. On je pred kraj svoga života pročitao [Sahih]* ***Buhari****. Neki su rekli da ga je to navelo da on odustane od svojih ideja koje je pisao. Izvjesni drugi su rekli da su ove izjave pripisane imamu Gazaliju sa ciljem da ga okleveću. U ovom pogledu postoje različiti izvještaji o imamu Gazaliju. Maliki alim, Muhammed Mazeri, koji je obrazovan u Siciliji i andaluzijski alimi Turtuši, Ibn-ul-Dževzi, Ibnu Ukajl, kao i mnogi drugi, su rekli mnoge stvari*.'

Gore navedene Ibni Tejmijjine riječi nam jasno pokazuju njegove pokvareno i zlo mišljenje o alimima ehli sunneta. On čak ljaga i one najveće među ashabima kiram. On ožigosao većinu alima ehli sunneta kao otpadnike. U međuvremenu - dok je on teško ocrnio velikog veliju, kutba arifa, hazreti Ebul Hasen-iš-Šazilija, na račun njegovih knjiga **Hizb-ul-kebir** i **Hizb-ul-bahr**, i dok je blatio velikane tesavvufa kao što su Muhjiddin ibnul Arabi, Omer-ibn-il-Farid, Ibnu-seb'in i Halladž Husejn bin Mansur - alimi njegovog vremena su jednoglasno izjavili da je on grešnik i jeretik, otpadnik (bid'at sahibija). U stvari, bilo je i onih koji su izdali fetvu u kojoj su rekli da je on kafir. [Duboko učeni alim islama Abdulgani Nablusi nabraja na 363. i 373. stranici svoje knjige **El-Hadikat-un-nedijje** imena ovih velikana tesavvufa. On onda dodatno piše da su oni evlije i da su oni koji se o njima loše izražavaju, neznalice (džahili) i u nehajni (gafili).] Pismo koje je 705/1305. godine napisano Ibni Tejmijji glasi, 'O moj brate po vjeri koji sebe smatraš velikim alimom i imamom ovog vremena! Ja sam te volio samo radi Allahovog zadovoljstva. Ja nisam odobravao alimima koji su bili protiv tebe. Međutim, kada sam čuo neprikladne riječi ja sam bio zapanjen. Sumnja li pametna osoba u početak noći kada sunce zađe? Ti kažeš da si na pravom putu i da činiš **Emr-i bil ma'ruf** i **Nehji-anil-munker**. (Nehji-anil-munker znači prenositi Allahove dželle-šanuhu zabrane drugima i ne biti

zadovoljan kada se one rade. Emri-i ma'ruf je naređivanje onoga što islam odobrava.) Allah dželle-šanuhu zna šta je tvoj cilj i namjera. Međutim, ihlas se razumije iz čovjekovih djela. Tvoja djela su skinula koprenu sa tvojih riječi. Prevaren od strane onih koji slijede svoj nefs[1], i čije su riječi nepouzdane, ti ne samo da blatiš svoje savremenike već takođe nazivaš i mrtve kafirima. Nezadovoljan sa napadom na nasljednike selefi salihina ti takođe lažeš i na ashabe kiram, posebno na one koji su među njima najveći. Zar ti ne možeš zamisliti u kakvoj češ ti biti situaciji na Kijametskom danu kada ovi divovi islama od tebe zatraže svoje pravo (hakk). U gradu Salihijje si u Džami'ul-džebelu sa mimbera rekao da je hazreti Omer radijallahu teala anh imao pogrešnih riječi i belaja (katastrofa). Koji su to belaji? O kojim su te to belajima izvjestili selefi salihini? Ti si rekao da je hazreti Alija imao više od tri stotine grešaka. Kad bi to bilo tačno o hazreti Aliji bi li tvoja ijedna riječ bila tačna? Od sada ću biti protiv tebe. Ja ću nastojati da od tvoje pokvarenosti zaštitim muslimane jer si ti prevršio svaku mjeru. Tvoja tortura je takla sve, i živo i mrtvo. Mu'mini moraju izbjegavati tvoje zlo.'

Tadžuddin-us-Subki je nabrojao sljedeća vjerska pitanja (mes'ele) u kojima se Ibni Tejmijje ne slaže sa selefi salihinima:

1.Ibni Tejmijje je rekao, '*Talak (razvod braka u islamu) nije stvaran. [U slučaju da se desi] treba platiti keffaret (koji je ravan onome koji se plaća) za zakletvu*.' Nijedan od alima islama koji došli su prije njega nije rekao da se plaća keffaret.

2.On je rekao, '*Razvod braka (talak) koji je dat ženi koja ima menstruaciju nije stvaran*.'

3.On je rekao, '*Namjerno propuštene namaze ne treba naklanjavati (tj. klanjati na kaza)*.'

4.On je rekao, '*Ženi koja ima haid (menstruaciju) je*

[1] Nefs-i emmare je jedna zla sila u čovjekovoj prirodi koja želi sve ono što je Allah dželle-šanuhu zabranio i koja nerado izvršava Allahova dželle-šanuhu naređenja. Nefs-i emmare je čovjekov najveći neprijatelj.

mubah (dozvoljeno), činiti tavaf (obilaziti) oko Ka'be. [Ako to uradi] ona neće trebati platiti keffaret.'

5.On je rekao, '*Jedan talak u ime tri talaka je i dalje jedan talak*.' Međutim prenešeno je da je on, prije nego što je ovo rekao, dugim nizom godina više puta rekao da idžma muslimana nije ovaka.

6.On je rekao, '*Takse koje nisu u skladu sa šerijatom su halal onim koji ih zahtijevaju*.'

7.On je rekao, '*Kada se od trgovaca ubiru takse one su zekat iako ih oni nisu nanijjetili [kao zekat]*.'

8.On je rekao, '*Voda ne postaje prljava (nedžs) kada u nju upadne miš ili slična životinja i u njoj se udavi*.'

9.On je rekao, '*Čovjeku koji je džunub je dozvoljeno (džaiz) po noći bez gusula klanjati nafilu namaz*.'

10.On je rekao, '*Uslovi koje vakif (onaj ko je posvetio imovinu vakfu) stipulira (tj. ugovara, uslovljava) se ne uzimaju u obzir*.'

11.On je rekao, '*Osoba koja se ne slaže sa idžmom ummeta ne postaje nevjernik ili grešnik (kafir ili fasik)*.'

12.On je rekao, '*Allah dželle-šanuhu je mahall-i havadis i On se sastoji od čestica koje su se sastavile*.'

13.On je rekao, '*Kur'ani kerim je stvoren od Allahovog dželle-šanuhu zata (bića, biti)*.'

14.On je rekao, '*Alem, to jeste, stvorenja (mahluk) su kadim (vječna) sa svojim vrstama*.'

15.On je rekao, '*Allah dželle-šanuhu mora da stvara dobre stvari*.'

16.On je rekao, '*Allah dželle-šanuhu ima tijelo i smijer. On mijenja svoje mjesto*.'

17.On je rekao, '*Džehennem nije vječan. On će se na kraju ugasiti*.'

18.On je *nijekao podatak da su Poslanici ma'sum (bezgrešni)*.

19.On je rekao, '*Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je kao i drugi ljudi. Njega nije dozvoljeno upotrijebiti u dovi*

kao posrednika (vasitu).'

20.On je rekao, '*Grijeh je otići u grad Medinu da se posjetiti Resulullah sallallahu alejhi ve sellem*.'

21.On je takođe rekao, '*Haram je ići tamo i tražiti šefa'at (zauzimanje, posredovanje)*.'

22.On je rekao, '*Tevrat i Indžil nisu promijenjeni u riječima. One su promijenjene u značenjima*.'

Neki alimi su rekli da većina od gore navedenih izjava ne pripada Ibni Tejmijji. Niko nije porekao činjenicu da je on rekao da Allah dželle-šanuhu ima smijer i da je napravljen od ujedinjenih čestica. Međutim, svi su rekli da je on imao puno znanja, dželaleta (veličine), i dijaneta (religioznosti). Čovjek koji ima fikh, ilm (znanje), adl (pravednost) i insaf (razum) mora prvo da razmotri stvar pa da onda o njoj obazrivo sudi. Naročito je potrebno jako detaljno promatranje i potpuna opreznost kada se sudi o muslimanovom kufru, irtidadu (apostasiji, otpadništvu, odmetanju), dalaletu, ili ako on treba da bude ubijen." Ovdje se završava dio prijevoda članka iz knjige **Fetavel-hadisijje** koju je napisao Ibni Hadžer-i Mekki.

Ovih dana je postalo moderno imitirati Ibni Tejmijju. Njegovi imitatori brane njegova otpadnička pisanja i izdaju njegove knjige a posebno njegovu knjigu pod naslovom **Vasita**. Ova knjiga je od početka do kraja puna njegovih ideja koje nisu u skladu sa Kur'ani kerimom, Hadisi šerifom i idžma'om muslimana. Ova knjiga je probudila veliku fitnu (razdor, nered) i podjelu među čitaocima i izazvala neprijateljstvo među braćom. Vehabije koji žive u Saudijskoj Arabiji i neuki vjerski ljudi iz drugih muslimanskih zemalja koji su upali u njihove zamke uzimaju Ibni Tejmijju kao svoju zastavu i daju mu imena kao što su 'veliki mudžtehid' i 'šejh-ul-islam'. Oni su objeručke prihvatili njegove otpadničke ideje i pokvarena pisanja kao vjeru i iman. Mi moramo, da bi zaustavili ovaj užasni tok koji cjepka muslimane i iznutra razjeda islam, čitati cijenjene knjige koje su napisali alimi ehli sunneta koje sa dokazima pobijaju i opovrgavaju ove krivovjernike. Među ovom cijenjenom

literaturom je knjiga na arapskom jeziku koja se zove **Šifa-us-sikam fi-zijareti-hajril-enam** koju je napisao veliki imam i duboko učeni alim Takijjuddin-us-Subki, rahmetullahi teala alejh. Ova knjiga do nogu pobija Ibni Tejmijine otpadničke ideje, potpuno otklanja njegovu smutnju, i objelodanjuje njegovu tvrdoglavost. Ona sprečava širenje njegovih zlih namjera i pogrešnih vjerovanja.

HAKİKAT KİTABEVİ, INC. RASPOLAŽE SA SLJEDEĆIM KNJIGAMA

NA BOSANSKOM JEZIKU:

1- Iman i Islam, 128 str.
2- Odgovor Neprijatelju Islama, 144 str.
3- Knjiga o Namazu, 192 str.
4- Nije Mogao Odgovoriti, 432 str.
5- Put Ehl-i Sunneta, 128 str.
6- Ispovijesti Jednog Engleskog Špijuna, 144 str.

NA ENGLESKOM JEZIKU:

1- Endless Bliss I, 304 pp.
2- Endless Bliss II, 400 pp.
3- Endless Bliss III, 336 pp.
4- Endless Bliss IV, 432 pp.
5- Endless Bliss V, 512 pp.
6- Endless Bliss VI, 352 pp.
7- The Sunni Path, 128 pp.
8- Belief and Islam, 128 pp.
9- The Proof of Prophethood, 144 pp.
10- Answer to an Enemy of Islam, 128 pp.
11- Advice for the Muslim, 352 pp.
12- Islam and Christianity, 336 pp.
13- Could Not Answer, 432 pp.
14- Confessions of a British Spy, 128 pp.
15- Documents of the Right Word, 496 pp.
16- Why Did They Become Muslims?, 304 pp.
17- Ethics of Islam, 240 pp.
18- Sahaba 'The Blessed', 384 pp.
19- Islam's Reformers, 320 pp.
20- The Rising and the Hereafter, 112 pp.
21- Miftah-ul-janna, 288 pp.
22- Book of Namâz, 240 pp.
23- O Son, 352 pp.

NA NJEMAČKOM JEZIKU:

1- Islam, der Weg der Sunniten, 128 Seiten
2- Glaube und Islam, 128 Seiten
3- Islam und Christentum, 352 Seiten
4- Beweis des Prophetentums, 160 Seiten
5- Geständnisse von einem Britischen Spion, 176 Seiten
6- Islamische Sitte, 288 Seiten

NA FRANCUSKOM JEZIKU:

1- L'Islam et la Voie de Sunna, 112 pp.
2- Foi et Islam, 160 pp.
3- Islam et Christianisme, 304 pp.
4- L'évidence de la Prophétie, et les Temps de Prières, 144 pp.
5- Ar-radd al Jamil, Ayyuha'l-Walad (Al-Ghazâli), 96 pp.
6- Al-Munqid min ad'Dalâl, (Al-Ghazâli), 64 pp.

اسماء الكتب الفارسية التي نشرها مكتبة الحقيقة

اسماء الكتب	عدد صفحاتها
١ – مكتوبات امام رباني (دفتر اول)	٦٧٢
٢ – مكتوبات امام رباني (دفتر دوم وسوم)	٦٠٨
٣ – منتخبات از مكتوبات امام رباني	٤١٦
٤ – منتخبات ازمكتوبات معصومية ويليه مسلك مجدد الف ثاني (با ترجمه اردو)	٤٣٢
٥ – مبدأ و معاد و يليه تأييد اهل سنت (امام رباني)	١٥٦
٦ – كيمياي سعادت (امام غزالي)	٦٨٨
٧ – رياض الناصحين	٣٨٤
٨ – مكاتيب شريفه (حضرة عبدالله دهلوى) ويليه المجد التالد ويليهما نامهاى خالد بغدادى	٢٨٨
٩ – در المعارف (ملفوظات حضرت عبد اللّه دهلوي)	١٦٠
١٠ – رد وهابي و يليه سيف الابرار المسلول على الفجار	١٤٤
١١ – الاصول الاربعة في ترديد الوهابية	١٢٨
١٢ – زبدة المقامات (بركات احمدية)	٤٢٤
١٣ – مفتاح النجاة لاحمد نامقي جامي ويليه نصايح عبد الله انصاري	١٢٨
١٤ – ميزان الموازين في امر الدين (در رد نصارى)	٣٠٤
١٥ – مقامات مظهرية و يليه هو الغني	٢٠٨
١٦ – مناهج العباد الى المعاد و يليه عمدة الاسلام	٣٢٠
١٧ – تحفه اثنى عشريه (عبد العزيز دهلوي)	٨١٦
١٨ – المعتمد في المعتقد (رساله توربشتي)	٢٨٨
١٩ – حقوق الاسلام ويليه مالابدّ منه ويليهما تذكرة الموتى والقبور	٢٧٢
٢٠ – مسموعات قاضى محمد زاهد از حضرت عبيد الله احرار	١٩٢
٢١ – ترغيب الصلاة	٢٨٨
٢٢ – أنيس الطالبين و عدّة السالكين	٢٠٨
٢٣ – شواهد النبوة	٣٠٤
٢٤ – عمدة المقامات	٤٨٠
٢٥– اعترافات جاسوس انگليسى به لغة فارسى ودشمنى انگليسها به إسلام	٤٨٠

الكتب العربية مع الاردوية والفارسية مع الاردوية والاردية

١ – المدارج السنية في الرد على الوهابية ويليه العقائد الصحيحة فى ترديد الوهابية النجدية	١٩٢
٢ – عقائد نظاميه (فارسي مع اردو) مع شرح قصيدة بدء الامالي ويليه احكام سماع از كيمياي سعادت ويليهما ذكر ائمه از تذكرة الاولياء ويليهما مناقب ائمهٔ اربعه	١٦٠
٣ – الخيرات الحسان (اردو) (احمد ابن حجر مكي)	٢٢٤
٤ – ہر کسی کیلئے لازم ایمان مولانا خالد بغدادیؒ	١٤٤
٥ – انگریز جاسوس کے اعترافات	١٦٠

٤٤ – النعمة الكبرى على العالم في مولد سيد ولد آدم ويليه نبذة من
الفتاوى الحديثية ويليهما كتاب جواهر البحار ٣٢٠
٤٥ – تسهيل المنافع وبهامشه الطب النبوي ويليه شرح الزرقاني على المواهب اللدنية
ويليهما فوائد عثمانية ويليها خزينة المعارف ٦٢٤
٤٦ – الدولة العثمانية من الفتوحات الاسلامية ويليه المسلمون المعاصرون ٢٧٢
٤٧ – كتاب الصلاة ويليه مواقيت الصلاة ويليهما اهمية الحجاب الشرعي ١٦٠
٤٨ – الصرف والنحو العربي وعوامل والكافية لابن الحاجب ١٧٦
٤٩ – الصواعق المحرقة ويليه تطهير الجنان واللسان ٤٨٠
٥٠ – الحقائق الاسلامية في الرد على المزاعم الوهابية ١١٢
٥١ – نور الاسلام تأليف الشيخ عبد الكريم محمد المدرس البغدادي ١٩٢
٥٢ – الصراط المستقيم في رد النصارى ويليه السيف الصقيل ويليهما القول الثبت
ويليها خلاصة الكلام للنبهاني ١٢٨
٥٣ – الرد الجميل في رد النصارى ويليه ايها الولد للغزالي ٢٢٤
٥٤ – طريق النجاة ويليه المكتوبات المنتخبة لمحمد معصوم الفاروقي ١٧٦
٥٥ – القول الفصل شرح الفقه الاكبر للامام الاعظم ابي حنيفة ٤٤٨
٥٦ – جالية الاكدار والسيف البتار (لمولانا خالد البغدادي) ٩٦
٥٧ – اعترافات الجاسوس الانگليزي ١٩٢
٥٨ – غاية التحقيق ونهاية التدقيق للشيخ السندى ١١٢
٥٩ – المعلومات النافعة لأحمد جودت باشا ٥٢٨
٦٠ – مصباح الانام وجلاء الظلام فى رد شبه البدعى النجدى ويليه رسالة فيما
يتعلق بادلة جواز التوسل بالنبى وزيارته صلى الله عليه وسلم ٢٢٤
٦١ – ابتغاء الوصول لحبّ الله بمدح الرسول ويليه البنيان المرصوص ٢٢٤
٦٢ – الإسلام وسائر الأديان ٣٣٦
٦٣ – مختصر تذكرة القرطبي للشعراني ويليه قرة العيون للسمرقندي ٣٥٢

اسماء الكتب	عدد صفحاتها

٢٢ – الحبل المتين ويليه العقود الدرية ويليهما هداية الموفقين ١٣٦
٢٣ – خلاصة الكلام في بيان امراء البلد الحرام ويليه ارشاد الحيارى في تحذير المسلمين
من مدارس النصارى ويليهما نبذة من الفتاوى الحديثية ٢٨٨
٢٤ – التوسل بالنبي وبالصالحين ويليه التوسل لمحمد عبد القيوم القادري ٣٣٦
٢٥ – الدرر السنية في الرد على الوهابية ويليه نور اليقين في مبحث التلقين ٢٢٤
٢٦ – سبيل النجاة عن بدعة اهل الزيغ والضلال ويليه كف الرعاع عن المحرمات
ويليهما الاعلام بقواطع الاسلام ٢٨٨
٢٧ – الانصاف ويليه عقد الجيد ويليهما مقياس القياس والمسائل المنتخبة ٢٤٠
٢٨ – المستند المعتمد بناء نجاة الابد ١٦٠
٢٩ – الاستاذ المودودي ويليه كشف الشبهة عن الجماعة التبليغية ١٤٤
٣٠ – كتاب الايمان (من رد المحتار) ٦٥٦
٣١ – الفقه على المذاهب الاربعة (الجزء الاول) ٣٥٢
٣٢ – الفقه على المذاهب الاربعة (الجزء الثاني) ٣٣٦
٣٣ – الفقه على المذاهب الاربعة (الجزء الثالث) ٣٨٤
٣٤ – الادلة القواطع على الزام العربية في التوابع ويليه فتاوى علماء الهند
على منع الخطبة بغير العربية ويليهما الحظر والاباحة من الدر المختار ١٢٠
٣٥ – البريقة شرح الطريقة (الجزء الاول) ٦٠٨
٣٦ – البريقة شرح الطريقة ويليه منهل الواردين في مسائل الحيض ٣٣٦
٣٧ – البهجة السنية في آداب الطريقة ويليه ارغام المريد ٢٥٦
٣٨ – السعادة الابدية فيما جاء به النقشبندية ويليه الحديقة الندية
ويليهما الرد على النصارى والرد على الوهابية ١٧٦
٣٩ – مفتاح الفلاح ويليه خطبة عيد الفطر ويليهما لزوم اتباع مذاهب الائمة ١٩٢
٤٠ – مفاتيح الجنان شرح شرعة الاسلام ٦٨٨
٤١ – الانوار المحمدية من المواهب اللدنية (الجزء الاول) ٤٤٨
٤٢ – حجة الله على العالمين في معجزات سيد المرسلين ويليه مسئلة التوسل ٢٨٨
٤٣ – اثبات النبوة ويليه الدولة المكية بالمادة الغيبية ١٢٨

اسماء الكتب العربية التي نشرتها مكتبة الحقيقة

اسماء الكتب **عدد صفحاتها**

١ – جزء عم من القرآن الكريم ٣٢
٢ – حاشية شيخ زاده على تفسير القاضى البيضاوى (الجزء الاول) ٦٠٤
٣ – حاشية شيخ زاده على تفسير القاضى البيضاوى (الجزء الثانى) ٤٦٢
٤ – حاشية شيخ زاده على تفسير القاضى البيضاوى (الجزء الثالث) ٦٢٤
٥ – حاشية شيخ زاده على تفسير القاضى البيضاوى (الجزء الرابع) ٦٢٤
٦ – الايمان والاسلام ويليه السلفيون ١٢٨
٧ – نخبة اللآلي لشرح بدء الامالي ١٩٢
٨ – الحديقة الندية شرح الطريقة المحمدية (الجزء الاول) ٦٠٨
٩ – علماء المسلمين وجهلة الوهابيين ويليه شواهد الحق
ويليهما العقائد النسفية ويليها تحقيق الرابطة ٢٢٤
١٠ – فتاوى الحرمين برجف ندوة المين ويليه الدرة المضيئة ١٢٨
١١ – هدية المهديين ويليه المتنبئ القادياني ويليهما الجماعة التبليغية ١٩٢
١٢ – المنقذ عن الضلال ويليه الجام العوام عن علم الكلام ويليهما تحفة الاريب
ويليها نبذة من تفسير روح البيان ٢٥٦
١٣ – المنتخبات من المكتوبات للامام الرباني ٤٨٠
١٤ – مختصر (التحفة الاثني عشرية) ٣٥٢
١٥ – الناهية عن طعن امير المؤمنين معاوية ويليه الذب عن الصحابة
ويليهما الاساليب البديعة ويليها الحجج القطعية ورسالة رد روافض ٢٨٨
١٦ – خلاصة التحقيق في بيان حكم التقليد والتلفيق ويليه الحديقة الندية ٥١٢
١٧ – المنحة الوهبية في رد الوهابية ويليه اشد الجهاد
ويليهما الرد على محمود الآلوسي ويليها كشف النور ١٩٢
١٨ – البصائر لمنكري التوسل باهل المقابر ويليه غوث العباد ٤١٦
١٩ – فتنة الوهابية والصواعق الالهية وسيف الجبار والرد على سيد قطب ٢٥٦
٢٠ – تطهير الفؤاد ويليه شفاء السقام ٢٥٦
٢١ – الفجر الصادق في الرد على منكري التوسل والكرامات والخوارق
ويليه ضياء الصدور ويليهما الرد على الوهابية ١٢٨